

Miljøministeriet
Miljøstyrelsen

Natura 2000-basisanalyse 2022-2027

Revideret udgave

Nibe Bredning, Halkær Ådal og Sønderup Ådal
Natura 2000-område nr. 15
Habitatområde H15
Fuglebeskyttelsesområde F1

November 2021

Udgiver: Miljøstyrelsen

Redaktion:
Miljøstyrelsen Nordjylland

Forsidefoto:
Stilkegekrat i Sønderup Ådal
Fotograf: Miljøstyrelsen Nordjylland

ISBN:978-87-7038-756-9

Baggrundskort: © Styrelsen for Dataforsyning og Effektivisering

Indhold

1. Natura 2000-basisanalyse (planperiode 2022-2027)	4
1.1 Basisanalysens indhold	4
1.2 Natura 2000-planprocessen	5
1.3 Udpegningsgrundlag	5
1.4 Naturtilstandssystem	6
1.5 Datagrundlaget	7
1.5.1 Særligt om arter	8
1.6 Foreløbig vurdering af områdets trusler	9
2. Nibe Bredning, Halkær Ådal og Sønderup Ådal	10
2.1 Områdebeskrivelse	11
2.2 Udpegningsgrundlag for Natura 2000-området	12
2.3 Opsummering	13
3. Områdets naturtyper	15
3.1 Områdets terrestriske natur	16
3.1.1 Lysåbne terrestriske naturtyper	19
3.1.2 Skovnaturtyper	40
3.2 Områdets sø-natur	48
3.2.1 Søer under 5 ha	48
3.2.2 Foreløbig vurdering af negative påvirkninger (trusler mod naturtilstanden)	50
3.2.3 Søer over 5 ha	51
3.3 Områdets vandløbsnatur	51
3.4 Områdets marine natur	52
3.4.1 Foreløbig vurdering af negative påvirkninger (trusler mod naturtilstanden)	53
4. Områdets habitatarter	57
4.1 Foreløbig vurdering af negative påvirkninger (trusler mod marine pattedyr)	64
5. Områdets fuglearter	65
5.1 Ynglefugle	65
5.2 Trækfugle	78
6. Indsatser i området	87
6.1 Indsatser på marine arealer	88
6.2 Indsatser i vandplaner	89
7. Litteratur	90
7.1 Anvendte EU-direktiver, love og bekendtgørelser	90
7.2 Anvendt faglitteratur	90
8. Bilag 1	93
9. Bilag 2	94

1. Natura 2000-basisanalyse (planperiode 2022-2027)

EU's Natura 2000-direktiver (fuglebeskyttelsesdirektivet og habitatdirektivet) forpligter Danmark til at gøre den nødvendige indsats for at sikre eller genoprette en række sjældne, truede eller karakteristiske naturtyper og arter af europæisk betydning.

Danmark har valgt at gøre dette ved en systematisk og tilbagevendende Natura 2000-planlægning, der på grundlag af direktivforpligtelsen og den nationale naturovervågning for 6-årige planperioder (dog 12-årige for skovbevoksede fredsskovpligtige arealer) prioriterer den krævede indsats. Planperioden 2022-27 dækker også de fredsskovpligtige arealer. På det akvatiske område bygger indsatsen i vid udstrækning på den, der fremgår af vandområdeplanerne, som har til formål at forbedre vandmiljøet i retning af god økologisk tilstand. Dette vil samtidig tilvejebringe forbedringer i vandkvaliteten og fysiske forhold i vandløb (fx fjernelse af spærringer), som er nødvendig for at opnå god naturtilstand for de vandområder, der også er udpeget som Natura 2000-områder.

Natura 2000-planlægningen sker efter reglerne i miljømålsloven og skovloven med tilhørende bekendtgørelser. En Natura 2000-plan består af mål for naturtilstanden i Natura 2000-området og et indsatsprogram. Indsatsprogrammet for det enkelte Natura 2000-område udarbejdes på baggrund af en basisanalyse og foreliggende overvågningsdata.

Basisanalysen, som præsenterer datagrundlaget, skal indeholde følgende elementer:

- Kortlægning af habitatnaturtyper og levesteder for arter, som områderne er udpeget for.
- Vurdering af tilstand og foreløbig vurdering af trusler.
- Et resumé, som på kortbilag angiver beliggenheden af de kortlagte arealer og tilstanden.

Der er udpeget 269 habitatområder og 124 fuglebeskyttelsesområder i Danmark.

Fuglebeskyttelses- og habitatområder kan være sammenfaldende eller ligge i umiddelbar tilknytning til hinanden, hvorfor der i alt er 257 Natura 2000-områder i Danmark.

1.1 Basisanalysens indhold

Basisanalysen er grundlaget for målfastsættelse og indsatsprogram i Natura 2000-planen for de enkelte, udpegede Natura 2000-områder. Basisanalysen fokuserer på Natura 2000-forpligtelser og dermed på de arter og naturtyper, som området er udpeget for at beskytte.

Basisanalysen er udarbejdet på grundlag af de nationalt indsamlede og kvalitetssikrede data, der indhentes gennem det nationale overvågningsprogram for vand og natur - NOVANA. Data er offentligt tilgængelige på Danmarks Miljøportal. Miljøstyrelsen har i årene 2016-19 gennemført en fornyet kortlægning af de enkelte habitatnaturtyper og visse arters levesteder, og data herfra udgør sammen med andre data fra NOVANA-overvågningen omdrejningspunktet for basisanalysen.

For de marine naturtypers vedkommende, foretages der som udgangspunkt én kortlægning af udbredelsen af naturtypen. Områderne overvåges dog løbende i NOVANA-programmet.

Natura 2000-planlægningen 2022-27 vedrører både de arealer, der er omfattet af miljømålsloven og de arealer, der er omfattet af skovloven.

Basisanalysen, som er udarbejdet inden afslutning af anden planperiode for Natura 2000-planen (2016-2021), vil for hvert område indeholde en status for indsatser i første planperiode (2010-2015) og den del af anden planperiode (2016-2021), der er gået. Status bygger primært på tilgængelig viden om tilsagn om tilskud efter landdistriktsstøtteordningerne og godkendte EU-projekter (LIFE).

1.2 Natura 2000-planprocessen

Planprocessen for de statslige Natura 2000-planer er fastsat i miljømålsloven og i bekendtgørelse om Natura 2000-skovplanlægning.

Natura 2000-planen udarbejdes efter forudgående drøftelse med de berørte statslige, kommunale og regionale myndigheder og med inddragelse af nationalparkbestyrelser, foreninger, organisationer og lodsejere, som har en væsentlig interesse i planen. De tværgående, overordnede drøftelser foregår på nationalt niveau. På regionalt niveau præsenterer Miljøstyrelsen de relevante basisanalyser, og et muligt planindhold drøftes. Basisanalyserne offentliggøres senest samtidig med, at drøftelser med de berørte interessenter indledes.

Forslag til Natura 2000-planer for 2022-2027 skal offentliggøres senest 1 år efter offentliggørelsen af basisanalyserne. Planforslagene sendes herefter i mindst 12 ugers offentlig høring, hvorefter de endelige planer udgives. Der gælder særlige høringsregler, hvis det offentliggjorte planforslag ændres væsentligt.

1.3 Udpegningsgrundlag

For hvert Natura 2000-område findes et udpegningsgrundlag, der ud fra de af EU fastsatte regler rummer væsentlige forekomster af arter og naturtyper, der er omfattet af naturdirektiverne. For disse dyr, fugle, planter og naturtyper er der inden for de udpegede Natura 2000-områder en særlig forpligtelse. Det er de arter og naturtyper, der er på områdernes udpegningsgrundlag, som behandles i denne basisanalyse. Indsatsen for Natura 2000-områdets udpegede naturtyper og arter vil dog i mange tilfælde betyde, at forholdene også forbedres for en lang række både almindelige, sjældne og rødlistede arter, der findes inden for området, men som ikke er grundlag for områdets udpegningsgrundlag som Natura 2000-område.

Naturen er dynamisk, og nogle arter og naturtyper indvandrer til nye områder, mens andre af naturlige grunde forsvinder fra områder, hvor de tidligere var kendt. Endvidere forbedres vidensgrundlaget om arternes og naturtypernes forekomst inden for områderne yderligere i forbindelse med systematisk kortlægning, overvågning og andre undersøgelser. Derfor opdateres udpegningsgrundlaget for de enkelte Natura 2000-områder med mellemrum. Dette vil typisk ske hvert 6. år forud for udarbejdelse af nye statslige Natura 2000-basisanalyser og Natura 2000-planer. Miljøstyrelsen har i 2019 haft opdateret udpegningsgrundlag for såvel fuglebeskyttelsesområderne som habitatområderne i offentlig høring.

Basisanalyserne er udarbejdet på baggrund af det opdaterede udpegningsgrundlag.

Udpegningsgrundlaget er opdateret i perioden 2018-2021. Opdateringen er sket på baggrund af dokumenteret og kvalitetssikret data indsamlet i det nationale overvågningsprogram NOVANA. Det opdaterede udpegningsgrundlag består af de arter, fugle og naturtyper, der findes i væsentlig forekomst i området. I forbindelse med opdateringen er en række arter, fugle og naturtyper hhv. tilføjet og udtaget fra udpegningsgrundlaget. I forhold til ændringer i udpegningsgrundlaget skal de ny tilføjede arter, fugle og naturtyper beskyttes. De arter, fugle og naturtyper, der udtages, skal også beskyttes, indtil EU-Kommissionen har accepteret det opdaterede udpegningsgrundlag. Det vil sige, at det nuværende udpegningsgrundlag både indeholder de naturtyper, arter og fugle, der forventes udtaget fra udpegningsgrundlaget og dem, der er tilføjet.

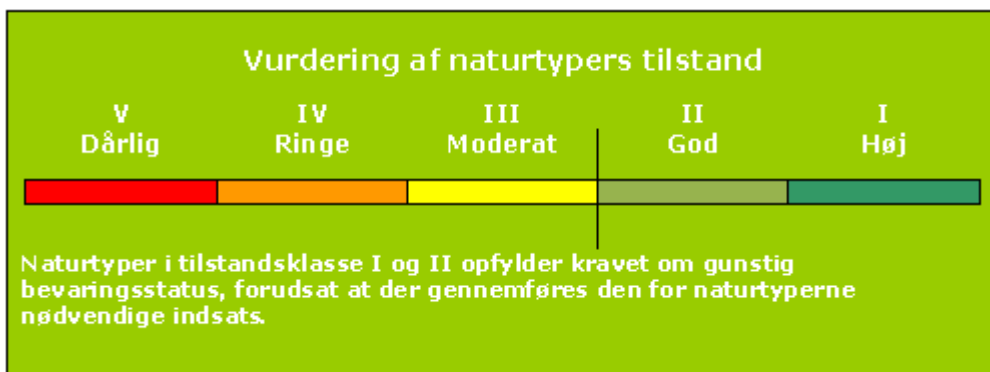
1.4 Naturtilstandssystem

Overvågningen og kortlægningen af naturtyperne og levesteder for arter viser, at mange af disse i forskelligt omfang bliver påvirket af en række faktorer, som kan have betydning for naturtypernes og levestedernes tilstand og indhold af dyre- og plantearter.

Der er ikke udviklet et tilstandsvurderingssystem for de marine naturtyper.

Vurdering af de fleste naturtyperes naturtilstand bygger på et system, der inddeler forekomster af Habitatdirektivets naturtyper i 5 tilstandsklasser, hvor I (høj) er bedst og V (dårlig) er værst. Tilstandssystemet er nærmere beskrevet i DCE Aarhus Universitets faglige rapport "Vurdering af naturtilstand", der indgår i Bekendtgørelse om klassificering og fastsættelse af mål for naturtilstanden i internationale naturbeskyttelsesområder. Som led i beregningen af tilstanden beregnes både et artsindeks, baseret på indholdet af plantearter i en cirkel med radius på 5 m, og et strukturindeks, der i de lysåbne naturtyper er baseret på vegetationshøjden, opvækst af vedplanter, forekomst af drænggrøfter m.m. Artsindeks for søer er beregnet ud fra alle fundne arter i både rørsump og sø.

Struktur- og artsindeks for den enkelte naturtype vægtes sammen til naturtypens tilstandsklasse på arealet. Et højt strukturindeks kombineret med et lavt artsindeks viser, at naturarealet har forudsætninger for et højt naturindhold, men at artspotentialet endnu ikke er til stede. Et højt artsindeks kombineret med et lavt strukturindeks kan anvendes som et redskab til at lokalisere artsrige forekomster med højt artspotentiale (eller potentiale for høj naturtilstand, men med stort behov for pleje eller anden indsats).

Tilstandsklasser for naturtyper

Kortlægningen af de lysåbne naturtyper og levestederne i habitatområderne gentages med 6 års mellemrum. Skovnaturtyper med fredskovspligt kortlægges med 12 års mellemrum. Kortlægningen af de små søer er foregået løbende siden 2007. Der er således gennemført tre kortlægninger af de fleste terrestriske, lysåbne naturtyper og to kortlægninger af skovnaturtyperne.

Natura 2000-områdernes lysåbne, terrestriske naturtyper blev første gang systematisk kortlagt i 2004-06. Her blev 23 lysåbne naturtyper kortlagt. De 10 skovnaturtyper blev kortlagt første gang i 2005-12. I 2010-12 blev de 23 lysåbne naturtyper genkortlagt. Yderligere 10 lysåbne terrestriske naturtyper blev inddraget i kortlægningen. De 10 skovnaturtyper og alle 34 lysåbne naturtyper er genkortlagt i perioden 2016-19. I 2018 blev Natura 2000-områdernes områdegrænser justeret, og der blev udpeget en række nye områder. I 2019 blev der gennemført en første kortlægning af de nye arealer.

Den nye kortlægning af de lysåbne naturtyper og skovnaturtyperne er mere detaljeret og giver dermed et mere finmasket billede af områdets habitatnatur. En sammenligning af resultaterne fra kortlægningerne kan derfor vise udsving, både i antallet af naturtyper, deres arealer og deres tilstand, som er et resultat af denne større detaljeringsgrad samt mindre metodemæssige ændringer i kortlægningen. For hvert Natura 2000-område er udsving i kortlagt naturareal og beregnet naturtilstand vist og kommenteret. Det er vigtigt at være opmærksom på, at kortlægningen er et øjebliksbillede, og kan være påvirket af fx årstidsvariation som den meget tørre sommer i 2018, og at ændringer i fx hydrologiske forhold eller tilgroning kan have betydning for hvilke arter, der registreres i området. Naturen er langsom og stabile forbedringer af tilstanden kan tage lang tid, fx er plejkrævende naturtyper afhængig af vedvarende pleje.

Lige som for de lysåbne habitatnaturtyper og de mindre søer er der udviklet systemer for at kunne beregne tilstanden af levesteder for en række arter. Det drejer sig om arterne klokkefrø, stor vandsalamander og eremit samt 16 arter af ynglefugle.

Systemet inddeler arternes levested i 5 tilstandsklasser, som beskrevet under naturtypernes tilstandssystem. Beregningen af tilstanden er baseret på en række nøglefaktorer, der er specielt vigtige for, at levestederne kan fungere optimalt for de pågældende arter. Se de tekniske anvisninger til kortlægning af levesteder for klokkefrø, stor vandsalamander, eremit og ynglefugle.

For arter og naturtyper uden et bekendtgørelsesfastsat naturtilstandssystem vil udviklingen i naturtilstanden blive beskrevet på grundlag af betydende naturparametre. Det kan fx være parametre som bestandstal, udbredelse og forekomst af sårbare arter, store træer, eutrofiering eller tilsvarende, hvor der er indsamlet ensartede landsdækkende data. Miljøstyrelsen vurderer på den baggrund, om der er tale om fremgang, tilbagegang eller stabil tilstand. En stabil tilstand eller fremgang anses for at være i overensstemmelse med direktivforpligtigheden om at sikre eller genoprette en række sjældne, truede eller karakteristiske naturtyper og arter af europæisk betydning.

1.5 Datagrundlaget

I hver enkelt basisanalyse præsenteres aktuelle overvågningsdata for naturtyper og arter, der er medtaget på det pågældende Natura 2000-områdes udpegningsgrundlag. Naturtyper, arter og/eller fugle, der forventes udtaget fra udpegningsgrundlaget, er ikke behandlet i basisanalysen.

Data, der anvendes og præsenteres i basisanalyserne, er ensartede, kvalitetssikrede og landsdækkende data, der er offentligt tilgængelige. Det vil i helt overvejende grad dreje sig om data indsamlet og kvalitetssikret i forbindelse med gennemførelse af det statslige overvågningsprogram - NOVANA. Den konkrete, praktiske gennemførelse af overvågningen og efterfølgende databehandling for de enkelte arter og naturtyper er beskrevet i de tekniske anvisninger, som kan findes på DCE Aarhus Universitets hjemmeside og for arternes vedkommende i de årlige NOVANA-rapporter.

De fleste data stammer fra den terrestriske del af overvågningsprogrammet, men derudover inddrages data indsamlet i de øvrige NOVANA delprogrammer, fx kortlægning og tilstandsvurderinger i søer, kortlægning af marine naturtyper og vandløb samt artsdata fra de akvatiske overvågningsprogrammer i NOVANA fx data til belysning af forekomst af lampretter, fisk, insekter og havpattedyr.

Naturtype- og artsdata, der anvendes i basisanalyserne, kan findes på Miljøministeriets [MiljøGIS](#) og i [Danmarks Naturdata](#).

Overvågning og kortlægning af naturtyper, arter og fugle er i NOVANA-programmet foretaget gennem hele overvågningsperioden, og er gennemført på forskellige tidspunkter og med forskellige intervaller.

Den marine habitatnatur er kortlagt i perioden 2011-2018. Miljøstyrelsen er fortsat i gang med kortlægning af udbredelsen af de marine naturtyper, hvor der hidtil har været særligt fokus på rev, boblerev og sandbanke. De marine naturtyper kortlægges først ved en geologisk akustisk kortlægning af området. Dette gøres ved, at der indsamles sejldata i området med såkaldt sidescan sonar, som giver et billede af havbundens ruhed, dette er sammenholdt med ortofoto, satellitfotos samt tidligere data fra geologiske borer og andre sejldata. Efterfølgende er den geologiske kortlægning verificeret med videoundersøgelser på udvalgte lokaliteter og evt. dykker, hvor flora og fauna samtidig registreres og sammenholdes med evt. tidligere data fra NOVANA.

Grænserne for en hel række terrestriske Natura 2000-områder er justeret i 2018. For at kunne præsentere en fuldt dækkende kortlægning af også de nye arealer (ca. 31.000 ha) er der gennemført en supplerende kortlægning af naturtyperne, levesteder for arter og fugle samt overvågning af ynglefugle i de nye områder og udvidelserne i 2019.

Der findes andre data om naturen i Natura 2000-områderne. Disse er dog ikke tilstrækkeligt ensartede og landsdækkende til, at Miljøstyrelsen har inddraget dem i de statslige basisanalyser, som blandt andet skal danne grundlag for en national prioritering af indsatsen i 3. planperiode (2022-2027). Mange af disse data vil med fordel kunne indgå i senere faser af planlægningen, ikke mindst i forbindelse med fastsættelse af konkrete forvaltningstiltag.

1.5.1 Særligt om arter

I basisanalysen præsenteres data om arter, der indgår i udpegningsgrundlaget for området, og som dermed er en del af Natura 2000-forpligtelsen.

For en række arter er der i de terrestriske overvågningsprogrammer indsamlet data til belysning af deres forekomst og udbredelse især i men også i et vist omfang udenfor Natura 2000-områderne.

For en række arter medtages og præsenteres der artsdata fra de akvatiske overvågningsprogrammer under NOVANA. Der inddrages således data fra vandløbs-, sø- og den marine overvågning i forbindelse med vurdering af relevante arters forekomst inden for de udpegede Natura 2000-områder.

Fuglenes udbredelse, antal og bestandsudvikling beskrives på baggrund af data indsamlet og kvalitetssikret i forbindelse med gennemførelse af NOVANA-programmerne i perioden. Princippet for overvågning af både ynglefugle og trækfugle er, at alle arter, som indgår i et eller flere Natura 2000-områders udpegningsgrundlag overvåges i de områder, hvor de indgår i områdenes udpegningsgrundlag. Overvågningen er tidligere gennemført med forskellige frekvenser, men med udarbejdelse af en nyt overvågningsprogram gældende fra 2017, vil der som udgangspunkt fremadrettet blive gennemført overvågning af yngle- og trækfuglene hvert andet år - for enkelte arter dog hvert tredje år. Overvågningsdata til vurdering af fuglenes forekomst er for ynglefuglenes vedkommende helt overvejende indsamlet af Miljøstyrelsen. For trækfuglene er de data, der præsenteres for perioden 2010-2017, indsamlet og bearbejdet af DCE Aarhus Universitet. For nogle få af de sjældne ynglefugle suppleres der med data fra Dansk Ornitologisk Forening. Disse data kvalitetssikres af Miljøstyrelsen og er efterfølgende anvendt i forbindelse med udarbejdelse af basisanalyserne.

For fuglearterne på Natura 2000-områdernes udpegningsgrundlag er resultaterne fra NOVANA-programmet beskrevet i de videnskabelige rapporter fra DCE Aarhus Universitet.

For 16 af de mest truede danske ynglefugle er der – i lighed med tidligere – desuden sket en kortlægning af de pågældende arters levesteder i de områder, hvor de pågældende arter indgår i fuglebeskyttelsesområdernes udpegningsgrundlag.

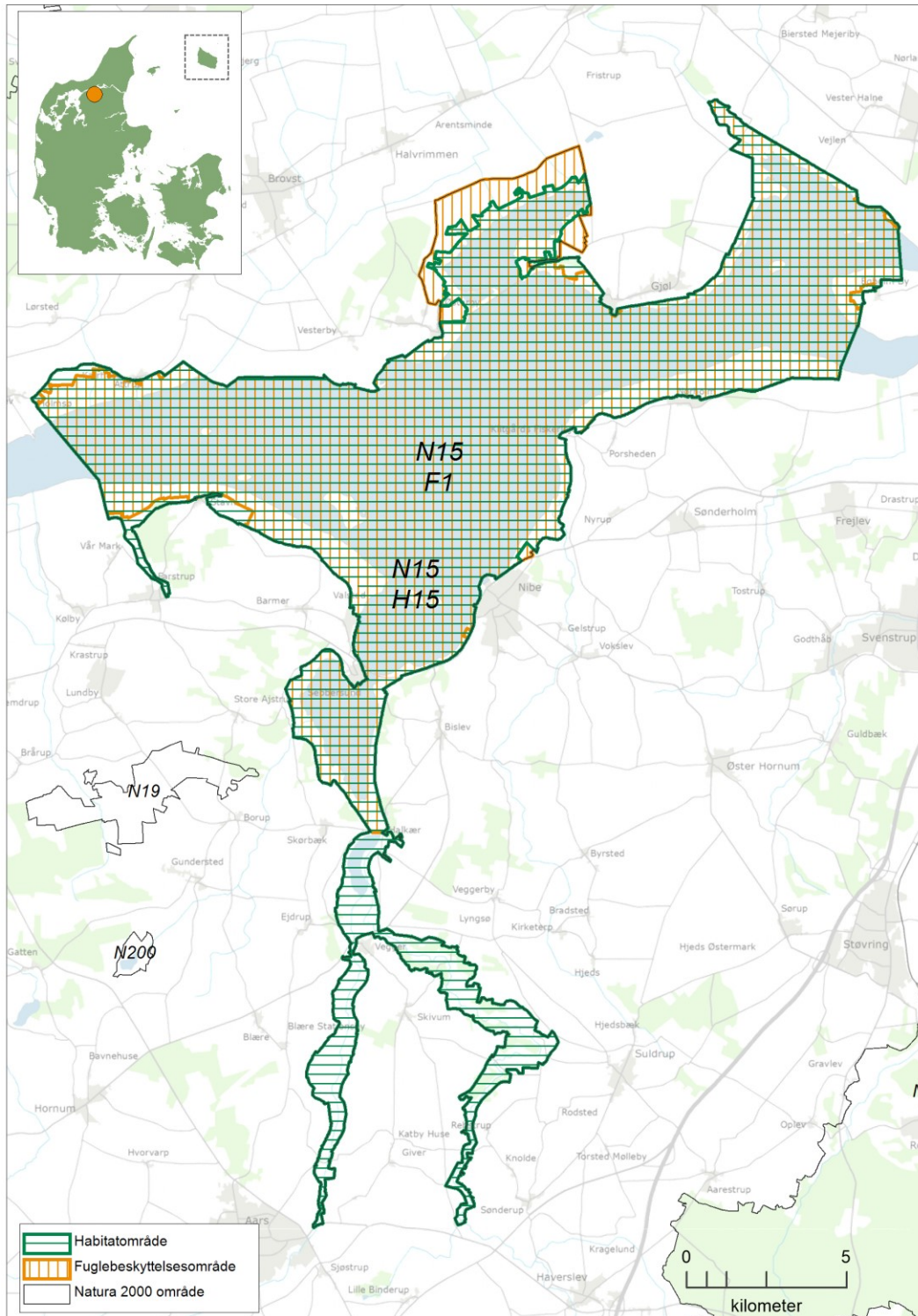
Overvågnings- og kortlægningsmetoderne for de enkelte fuglearter er beskrevet i de tekniske anvisninger for NOVANA-programmet.

1.6 Foreløbig vurdering af områdets trusler

Basisanalysen indeholder en foreløbig vurdering af de trusler, der kan forvaltes på i det enkelte område og for hver enkelt art/naturtype. Der er andre og typisk mere diffuse forhold, som kan have en negativ betydning for naturtilstanden. Disse forhold bliver i NOVANA-programmet overvåget indirekte via forekomsten af plantearter, der er sårbare, henholdsvis robuste, overfor næringsstoffer, udtørring, jordbrugsmæssig drift eller klimaændring. Tilsvarende kan prædation kun undtagelsesvist måles direkte.

Vurdering af betydningen af forstyrrelser af arter bygger i udgangspunktet på de vurderinger, som DCE Aarhus Universitet udarbejdede, da forstyrrelser og behov for justeringer af vildtreservaternes geografiske afgrænsning og adgangsforhold blev vurderet i 2013.

2. Nibe Bredning, Halkær Ådal og Sønderup Ådal

Kortet viser Natura 2000-områdets afgrænsning. Natura 2000-området består af habitatområde H15 Nibe Bredning, Halkær Ådal og Sønderup Ådal og fuglebeskyttelsesområde F1 Ulvedybet og Nibe Bredning.

2.1 Områdebeskrivelse

Natura 2000-område 15 Nibe Bredning, Halkær Ådal og Sønderup Ådal har et samlet areal på 19.840 ha, hvoraf 13.189 ha dækker marine områder og 756 ha udgøres af søer over 5 ha. Området er afgrænset som vist på kortet. Området er udpeget som habitatområde nr. 15 Nibe Bredning, Halkær Ådal og Sønderup Ådal samt fuglebeskyttelsesområde nr. 1 Ulvedybet og Nibe Bredning. Området er primært privatejet.

Området ligger i Aalborg, Vesthimmerlands, Jammerbugt og Rebild kommuner samt inden for vandområdedistrikt Jylland og Fyn. Området ligger desuden i Havstrategidirektivets marin-atlantiske region.

Natura 2000-området er specielt udpeget for at beskytte de store, sammenhængende strandengsarealer, kyst- og havnaturtyper samt de tilknyttede yngle- og trækfugle. Derudover er området specielt udpeget for de store sammenhængende stilkegekrat og sure overdrev samt den sjældne naturtype indlandssalteng.

De lavvandede marine områder i især Nibe og Gjøl Bredning er vigtige raste- og fourageringssteder for flere af andefuglene på udpegningsgrundlaget, bl.a. lysbuget knortegås. De store vidtstrakte strandenge udgør vigtige ynglelokaliteter for vadefuglene på udpegningsgrundlaget, ligesom de uforstyrrede holme på nationalt plan udgør vigtige ynglelokaliteter for skestork, terner og klyde. Ulvedybet er en af landets største brakvandssøer, og er samtidig en af områdets vigtigste raste- og ynglelokaliteter.

Området består mod syd af de markante ådale Halkær Ådal og Sønderup Ådal. Sønderup Ådal er formet af den næsten uregulerede Sønderup Å, og i den smalle dalbund og langs de ofte stejle kuperede dalsider findes bl.a. store sammenhængende arealer med sure overdrev og stilkegekrat. Halkær Ådal er en bred ådal med eng- og mosearealer omkring den regulerede å. I denne ådal findes den sjældne naturtype indlandssalteng. Forekomsterne af rigkær og kildevæld i de to ådale rummer flere naturperler med forekomst af bl.a. gul stenbræk og kildevældsvindelsnegl. Geologiske interesser har også været i spil ved udpegningen i form af Sønderup Ådal, der er en dybt nedskåret erosionsdal med sidedale og terrasser.

I Natura 2000-området er der flere naturtyper med nationalt væsentlige forekomster. Arealerne af den marine naturtype biogene rev/mulige biogene rev samt bugter og vige, og de terrestriske naturtyper strandeng, indlandssalteng, enekrat, rigkær og stilkegekrat udgør mere end 5 % af naturtypernes samlede areal i den kontinentale biogeografiske region i Danmark. Området rummer flere særdeles vigtige forekomster af træk- og ynglefugle. Dette gælder ynglefuglene skestork og sangsvane samt trækfuglene kortnæbbet gås, skestork, klyde, pibesvane, toppet skallesluger og pibeand.

I Natura-2000-området findes følgende fredninger: Sønderup Ådal, Sønderup Ådal sydøst, Nørholm Enge og Klitgårds Skrænt. Desuden findes natur- og vildtreservaterne Nibe og Gjøl Bredning samt Ulvedybet.

Græsset strandeng nær Gjøl med et veludviklet losystem. Fotograf: Kamilla Harlev Mai

2.2 Udpegningsgrundlag for Natura 2000-området

Hvert Natura 2000-område er udpeget for at beskytte bestemte arter og/eller naturtyper, der er sjældne, truede eller karakteristiske for EU-landene. Disse udgør områdets udpegningsgrundlag. Nedenfor ses de naturtyper og/eller arter, der udgør dette Natura 2000-områdes udpegningsgrundlag. Udpegningsgrundlaget indeholder både de arter, naturtyper og fugle, der forventes udtaget fra udpegningsgrundlaget og dem, der er tilføjet, jf. processen med opdatering af udpegningsgrundlaget gennemført i perioden 2018-2021.

Udpegningsgrundlaget er opdelt efter de habitat- og/eller fuglebeskyttelsesområder, som Natura 2000-området består af. Hver habitatnaturtype og -art har en talkode, der er angivet i parentes (jf. habitatdirektivets bilag 1 og 2). Derudover er det angivet med *, om der er tale om en prioriteret naturtype jf. habitatdirektivet. For fuglearterne er det angivet, hvorvidt der er tale om ynglefugle (Y) eller trækfugle (T).

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 15		
Naturtyper:	Sandbanke (1110)	Vadeflade (1140)
	Lagune* (1150)	Bugt (1160)
	Rev (1170)	Strandvold med flerårige planter (1220)
	Enårig strandengsvegetation (1310)	Strandeng (1330)
	Indlandssalteng* (1340)	Forklit (2110)
	Grå/grøn klit* (2130)	Kransnålbølge-sø (3140)
	Næringsrig sø (3150)	Brunvandet sø (3160)
	Vandløb (3260)	Tør hede (4030)
	Enekrat (5130)	Kalkoverdrev* (6210)
	Surt overdrev* (6230)	Tidvis våd eng (6410)
	Urtebræmme (6430)	Hængesæk (7140)
	Kildevæld* (7220)	Rigkær (7230)
	Bøg på muld (9130)	Ege-blandskov (9160)
	Stilkege-krat (9190)	Skovbevokset tørvemose* (91D0)
	Elle- og askeskov* (91E0)	
Arter:	Gul Stenbræk (1528)	Hedepletvinge (1065)
	Kildevældsvindelsnegl (1013)	Skæv vindelsnegl (1014)
	Bæklampret (1096)	Flodlampret (1099)
	Havlampret (1095)	Odder (1355)
	Spættet sæl (1365)	

Udpegningsgrundlag for Fuglebeskyttelsesområde nr. 1		
Fugle:	Rørdrum (Y)	Skestork (TY)
	Knopsvane (T)	Pibesvane (T)
	Sangsvane (T)	Grågås (T)
	Kortnæbbet gås (T)	Bramgås (T)
	Lysbuget korttegås (T)	Pibeand (T)
	Krikand (T)	Hvinand (T)
	Toppet skallesluger (T)	Fiskeørn (T)
	Rørhøg (Y)	Blå kærhøg (T)
	Hedehøg (Y)	Blishøne (T)
	Klyde (TY)	Hjejle (T)
	Almindelig ryle (Y)	Brushane (Y)
	Dværgterne (Y)	Splitterne (Y)
	Fjordterne (Y)	Havterne (Y)
	Blåhals (Y)	

Tabellen viser naturtyper og/eller arter på udpegningsgrundlag for Natura 2000-området. Tal i parentes henviser til de talkoder, som benyttes for naturtyper og arter fra habitatdirektivets bilag 1 og 2. * angiver, at der er tale om en prioriteret naturtype jf. habitatdirektivet. Ved fuglearterne er det angivet, om der er tale om ynglefugle (Y) eller trækfugle (T).

Udpegningsgrundlaget er gennemgået i 2018-21. Dværgterne (Y) er ikke tilstede i fuglebeskyttelsesområde F1. For trækfuglene er følgende fugle ikke tilstede i national eller international væsentlig forekomst: blå kærhøg (T) og fiskeørn (T) i fuglebeskyttelsesområde F1. De nævnte fugle gennemgås derfor ikke yderligere.

2.3 Opsummering

Natura 2000-område nr. 15 Nibe Bredning, Halkær Ådal og Sønderup Ådal er primært karakteriseret ved store, sammenhængende strandengsarealer, kyst- og havnaturtyper. De lavvandede marine områder i især Nibe og Gjøl Bredning er vigtige raste- og fourageringssteder for flere af andefuglene på udpegningsgrundlaget, bl.a. lysbuget korttegås. De store vidtstrakte

strandenge udgør vigtige ynglelokaliteter for vadefuglene på udpegningsgrundlaget, ligesom de uforstyrrede holme på nationalt plan udgør vigtige ynglelokaliteter for skestork, terner og klyde. Ulvedybet er en af landets største brakvandssøer, og er samtidig en af områdets vigtigste raste- og ynglelokaliteter.

Mod syd er området karakteriseret ved to store ådale Halkær Ådal og Sønderup Ådal. Sønderup Ådal er smal med stejle kuperede dalsider og et fint meanderende åforløb. I ådalen findes bl.a. store sammenhængende arealer med sure overdrev og stilkegekrat. Halkær Ådal er en bred ådal med eng- og mosearealer omkring den regulerede å. I denne ådal findes den sjældne naturtype indlandssalteng. Forekomsterne af rigkær og kildevæld i de to ådale rummer flere naturperler med forekomst af bl.a. gul stenbræk og kildevældsvindelsnegl.

Naturtilstanden for de lysåbne naturtyper i området er overvejende god, og kan bl.a. tilskrives at der er store naturarealer i området, der er under pleje med bl.a. afgræsning, og at mange arealer har et relativt højt artsindeks. Der er fortsat arealer uden pleje og under tilgroning i området samt arealer med problemer med afvanding. Sammen med et forholdsvist ringe artsindeks på en del af arealerne er det afgørende parametre for, at der fortsat er arealer i moderat og ringe tilstand i området. Overordnet set er tilstanden på naturarealerne forringet ved den seneste kortlægning. Dette hænger bl.a. sammen med at tilstanden på de store strandensarealer på holmene i Limfjorden er ændret fra god til moderat ved den seneste kortlægning bl.a. pga. tilgroning med græsser og urter.

Skovnaturtyperne vurderes overordnet set at være stabile eller i fremgang, hvad angår de undersøgte strukturparametre.

Der vurderes at være forudsætninger for forekomster af kildevældsvindelsnegl, skæv vindelsnegl, bæklampret, odder og gul stenbræk inden for området. Hedepletvinge, havlampret og flodlampret er ikke fundet inden for området i perioden 2004-2019. Bestanden af spættet sæl har været meget fluktuerende de seneste 10 år, da sælerne formentligt vandrer ind og ud af fjorden afhængig af fødeudbuddet.

Bestanden af ynglende skestork har været i fremgang i dette område, som er et vigtigste yngleområde for arten. Klyde og havterne vurderes at have fluktuerende men stabile ynglebestande i området. Rørdrum vurderes at yngle stabilt med 2 par i området, mens yngleforsøg fra hedeheg ses meget sporadisk.

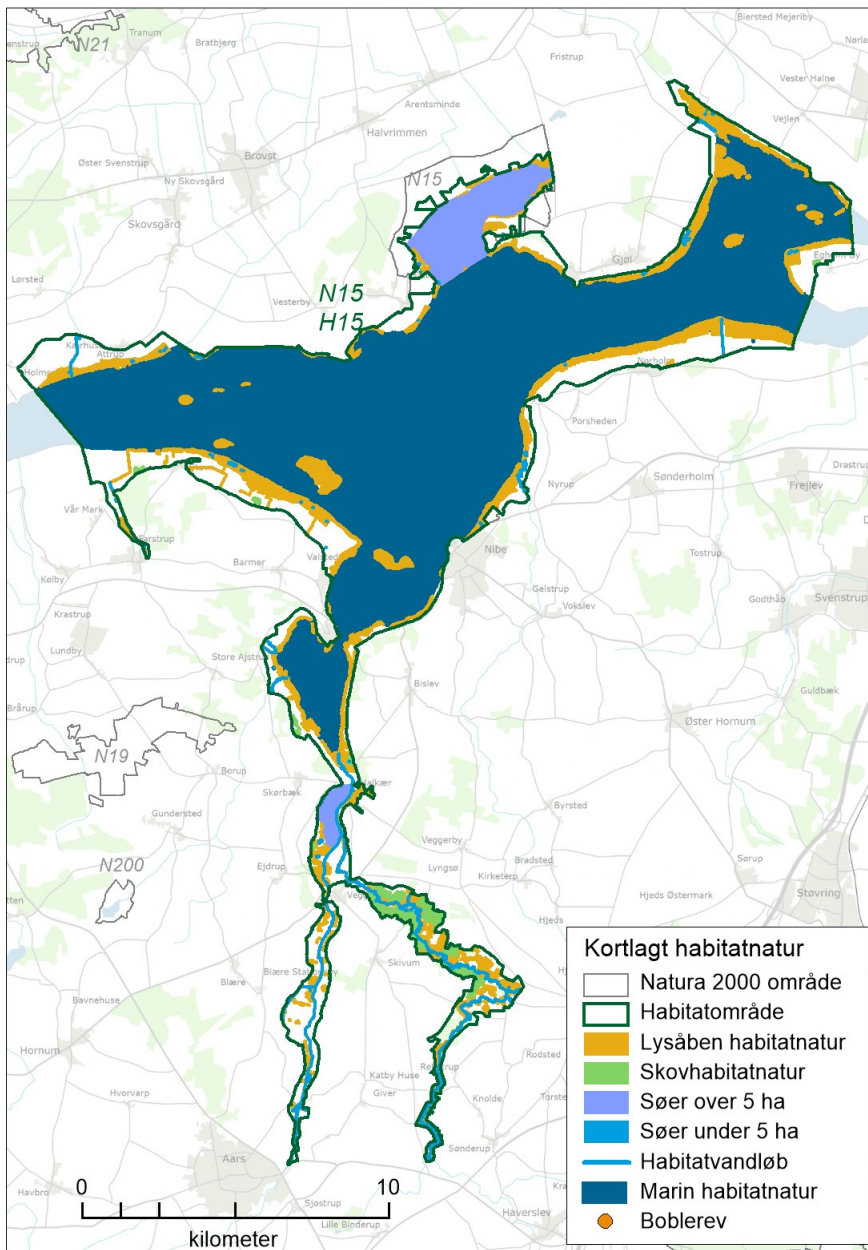
Ynglebestanden for almindelig ryle har været fåtallig og faldende i området, og arterne er i risiko for at forsvinde helt fra området. Brushane og splitterne har ynglet sporadisk i området, og vurderes at være forsvundet fra området. Fjordterne yngler sporadisk i området, typisk sammen med andre kolonirugende fugle. For blåhals og rørhøg, der er nye på udpegningsgrundlaget, vurderes der at være forudsætninger for en stabil bestand i området.

Bestandene af følgende trækfugle vurderes at have været stabile-stigende i dette område: Bramgås, grågås, knopsvane, kortnæbbet gås, krikand, lysbuget korttegås, pibeand, sangsvane. Bestandene for hjejle, blishøne og hvinand som trækfugle vurderes til at have været fluktuerende, men stabile i området, mens bestanden for pibesvane og toppet skallesluger har været meget fluktuerende i området og ikke kan vurderes ud fra de foreliggende tal.

Klyde og skestork er hidtil ikke overvåget som trækfugl i det nationale overvågningsprogram (NOVANA) i dette område, og det er derfor ikke muligt på nuværende tidspunkt at udtale sig om artens forekomst i området.

3. Områdets naturtyper

Natura 2000-områdets indhold af habitatnaturtyper fremgår af områdets udpegningsgrundlag, der kan ses i afsnit 2.2. I "Danske Naturtyper i det europæiske Natura 2000-netværk" og i DCE Aarhus Universitets NOVANA-rapporter findes en beskrivelse af de enkelte naturtyper og nogle af deres typiske arter.

Oversigtskort over Natura 2000-området. På kortet vises områdets kortlagte habitatnaturtyper. Der er tre søer over 5 ha i området. Naturtypen kendes ikke for alle søer over 5 ha, men alle er omfattet af vandområdeplanen.

I figuren ovenfor er oversigtligt vist udstrækningen af de kortlagte habitatnaturtyper, der udgør en del af områdets udpegningsgrundlag. Kortet viser udbredelsen af de lysåbne naturtyper, skovnaturtyperne, vandløbsnaturtyperne, sønaturtyperne (søer over og under 5 ha) samt de marine naturtyper. For en mere detaljeret visning af naturtypens udbredelse henvises til Miljøstyrelsens hjemmeside.

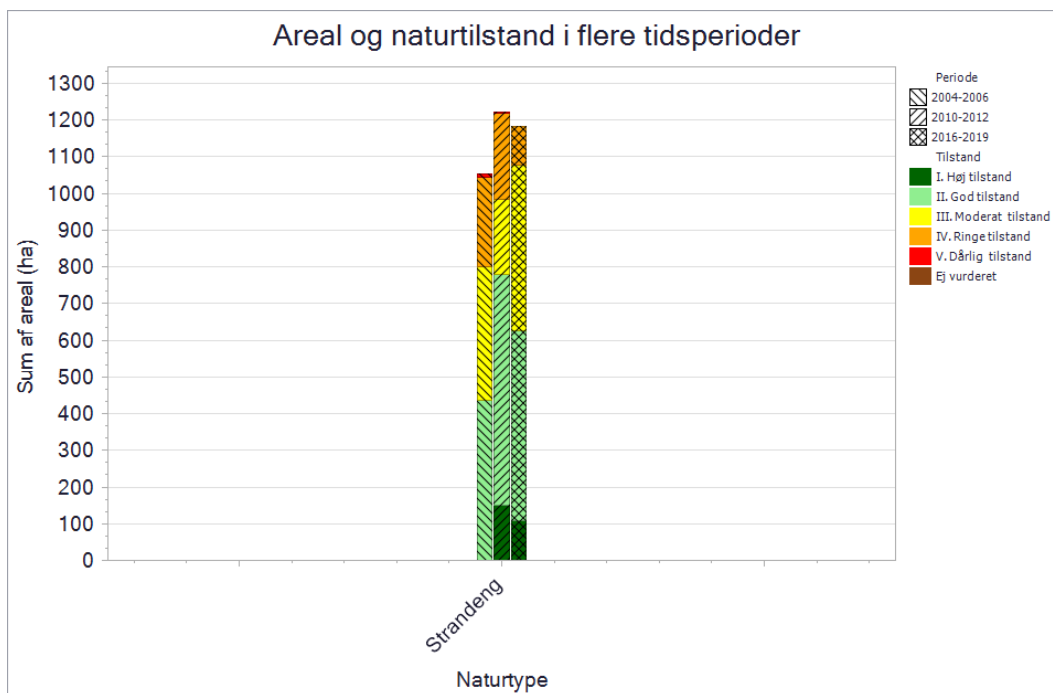
3.1 Områdets terrestriske natur

I området er der ved seneste kortlægning (2016-2019) kortlagt 15 lysåbne naturtyper og 5 skovnaturtyper.

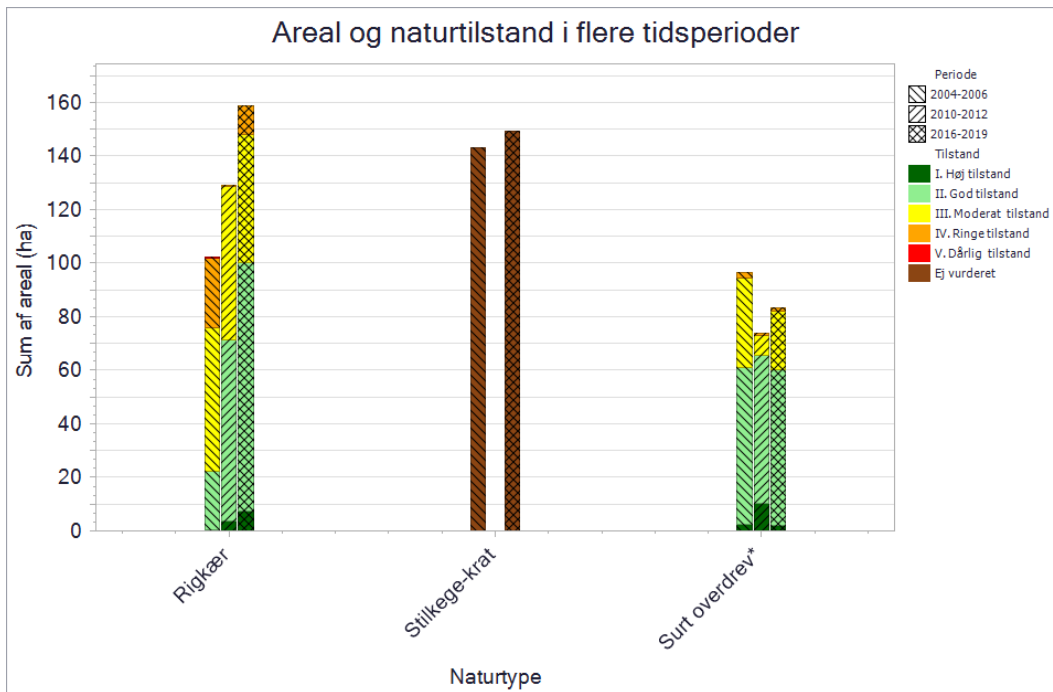
De fleste lysåbne naturtyper har været kortlagt tre gange (2004-06, 2010-12 og 2016-19) andre kun i forbindelse med de seneste to kortlægninger. Skovnaturtyperne har været kortlagt to gange (2005-12 og 2016-19). I grafen er første kortlægning af skov vist i søjlen for 2004-06.

I nedenstående graf ses det samlede areal for hver naturtype i Natura 2000-området. Grafen viser desuden den historiske udvikling i naturtypernes areal og tilstand.

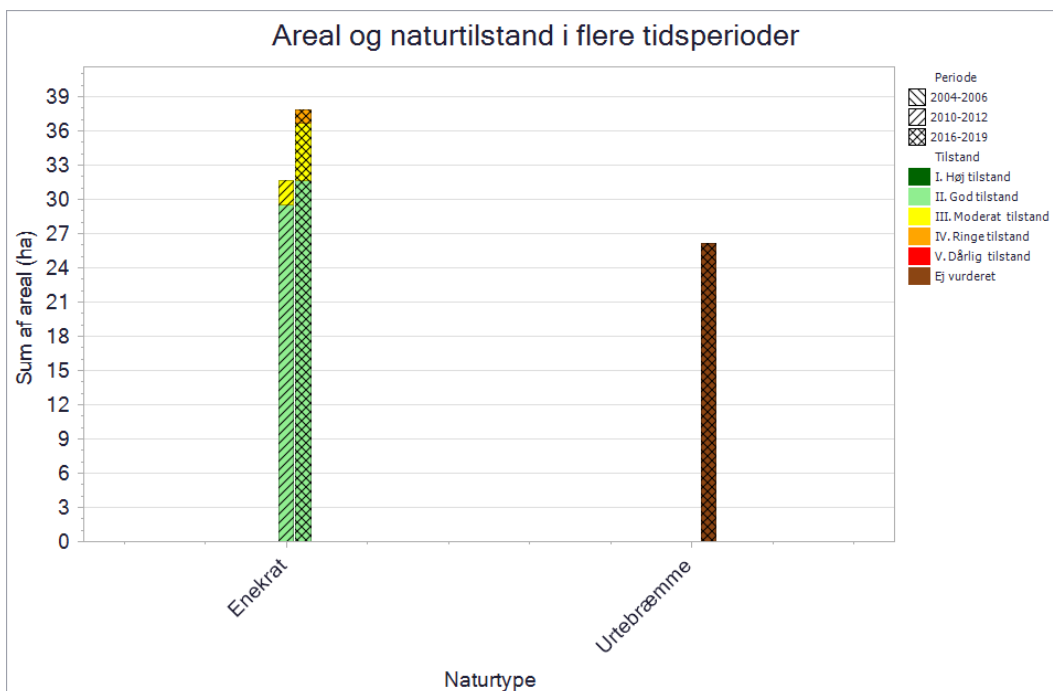
For de naturtyper, hvor der er et bekendtgørelsesfastsat tilstandssystem, er naturtypernes tilstand ligeledes angivet. Derved ses både den arealmæssige udvikling samt udviklingen i naturtypernes tilstand. For skovene og de to lysåbne naturtyper "urtebræmmer" og "indlandsklipper" er der ikke tilstandssystemer, og tilstanden vises derfor som "ej vurderet".

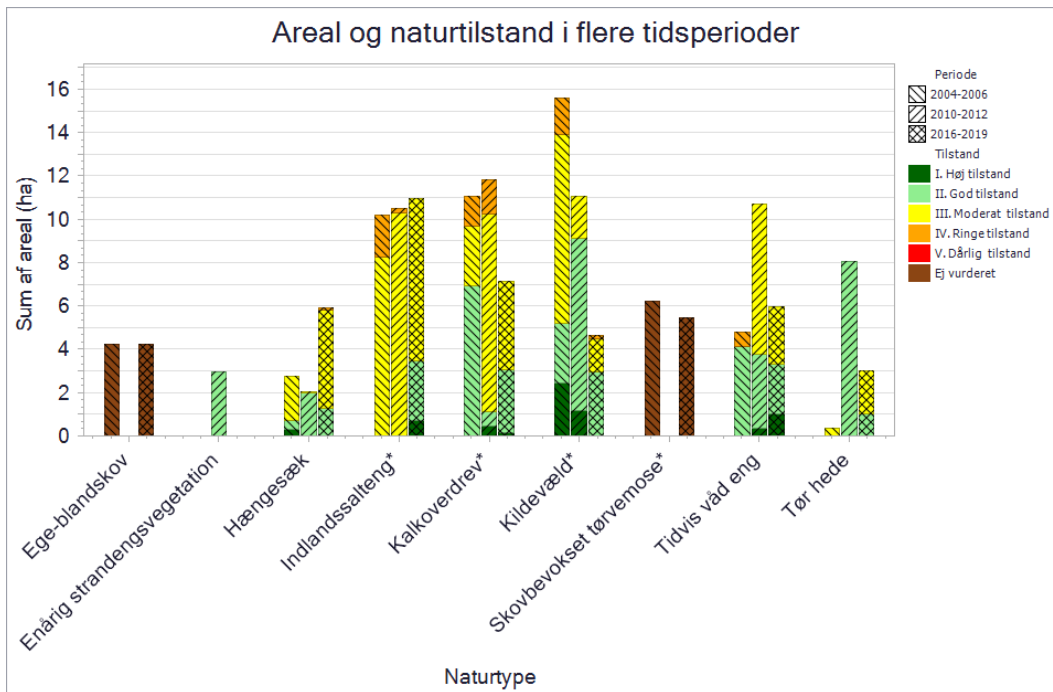
Grafen viser de kortlagte terrestriske naturtyperes areal og tilstand. Kortlægningsperioden er angivet ved skraveringen af de enkelte søjler og tilstandsklasserne vises med en farveskala. Første kortlægning af skovnaturtyper er vist i søjlen for 2004-06.

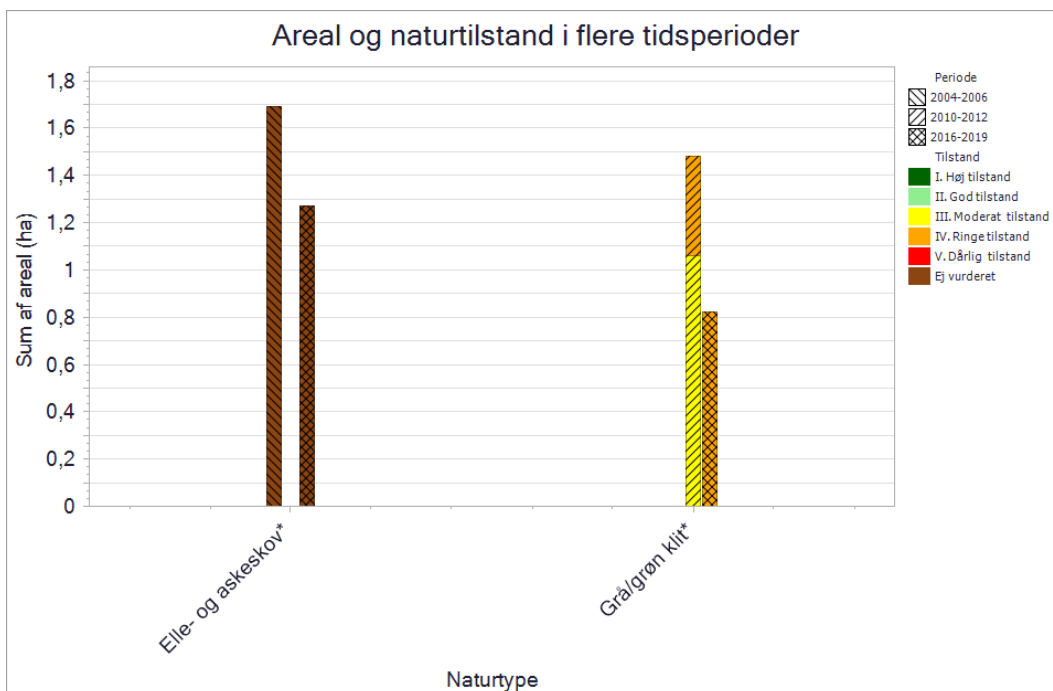
Grafen viser de kortlagte terrestriske naturtypers areal og tilstand. Kortlægningsperioden er angivet ved skraveringen af de enkelte søjler og tilstandsklasserne vises med en farveskala. Første kortlægning af skovnaturtyper er vist i søjlen for 2004-06.

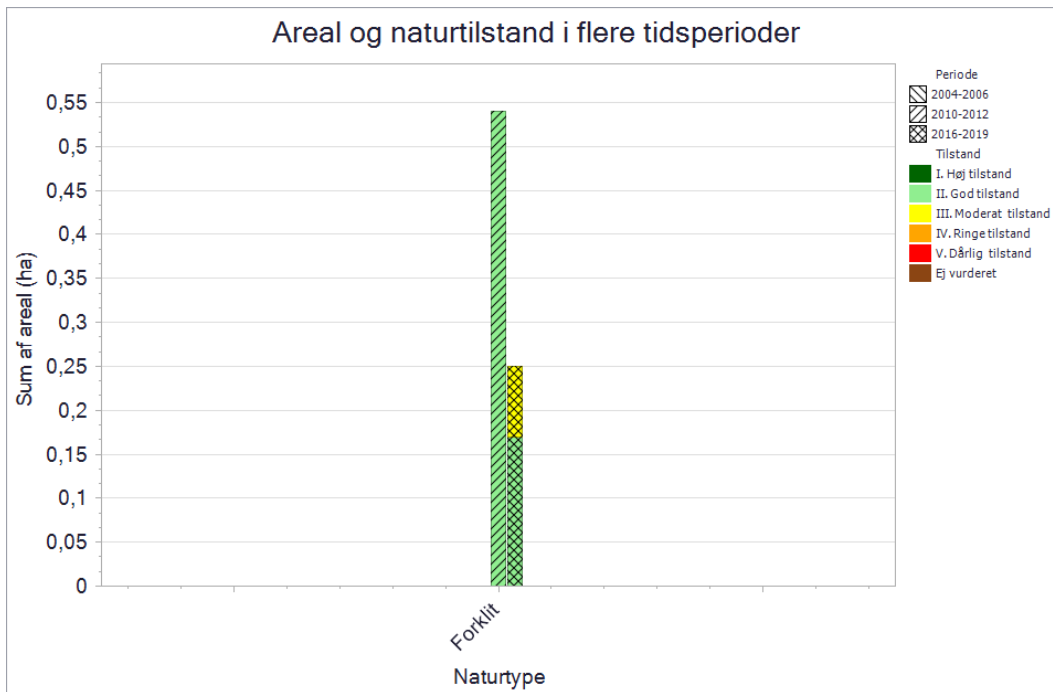
Grafen viser de kortlagte terrestriske naturtypers areal og tilstand. Kortlægningsperioden er angivet ved skraveringen af de enkelte søjler og tilstandsklasserne vises med en farveskala. Første kortlægning af skovnaturtyper er vist i søjlen for 2004-06.

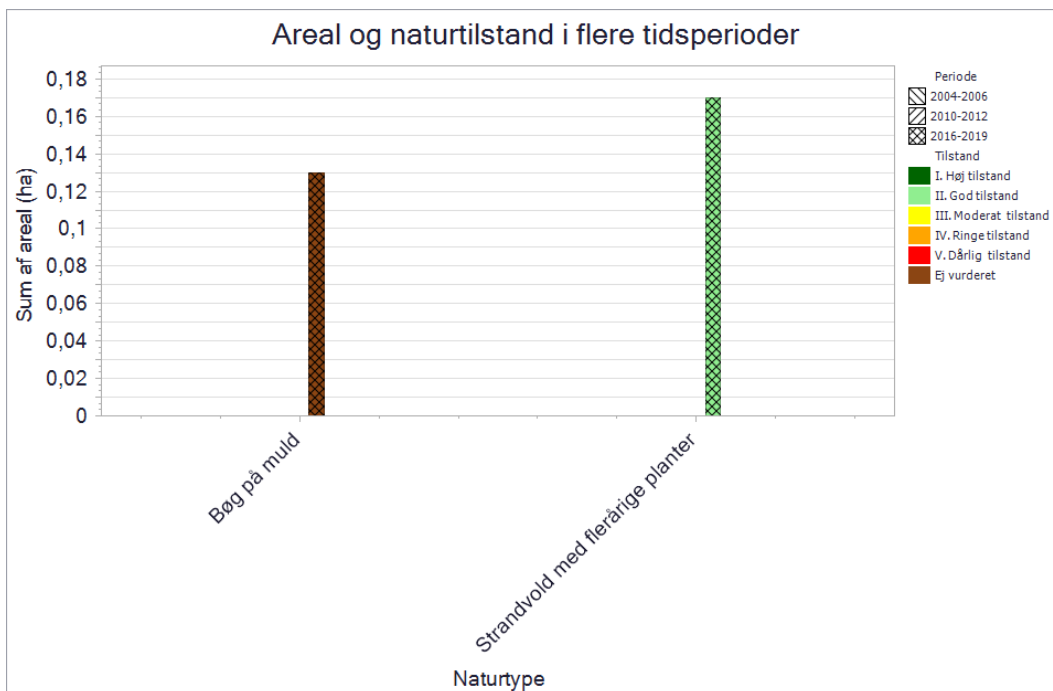
Grafen viser de kortlagte terrestriske naturtypers areal og tilstand. Kortlægningsperioden er angivet ved skraveringen af de enkelte søjler og tilstandsklasserne vises med en farveskala. Første kortlægning af skovnaturtyper er vist i søjlen for 2004-06.

Grafen viser de kortlagte terrestriske naturtypers areal og tilstand. Kortlægningsperioden er angivet ved skraveringen af de enkelte søjler og tilstandsklasserne vises med en farveskala. Første kortlægning af skovnaturtyper er vist i søjlen for 2004-06.

Grafen viser de kortlagte terrestriske naturtypers areal og tilstand. Kortlægningsperioden er angivet ved skraveringen af de enkelte søjler og tilstandsklasserne vises med en farveskala. Første kortlægning af skovnaturtyper er vist i søjlen for 2004-06.

Grafen viser de kortlagte terrestriske naturtypers areal og tilstand. Kortlægningsperioden er angivet ved skraveringen af de enkelte søjler og tilstandsklasserne vises med en farveskala. Første kortlægning af skovnaturtyper er vist i søjlen for 2004-06.

3.1.1 Lysåbne terrestriske naturtyper

For de terrestriske naturtyper der er kortlagt i området, er naturtyperne generelt karakteriseret ved at på stenede eller grusede strande, hvor havet aflejrer tang eller grus, dannes strandvold med enårige planter (1210) og strandvold med flerårige planter (1220) med hhv. en ret ustabil enårig domineret vegetation og en mere stabil flerårig vegetation. Langs mere beskyttede kyster, hvor vind- og bølgeenergien er reduceret på grund af en lavere vanddybde og læ, dannes

strandengstyper præget af salttolerante græsser og urter, typisk betinget af tidvise oversvømmelser med saltvand. Ud over den egentlige strandeng og strandrørsump (1330) med en mere eller mindre stærk zoneringsfindes enårig strandengsvegetation (1310), som koloniserer mudder- og sandflader. Endelig findes den sjældne indlandssalteng (1340) på indlandslokaliteter, hvor saltholdigt grundvand træder frem.

Kalkoverdrev (6210) og surt overdrev (6230) omfatter stedvist meget artsrige græs-urtesamfund på hhv. kalkrig og kalkfattig tør bund, og findes i mange varianter og overgangsformer afhængig af jordbundsforholdene. Tidvis våd eng (6410) er næringsfattige græs-urte-samfund på bund, som tidvis er fugtig, våd eller oversvømmet. På kalkrig bund udvikles artsrige samfund med arter fælles med bl.a. rigkær, mens der på kalkfattig bund er tale om mere eller mindre fugtig mager græs-urtevegetation med færre arter. Typen danner ofte overgangen mellem vådbundstyper og overdrev eller hede, idet de er for fugtige til at være overdrev og for tørre til at være mose eller kær.

Hængesæk (7140) er en variabel naturtype, der starter eller er endt som et flydende plantedække i vand, langs søer og vandløb, i forbindelse med kildevæld eller i lavninger i kær og heder. I visse tilfælde er vandet kommet til sekundært grundet øget vandtilførsel. I en lang årrække gynger eller synker plantesamfundet, når man går på det – den fase kaldes hængesæk. På mere eller mindre kalkrig og næringsfattig bund med konstant høj grundvandstand – typisk betinget af en opadgående grundvandsstrøm – udvikles den ofte artsrige naturtype rigkær (7230), som særligt kan være rig på karplanter og mosser. Kildevæld (7220) findes, hvor fremvældende kalkrigt eller hårdt grundvand danner frit rindende vand i hovedparten af året, og omfatter også den tilhørende vældvegetation. Større komplekser af kilder kan være overvokset med en gyngende hængesæksvegetation som intim mosaik af 7140x7220.

Yderst langs havet dannes habitattyperne forklit (2110) og hvid klit (2120), som også omfatter vandreklitter. I mere stabile klitter længere inde i landet findes en række forskellige vegetationstyper afhængig af sandets kalkindhold, fugtighed og forstyrrelsesgrad. Grå/grøn klit (2130) består af et mere eller mindre lukket plantedække med græsser, urter, mosser og laver. Typen dækker over to undertyper, hvor den ofte artsrige grønsværsklit findes, hvor sandet er mere kalkholdigt, mens grå klit er de mest udvaskede og sure klitter med en særlig rig mos- og lavflora.

Urtebræmme (6430) er domineret af høje urter og forekommer på fugtig og næringsrig bund langs vandløb eller skyggende skovbryn.

Inden for området er der i alt i den seneste naturtype-kortlægning 2016-2019 kortlagt ca. 1.499 ha lysåbne naturtyper. I den tidligere kortlægning af de lysåbne naturtyper (2010-2012) blev der i alt kortlagt 1.516 ha. Forskellen dækker over både fremgang og tilbagegang i forekomsten af forskellige naturtyper, og forklares nærmere nedenfor.

Naturtilstanden for de lysåbne naturtyper i området er overvejende god, og kan bl.a. tilskrives at der er store naturarealer i området, der er under pleje med bl.a. afgræsning, og at mange arealer har et relativt højt artsindeks. Der er fortsat arealer uden pleje og under tilgroning i området samt arealer med problemer med afvanding. Sammen med et forholdsvist ringe artsindeks på en del af arealerne er det afgørende parametre for, at der fortsat er arealer i moderat og ringe tilstand i området. Overordnet set er tilstanden på naturarealerne forringet ved den seneste kortlægning, da det samlede areal i god/høj tilstand er gået ca. 140 ha tilbage, mens det samlede areal i moderat/ringe tilstand er gået ca. 123 ha frem. Dette hænger bl.a. sammen med at tilstanden på de store strandengsarealer på holmene i Limfjorden er ændret fra god til moderat ved den seneste kortlægning bl.a. pga. tilgroning med græsser og urter.

Strandeng (1330) og enårig strandengsvegetation (1310). Naturtypen strandeng findes langs den nordlige og sydlige kyst i Limfjorden, på Egholm samt på flere holme i Limfjorden. Naturtypen enårig strandengsvegetation er ikke registreret i området ved den seneste kortlægning. Dette skyldes at det er en dynamisk naturtype, hvor udbredelsen kan variere meget fra år til år. Naturtypen blev registreret to steder ved Ulvedybet ved anden kortlægningsrunde. Der er registreret godt 1.180 ha af strandeng i området ved den seneste kortlægning. Mellem de to seneste kortlægningsrunder er arealet med strandeng faldet med knap 42 ha. Dette skyldes primært at større arealer i Ulvedybet, der tidligere har været kortlagt som strandeng, er blevet kortlagt som naturtypen kystlaguner og strandsøer (1150) ved den seneste kortlægning. Det samme gør sig gældende på andre strandengsarealer i området, hvor større permanent vanddækkede arealer på strandenge, der har karakter som egentlige strandsøer (1150), er kortlagt som strandsø ved den seneste kortlægning. Strandeng er en dynamisk naturtype, som naturligt ændrer udstrækning ud mod kysten, og der er således foretaget flere justeringer af udbredelsen langs kysten både syd og nord for fjorden mellem de to kortlægningsrunder.

Arealet med strandeng er overvejende i god/høj (primært god) tilstand. Ved den seneste naturtypekortlægning er 626 ha i god/høj tilstand og 555 ha er i moderat/ringe tilstand. Strandengene i god/høj tilstand er generelt karakteriseret ved at være afgræssede og med relativ lav, artsrig vegetation, være fri for invasive arter og vedplanter samt have fri dynamik i forhold til kysten. Områdets strandenge i moderat/ringe tilstand er primært præget af et forholdsvis ringe artsindeks eller høj vegetation, og findes bl.a. i Ulvedybet og Halkær Bredning, hvor strandengene ikke er så saltpåvirkede samt på flere af holmene i Limfjorden. Godt 40 % af det samlede strandengsareal i moderat/ringe tilstand er dog registreret som strandrørsump, hvor en høj græs- og urtevegetation og et ringe artsindeks vil være en naturlig tilstand for naturtypen. Mellem anden og tredje kortlægningsrunde er arealet i moderat/ringe tilstand steget med 112 ha. Dette skyldes primært at der på strandengene på de større holme i Limfjorden overordnet set er registreret et ringere artsindeks eller højere vegetation i den seneste kortlægningsrunde, og tilstanden dermed er ændret fra god til moderat.

Overdrev (6210, 6230). Naturtypen surt overdrev findes primært i Sønderup Ådal, på skrænter på østsiden af Halkær bredning og Halkær sø samt enkelte steder i Halkær Ådal. Kalkoverdrev findes på en enkelt nordvendt skråning ved Nørholm samt flere steder i Sønderup Ådal, hvor den ofte optræder i mosaik med surt overdrev. Ved den seneste naturtypekortlægning er der kortlagt godt 7 ha med kalkoverdrev og godt 83 ha med surt overdrev. Mellem de to seneste kortlægningsrunder er arealet med surt overdrev gået frem med 10 ha. Fremgangen i arealet med surt overdrev skyldes bl.a. at habitatområdegrænsen ved Halkær Mølle er udvidet og at der kortlagt en række sure overdrev i dette område. Endvidere er der kortlagt enkelte oversete sure overdrev i Sønderup Ådal. Mellem de to seneste kortlægningsrunder er arealet med kalkoverdrev faldet med godt 4,5 ha, da flere mindre arealer, der tidligere har været kortlagt som kalkoverdrev, ikke længere er omfattet af naturtypen.

Arealet med surt overdrev er overvejende i god/høj (primært god) tilstand. Ved de seneste naturtypekortlægning er godt 60 ha i god tilstand og knap 23 ha i moderat/ringe (primært moderat) tilstand. Overdrevsarealerne i god tilstand er generelt karakteriseret ved at være afgræssede arealer med artsrig urtevegetation og relativt mange særligt følsomme arter. Områdets sure overdrev i moderat tilstand er præget af et forholdsvis ringe artsindeks, tilgroning med høj græs- og urtevegetation samt vedplanter. Endvidere er der stedvis tilgroning med problemarten gyvel. Andelen af sure overdrev i moderat/ringe tilstand er steget mellem de to seneste kortlægningsrunder, hvilket bl.a. hænger sammen med at der er registreret øget tilgroning på disse overdrev, og at flere af de nykortlagte sure overdrev, der ligger inden for udvidelserne af habitatområdet er i moderat tilstand.

Arealet med kalkoverdrev er overvejende i moderat tilstand. Ved den seneste kortlægning er godt tre ha i god/høj (primært god) tilstand og fire ha i moderat tilstand. Overdrevsarealerne i god tilstand er bl.a. karakteriseret ved, at der er pleje arealerne, ingen invasive arter, og der er en relativt lav vegetationshøjde på størstedelen af arealet. Områdets kalkoverdrev i moderat tilstand er præget af tilgroning med vedplanter, høj græs- og urtevegetation samt flere steder af ringe artsindhold. Tilstanden af kalkoverdrevene i området er forbedret i forhold til sidste kortlægning, hvilket bl.a. hænger sammen med at der registreret flere særligt følsomme arter og mindre tilgroning med høj græs- og urtevegetation på nogle af arealerne i den seneste kortlægningsrunde.

Rigkær (7230). Naturtypen rigkær findes primært i Sønderup Ådal og Halkær Ådal samt på arealer ned til Halkær bredning. Endvidere findes enkelte rigkær på strandenge både syd og nord for fjorden. Naturtypen optræder flere steder i mosaik med naturtypen kildevæld. Ved den seneste naturtypekortlægning er der kortlagt 158,5 ha med naturtypen i området. Mellem de to seneste kortlægningsrunder er arealet med rigkær gået frem med knap 30 ha. Fremgangen i arealet med rigkær skyldes bl.a. at der er kortlagt nye/oversete rigkær i Halkær Ådal, ved Halkær sø og på arealer langs Halkær bredning. Endvidere skyldes det at arealer, der tidligere er registreret i mosaik med naturtypen kildevæld, alene er registreret som rigkær ved den seneste naturtypekortlægning. Arealet af rigkær er overvejende i god/høj (primært god) tilstand. Ved den seneste naturtypekortlægning er ca. 101 ha i god/høj tilstand og ca. 58 ha i moderat/ringe tilstand. Områdets rigkær i god tilstand er præget af et godt artsindeks med bl.a. mange særligt følsomme arter, pleje i form af afgræsning og en vandstand i eller over jordoverfladen. På arealerne i moderat tilstand er manglende pleje og deraf følgende tilgroning i høje urter, tilgroning i vedplanter og/eller et lavt artsindeks med bl.a. en eller flere problemarter nogle væsentlige årsager til tilstanden. Mellem de to seneste naturtypekortlægninger er arealet med rigkær i god tilstand steget med ca. 3 ha. Der er bl.a. registreret pleje og færre vedplanter i et større rigkær, der ikke tidligere har været plejet. Områdets rigkær i moderat/ringe tilstand er især præget af tilgroning med høj græs-/urtevegetation. Stedvist er arealerne præget af tilgroning med vedplanter eller ringe artsindhold, mens der er registreret uhensigtsmæssig hydrologi i varierende omfang på 2/3 dele af arealet. Tilstanden af rigkærene er samlet set forbedret i forhold til sidste kortlægning, hvilket bl.a. hænger sammen med et højere artsindeks og lidt mindre tilgroning på arealerne i den seneste kortlægning.

Kildevæld (7220). Naturtypen findes flere steder i Sønderup Ådal, i den nordligste del af Halkær Ådal samt sydøst for Halkær sø. Kildevældene forekommer flere steder i området i mosaik med naturtypen rigkær. Ved den seneste naturtypekortlægning er der kortlagt godt 4,5 ha med naturtypen i området. Mellem de seneste to kortlægningsrunder er arealet med kildevæld gået tilbage med knap 7,5 ha. Tilbagegangen skyldes primært at arealer, der tidligere er kortlagt som kildevæld eller en mosaik mellem kildevæld og rigkær, alene er registreret som rigkær i den seneste kortlægning. Enkelte steder er arealer, der tidligere er registreret som kildevæld, ikke kortlagt ved den seneste kortlægning, da naturtypen ikke længere forekommer på arealet. Forskellen mellem de seneste to kortlægningsrunder dækker endvidere over enkelte oversete kildevæld, der er kortlagt første gang ved den seneste kortlægning.

Arealet med kildevæld er overvejende i god tilstand. Ved seneste naturtypekortlægning er knap 3 ha i god tilstand og godt 1,5 ha i moderat/ringe (primært moderat) tilstand. Områdets kildevæld i moderat/ringe tilstand er præget af ringe artsindhold, høj græs- og urtevegetation samt tilgroning med vedplanter. Omtrent ½ ha af de kortlagte kilder i moderat/ringe tilstand er dog skovkilder, hvor lavt artsindhold og høj dækning af vedplanter vil være en naturlig tilstand for naturtypen. Andelen af kildevæld i god/høj tilstand er faldet ved den seneste kortlægning, hvilket bl.a. hænger sammen med de arealmæssige ændringer.

Hængesæk (7140). Naturtypen hængesæk findes i Halkær Ådal og i Sønderup Ådal samt sydvest for Halkær sø. Mellem de to seneste kortlægningsrunder er arealet med hængesæk er gået frem med knap 4 ha. Fremgangen skyldes primært at der registreret oversete arealer med hængesæk i Halkær Ådal.

Arealet med hængesæk er overvejende i moderat/ringe (primært moderat) tilstand. Der er registreret knap 6 ha med naturtypen ved den seneste kortlægning, hvor godt 4,5 ha er i moderat/ringe tilstand, mens 1,3 ha i god tilstand. Områdets hængesække i moderat/ringe tilstand er præget af forholdsvist ringe artsindhold samt høj græs- og urtevegetation. Et enkelt areal i moderat/ringe tilstand er præget af tilgroning med vedplanter. Arealet med hængesæk i moderat tilstand er steget ved den seneste kortlægning, hvilket primært hænger sammen at flere af de nykortlagte hængesække er i moderat tilstand.

Tidvis våd eng (6410). Naturtypen findes enkelte steder i Sønderup Ådal, på de lavtliggende arealer sydøst for Halkær sø samt et enkelt sted ved Nørholm. Naturtypen optræder enkelte steder i mosaik med rigkær, kildevæld eller surt overdrev. Ved den seneste naturtypekortlægning er der kortlagt knap 6 ha med naturtypen i området.

Mellem de to seneste naturtypekortlægninger er arealet med tidvis våd eng gået tilbage med godt 4,5 ha. Tilbagegangen skyldes primært at to større arealer sydvest for Halkær sø, der tidligere var kortlagt som tidvis våd eng eller som en mosaik mellem tidvis våd eng og rigkær, ved den seneste kortlægning alene er registreret som rigkær. Endvidere er et større areal ved Byrsted, der tidligere var kortlagt som tidvis våd eng, ved den seneste kortlægning delvist registreret som rigkær eller indlandssalteng. En mindre del af dette areal er ikke blevet genkortlagt som habitatnatur. Arealet med tidvis våd eng er overvejende i god/høj (primært god) tilstand. Ved den seneste naturtypekortlægning er godt 3 ha i god/høj tilstand og godt 2,5 ha i moderat tilstand. Områdets tidvise våde enge i moderat tilstand er præget af forholdsvist ringe artsindhold. Andelen af tidvis våd eng i moderat tilstand er faldet ved den seneste kortlægning, hvilket primært hænger sammen med de arealmæssige ændringer.

Tør hede (4030). Naturtypen tør hede findes på to arealer i Sønderup Ådal samt ved Halkær Mølle. Naturtypen optræder i mosaik med naturtyperne surt overdrev og enekrat. Ved den seneste naturtypekortlægning er der kortlagt ca. 3 ha med naturtypen i området. Mellem de seneste to kortlægninger er arealet med tør hede gået tilbage med ca. 5 ha. Tilbagegangen skyldes at fordelingen mellem tør hede, surt overdrev og enekrat på arealerne i Sønderup Ådal er blevet justeret og andelen af hede dermed er blevet mindre. Derudover er der registreret en ny forekomst af tør hede i mosaik med surt overdrev ved Halkær Mølle, hvor habitatområdet er blevet udvidet. Arealet med tør hede er overvejende i moderat tilstand. Ved den seneste naturtypekortlægning er ca. 2 ha i moderat tilstand og 1 ha i god tilstand. Områdets tørre heder i moderat tilstand er præget af tilgroning med vedplanter, udbredt forekomst af bølget bunke samt udbredte angreb fra lyngens bladbiller.

Enekrat (5130). Naturtypen enekrat findes i Sønderup Ådal samt ved Halkær Mølle. Naturtypen optræder flere steder i mosaik med især surt overdrev samt enkelte steder med tør hede og kalkoverdrev. Ved den seneste naturtypekortlægning er der kortlagt knap 38 ha med naturtypen i området. Mellem de seneste to kortlægninger er arealet med enekrat gået frem med godt 6 ha. Fremgangen skyldes primært en mere detaljeret kortlægning og justering af naturtypens udbredelse, hvor arealandelen i forhold til især naturtypen surt overdrev er opdateret. Der er også kortlagt små nye arealer med enekrat i området grundet en mere intensiv eftersøgning af naturtypen. Endvidere er der registreret nye arealer ved Halkær Mølle, hvor habitatområdet er blevet udvidet.

Arealet med enekrat er overvejende i god tilstand. Ved den seneste naturtypekortlægning er knap 32 ha i god tilstand og godt 6 ha i moderat/ringe tilstand. En væsentlig årsag til god tilstand for enekrat i området er pleje på størstedelen af arealet. På arealerne med moderat/ringe tilstand er lavt artsindeks med bl.a. flere problemarter, manglende pleje, tilgroning i høje græsser og urter, tilgroning i andre vedplanter og/eller forekomst af invasive arter nogle væsentlige årsager til tilstanden. Områdets enekrat i moderat/ringe tilstand er stedvist præget af forholdsvist ringe artsindeks, høj græs- og urtevegetation samt stedvis forekomst af gyvel. Andelen af enekrat i moderat/ringe tilstand er steget ved den seneste kortlægning, hvilket bl.a. hænger sammen med flere af de nykortlagte enekrat er i moderat tilstand.

Indlandssalteng (1340). Naturtypen indlandssalteng findes i Halkær Ådal ved Byrsted på vestsiden af Halkær Å. Ved den seneste naturtypekortlægning er der kortlagt knap 11 ha med naturtypen i området. Mellem de seneste to kortlægninger er arealet med indlandssalteng gået frem med knap ½ ha. Fremgangen skyldes en mere detaljeret kortlægning og justering af naturtypens udbredelse, således at et mindre areal, der tidligere var kortlagt som tidvis våd eng, er blevet kortlagt som indlandssalteng ved den seneste kortlægning.

Arealet med indlandssalteng er overvejende i moderat tilstand. Ved den seneste naturtypekortlægning er knap 7,5 ha i moderat tilstand og ca. 3,2 ha i god/høj (primært god) tilstand. Områdets indlandssaltenge i moderat tilstand er præget af forholdsvist ringe artsindeks samt høj græs- og urtevegetation. Andelen af indlandssalteng i god/høj tilstand er steget ved den seneste kortlægning, hvilket bl.a. hænger sammen med at der er foretaget en mere detaljeret kortlægning og at der er registreret færre høje græsser på dele af arealerne.

Forklit (2110) og grå/grøn klit (2130). Naturtypen forklit findes på to mindre arealer ved henholdsvis Klitgårds Fiskerleje og lige syd for udløbet for Binderup Å. Naturtypen grå/grøn klit findes på et mindre areal lige syd for udløbet for Binderup Å. Ved den seneste naturtypekortlægning er der kortlagt ¼ ha med naturtypen forklit og knap 1 ha med grå/grøn klit i området. Mellem de seneste to kortlægninger er arealet med forklit gået tilbage med ca. ¼ ha, mens arealet med grå/grøn klit er gået tilbage med godt 1 ha. Naturtypen forklit er en dynamisk naturtype og tilbagegangen skyldes bl.a. at et mindre areal, der tidligere var kortlagt som forklit, er blevet kortlagt som grå/grøn klit ved den seneste kortlægning. Der er endvidere kortlagt et nyt areal med naturtypen syd for klitgård fiskerleje. Tilbagegangen i grå/grøn klit skyldes primært at et areal ved Lundbæk Huse, der tidligere er kortlagt som grå/grøn klit, ikke blev kortlagt som habitatnatur ved den seneste kortlægning. Endvidere blev et mindre areal sydvest for Pindstrup Bakker, der tidligere er kortlagt som grå/grøn klit, registreret som surt overdrev ved den seneste kortlægning, da der ikke er konstateret flyvesand på arealet.

Arealet med forklit er overvejende i god tilstand. ved den seneste naturtypekortlægning er ca. 2/3 af arealet i god tilstand, mens 1/3 af arealet er i moderat tilstand. Andelen af forklit i moderat tilstand er steget ved den seneste kortlægning, og hænger sammen med det relativt lave artsindeks på det nykortlagte areal ved Klitgårde fiskerleje.

Arealet med grå/grøn klit er i ringe tilstand bl.a. pga. forekomst af den invasive art rynket rose på arealet samt et lavt artsindeks.

Strandvold med flerårig vegetation (1220). Naturtypen strandvold med flerårig vegetation findes på et enkelt areal lige nord for Klitgårds Fiskerleje på knap 0,2 ha. Det er første gang at naturtypen er kortlagt inden for området. Arealet er i god tilstand, og har fri dynamik i forhold til kysten.

Urtebræmmer (6430). I dette område er der kortlagt 4 forekomster inden for habitatområdet. Forekomsterne er begrænset til en smal bræmme (normalt 1-5 meter) langs vandløb og smågrøfter, og kan omfatte flere mindre arealer langs forskellige vandløb og grøfter.

Der er kortlagt en forekomst på ca. 16 ha langs Sønderup å med tilløb samt en forekomst på knap 6 ha langs Halkær å med tilløb. Endvidere er der kortlagt en mindre forekomst på knap 1 ha, der omfatter arealer langs Vidkær å, Risbæk og andre små tilløb til Halkær bredning samt en mindre strækning langs Petzholts rende. Den sidste forekomst på ca. 3 ha omfatter arealer langs Vår å, Pallisvad å, Buus bæk samt andre mindre grøfter der munder ud i Limfjorden. Naturtypen er kortlagt for første gang i kortlægningsperioden 2016-2019.

3.1.1.1 Foreløbig vurdering af trusler mod naturtilstanden

Vurdering af en række væsentlige trusler har indgået konkret i kortlægning og tilstandsvurdering af naturtyper inden for det gennemførte NOVANA-program. Der er tale om kendte og aktuelle trusler med fokus på de forhold, som det er muligt at håndtere forvaltningsmæssigt.

Omfanget af disse trusler for dette områdes lysåbne naturtyper er vist nedenfor, og betydningen er konkret beskrevet og vurderet. Det drejer sig om truslerne tilgroning, uhensigtsmæssig hydrologi, direkte påvirkning fra landbrugsdrift og forekomst af invasive arter.

Tilgroning af lyskrævende naturtyper med høje urter eller vedplanter

De fleste lysåbne naturtyper er afhængige af fortsat græsning eller høslæt – oftest som et led i ekstensiv landbrugsdrift. Ved ophør af græsning eller høslæt vil naturarealet gro til i høje urter og vedplanter, og de lyskrævende, lavtvoksende arter, der er karakteristiske for naturtyperne, bliver udkonkurreret.

Ved naturtypekortlægningen er dækningsgraden af forskellige strukturelementer registreret, bl.a. dækningsgraden af middelhøj græs-/urtevegetation (15 – 50 cm), dækningsgraden af høj græs-/urtevegetation (over 50 cm) og kronedækket af træer og buske. Dækningsgraden er registreret på en skala fra 1-5. Omfanget og betydningen af tilgroningstruslen er vurderet for de enkelte naturtyper ved at sammenholde de indsamlede oplysninger om tilgroning med middelhøje urter, høje urter samt med træer og buske.

Dækningsgraden for de enkelte parametre er registreret ud fra nedenstående skala:

Dækningsgraden af middelhøj græs-/urtevegetation (15 – 50 cm)	Dækningsgraden af høj græs-/urtevegetation (over 50 cm)	Kronedækket af træer og buske
1) 0-5%	1) 0-5%	1) 0%
2) 5-10%	2) 5-10%	2) 1-10%
3) 10-30%	3) 10-30%	3) 10-25%
4) 30-75%	4) 30-75%	4) 25-50%
5) 75-100%	5) 75-100%	5) 50-100%

Uhensigtsmæssig hydrologi i vådbundsnaturtyper

Kunstig afvanding med grøfter, dræn eller pumper forandrer naturen og kan føre til ændring i vegetationen, så den naturlige, naturtype-karakteristiske vådbundsvegetation erstattes af en vegetation, der i højere grad præges af mere almindelige, konkurrence-stærke tørbundsarter.

Ved naturtypekortlægningen er det på lavbundsarealer registreret, hvor stor effekt afvanding har på vegetationens sammensætning af arter. Effekten er angivet på en skala fra 1-5.

Afvanding er registreret ud fra en skala fra 1-5 inddelt som nedenstående:

Afvanding
0) Højbundsareal
1) Ingen grøfter eller dræn. Fugtigbundsvegetation intakt
2) Afvanding m. svag effekt. Fugtigbundsvegetation udbredt
3) Afvanding m. tydelig effekt. Fugtigbundsvegetation på dele af arealet
4) Afvanding m. udbredt effekt. Fugtigbundsvegetation hist og her
5) Fuldstændig afvandet. Fugtigbundsvegetation mangler

Direkte påvirkning fra landbrugsdrift på tilstødende arealer

Intensiv landbrugsdrift på arealer, der grænser lige op til naturarealer, kan indebære en negativ påvirkning af naturindholdet i randområdet som følge af afdrift/udskylning af overskud af gødning eller sprøjtemidler. Forøget næringsindhold kan medføre, at naturtypens karakteristiske arter udkonkurreres af højt voksende arter, der favoriseres af det forøgede næringsindhold. Direkte tilførsel af næringsstoffer på naturarealet har samme effekt.

Ved naturtypekortlægningen er det samlede omfang af tydelige tegn på randpåvirkning fra gødsning eller sprøjtning af naboarealer samt direkte gødsning eller tilskudsfodring på arealet registreret.

Den påvirkede arealandel er angivet på en skala fra 1-5 inddelt som nedenstående:

Arealandel tydelig eutrofiering (direkte gødsning eller tilskudsfodring)	Areal andel med tydelig randpåvirkning fra gødsning af naboarealer	Areal andel med tydelig randpåvirkning fra sprøjtning af naboarealer
1) 0%	1) 0%	1) 0%
2) 1-10%	2) 1-10%	2) 1-10%
3) 10-25%	3) 10-25%	3) 10-25%
4) 25-50%	4) 25-50%	4) 25-50%
5) 50-100%	5) 50-100%	5) 50-100%

Forekomst af invasive arter

Invasive plantearter er ikke-hjemmehørende arter, der fortrænger naturlig vegetation. Forekomst af invasive arter er en trussel, fordi arterne breder sig ekspansivt og udkonkurrerer de arter, der er karakteristiske for naturtyperne. Invasive arter er særlig et problem i kyst- og klitnaturtyperne samt på hederne.

Ved naturtypekortlægningen er det registreret, på hvor stor en andel af det samlede areal, der forekommer en eller flere af de invasive arter, der er opført i Appendiks 2 til den tekniske anvisning for kortlægningen.

Arealandelen, hvor der forekommer invasive arter, er angivet på en skala fra 1-5 inddelt som nedenfor:

Samlet dækning af invasive arter

- 1) 0%
 - 2) 1-10%
 - 3) 10-25%
 - 4) 25-50%
 - 5) 50-100%
-

Arealandel med drift

For de driftsafhængige, lysåbne naturtyper er det registreret, om arealet på kortlægningstidspunktet (2016-19) var i drift/pleje til sikring af lysåbne forhold. Drift er registreret som det totale andel af arealet, der enten græsses, tages høslæt (det afslåede materiale fjernes) eller foretages slåning (det afslåede materiale efterlades). Dette er opgjort ud fra en skala fra 1 til 5.

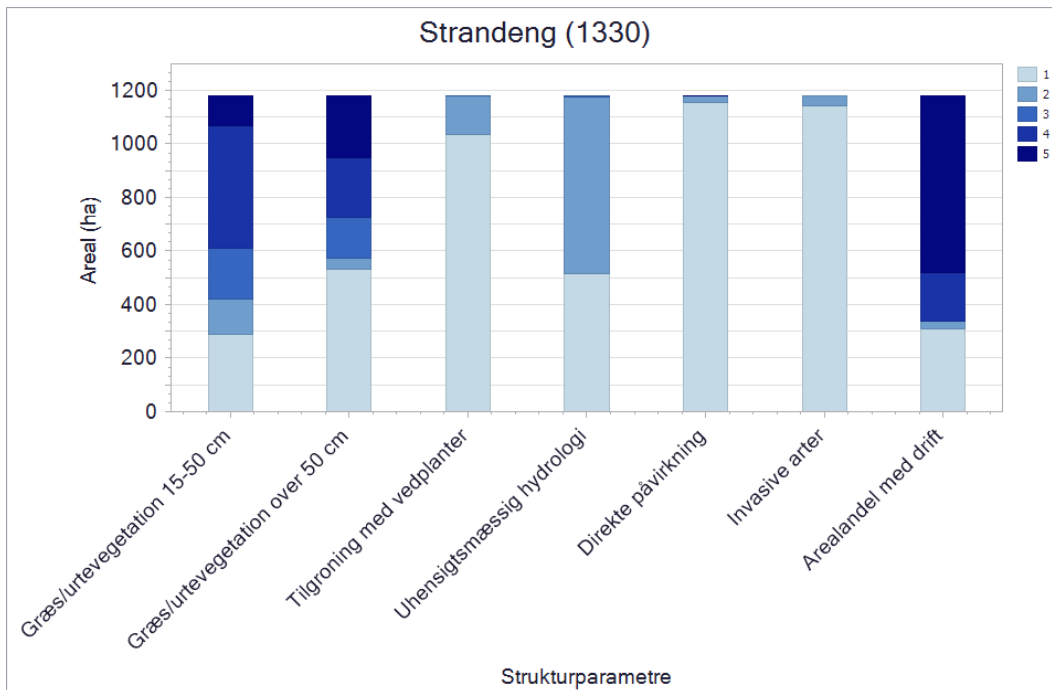
Manglende pleje er en trussel mod flere lysåbne naturtyper. For plejekrævende lysåbne naturtyper vil naturtilstanden normalt/ofte være afhængig af, at den hensigtsmæssige drift videreføres.

Samlet arealandel med drift

- 1) 0-5%
 - 2) 5-10%
 - 3) 10-30%
 - 4) 30-75%
 - 5) 75-100%
-

Negative påvirkninger på naturtyper

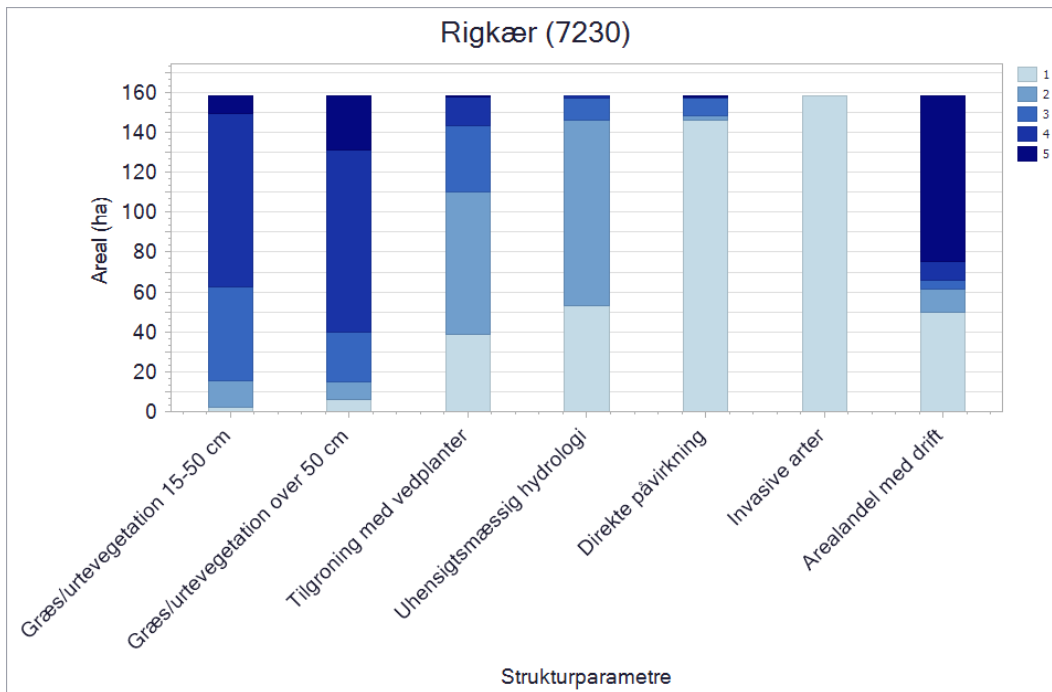
I nedenstående afsnit gennemgås de enkelte naturtyper i forhold til hvilke parametre, der påvirker dem negativt, og hvor meget naturtypen samlet set bliver påvirket af den enkelte parameter. De enkelte parametres påvirkning afbilledes grafisk ud fra en skala på 1-5, hvor 1 generelt angiver den mindste værdi fx mindst tilgroning, mindst arealandel der er påvirket af gødsning, bedst hydrologi osv. og 5 generelt angiver den største værdi fx størst tilgroning, størst areal andel der er påvirket af gødsning, mest påvirket af uhensigtsmæssig hydrologi. Se afsnittets indledende gennemgang af de enkelte parametre for en mere detaljeret redegørelse.

Figuren viser naturtypens strukturelle parametre, der blev registreret ved kortlægningen. For alle parametre går skalaen fra 1 til 5, hvor 1 generelt angiver den mindste grad af negativ påvirkning, fx mindst tilgroning, mindst arealandel, der er påvirket af gødsning, bedst hydrologi osv. Værdien 5 angiver den største grad af negativ påvirkning, fx størst tilgroning, størst arealandel, der er påvirket af gødsning, mest påvirket af uhensigtsmæssig hydrologi. Se afsnittets indledende gennemgang af de enkelte parametre for en mere detaljeret redegørelse

Strandeng (1330) er først og fremmest betinget af saltpåvirkning og uforstyrret hydrologi, og er typisk afhængig af den konstante dynamik, som jævnlige oversvømmelser skaber, og som kan medføre dannelse af lo-systemer og saltpander. Strandengene er i deres artsrige, lavtvoksende form helt afhængig af en passende græsning med fravær af gødsning, der begunstiger strandengens karakteristiske planter og fugle og muliggør, at der kan udvikles positive strukturelementer som f.eks. tuer af gul engmyre og en artsrig urtevegetation. I den ugræssede form udvikler de våde dele af strandengen sig til strandsumpe med især tagrør og strand-kogleaks.

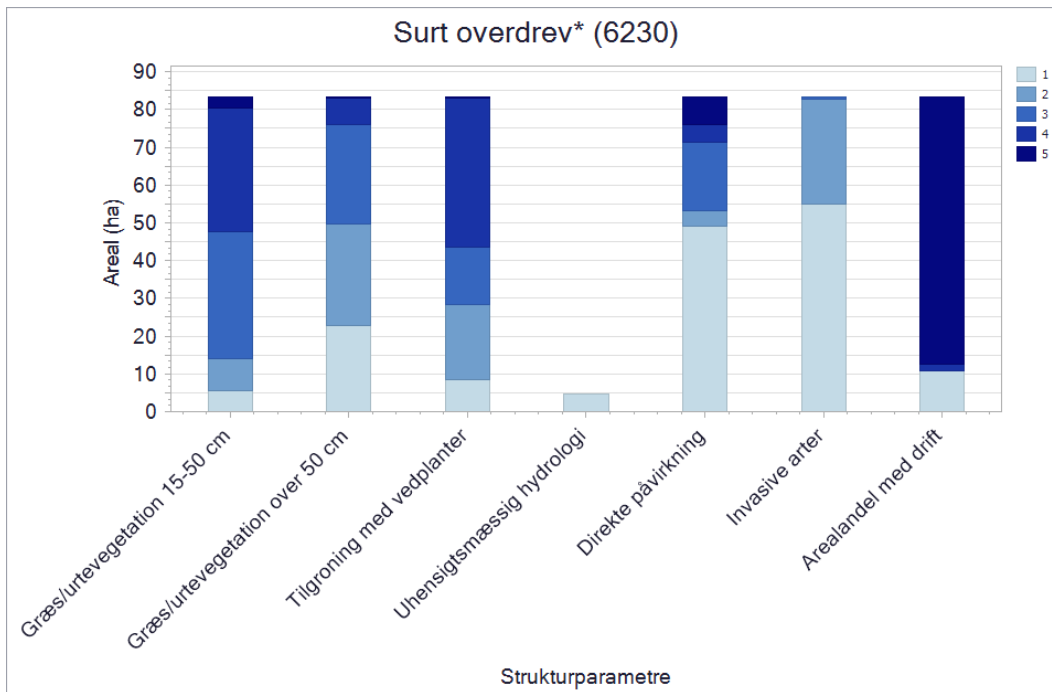
I Natura 2000-området er der kortlagt store arealer med strandeng. Størstedelen af strandengene afgræsses, og er fri for vedplanter og invasive arter. Et meget lille areal er tydeligt påvirket af afvanding i form af grøfter, mens godt halvdelen er svagt påvirket af afvanding og stadig med udbredt fugtigbundsvegetation. Omkring halvdelen af arealerne er truet af tilgroning med middelhøje og høje græsser og urter. Af det samlede strandengsareal i området er ca. 20 % registreret som strandrørsump, hvor høj græs- og urtevegetation er en naturlig tilstand for naturtypen.

Figuren viser naturtypens strukturelle parametre, der blev registreret ved kortlægningen. For alle parametre går skalaen fra 1 til 5, hvor 1 generelt angiver den mindste grad af negativ påvirkning, fx mindst tilgroning, mindst arealandel, der er påvirket af gødskning, bedst hydrologi osv. Værdien 5 angiver den største grad af negativ påvirkning, fx størst tilgroning, størst arealandel, der er påvirket af gødskning, mest påvirket af uhensigtsmæssig hydrologi. Se afsnittets indledende gennemgang af de enkelte parametre for en mere detaljeret redegørelse

Rigkær (7230) er først og fremmest betinget af intakt hydrologi med en tilstrækkelig mængde rent, baserigt fremsivende grundvand, der medfører mere eller mindre permanent vandmættet jordbund. Grundvandets indhold af jern og kalk binder fosfor i forbindelser, der ikke kan optages af planter, og der skabes gode vækstforhold for såkaldte nøjsomhedsplanter. Naturtypen er afhængig af vedvarende græsning, og under fravær af gødskning kan der udvikle sig knoldstrukturer med mulighed for udvikling af en artsrig vegetation af lavtvoksende urter og en rig mosflora.

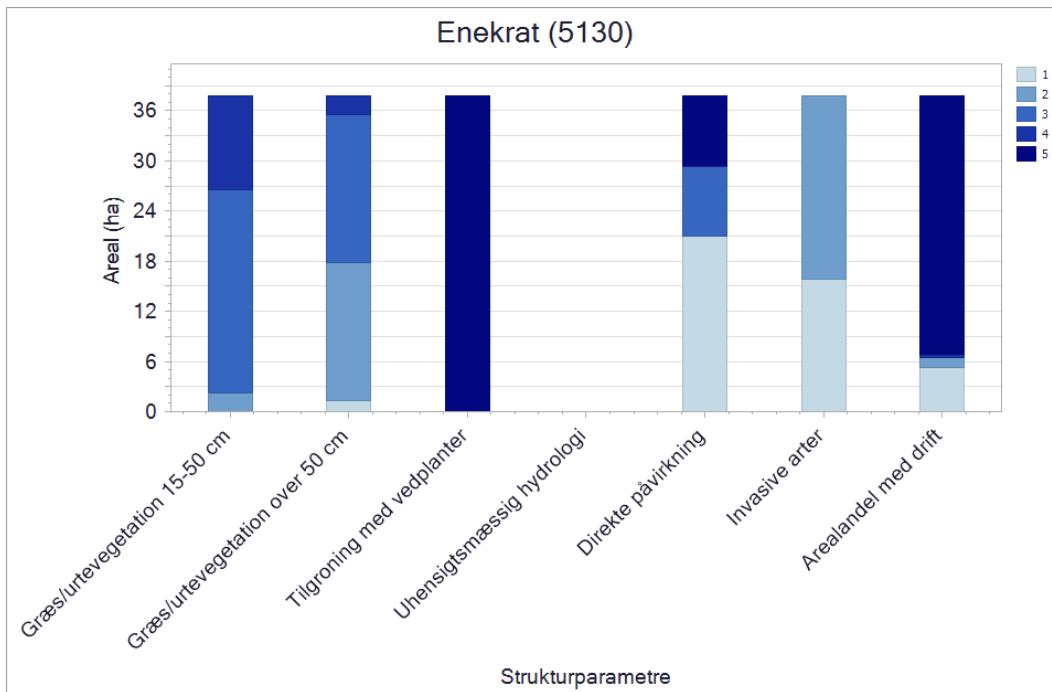
I Natura 2000-området er der kortlagt knap 160 ha med rigkær. Langt størstedelen af rigkærene afgræsses og er fri for invasive arter. Der er registreret afvanding med svag effekt, dog stadig med udbredt fugtigbundsvegetation på størstedelen af arealet med rigkær, mens der på en mindre del af arealet er registreret afvanding med tydelig effekt, og fugtigbundsvegetation kun på dele af arealet. Godt 1/3 af arealet er truet af tilgroning med vedplanter. Størstedelen af arealet er præget af tilgroning i høje græsser og urter, som derfor udgør en trussel mod naturtypen Påvirkning af næringsstoffer på naturarealerne fra de dyrkede naboarealer er i dette område registreret på en lille del af det kortlagte areal med rigkær.

Figuren viser naturtypens strukturelle parametre, der blev registreret ved kortlægningen. For alle parametre går skalaen fra 1 til 5, hvor 1 generelt angiver den mindste grad af negativ påvirkning, fx mindst tilgroning, mindst arealandel, der er påvirket af gødskning, bedst hydrologi osv. Værdien 5 angiver den største grad af negativ påvirkning, fx størst tilgroning, størst arealandel, der er påvirket af gødskning, mest påvirket af uhensigtsmæssig hydrologi. Se afsnittets indledende gennemgang af de enkelte parametre for en mere detaljeret redegørelse

Surt overdrev (6230) rummer en græsningsbetinget, urtedomineret vegetation udviklet på relativt sur, veldrænet bund uden anden kulturpåvirkning end græsning. De ofte meget artsrige plantesamfund, der udvikler sig på gamle sure overdrev, er stærkt afhængige af en lang, stabil udvikling med konstant afgræsning og fravær af gødskning og uden isåning af kulturplanter. Under disse forhold udvikles positive strukturelementer som en urterig flora, myretuer, nedbidte træer og buske som evt. har fodposer. Et moderat indslag af vedplanter er således naturligt og ønskeligt på naturtypen.

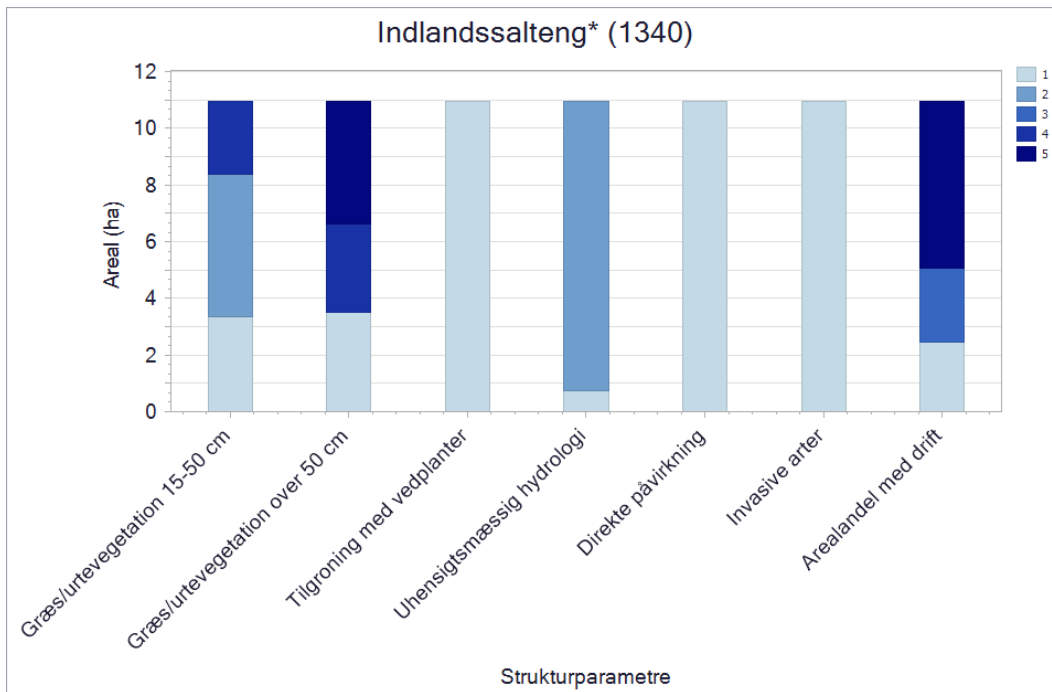
I Natura 2000-området er der kortlagt knap 85 ha med surt overdrev. Langt størstedelen af de sure overdrev afgræsses. På knap 1/3 af arealet er der registreret spredt forekomst af invasive arter (sitka-gran), mens der er registreret moderat dækning af invasive arter på en meget lille del af arealet. Godt 1/3 af arealerne trues af tilgroning med middelhøj og især høj græs- og urtevegetation. Der er registreret vedplanter i varierende omfang på hovedparten af arealet med surt overdrev. Knap halvdelen af overdrevene vurderes at være truet af tilgroning med vedplanter, da indslag af vedplanter er naturligt på overdrev. Tilgroning med vedplanter ses bl.a. i Sønderup Ådal, hvor nogle sure overdrev er præget af tilgroning med bl.a. gyvel. Påvirkning af næringsstoffer på naturarealerne fra de dyrkede naboarealer er i dette område registreret på ca. 1/3 af de kortlagte sure overdrev.

Figuren viser naturtypens strukturelle parametre, der blev registreret ved kortlægningen. For alle parametre går skalaen fra 1 til 5, hvor 1 generelt angiver den mindste grad af negativ påvirkning, fx mindst tilgroning, mindst arealandel, der er påvirket af gødskning, bedst hydrologi osv. Værdien 5 angiver den største grad af negativ påvirkning, fx størst tilgroning, størst arealandel, der er påvirket af gødskning, mest påvirket af uhensigtsmæssig hydrologi. Se afsnittets indledende gennemgang af de enkelte parametre for en mere detaljerede redegørelse

Enekrat (5130) er en overgangstype mellem lysåbent hede/overdrev og krat med stort indslag af stikkende buske og er normalt afhængig af græsning, men det kan også være nødvendigt at foretage udtynding af vedplanter og bekæmpelse af invasive arter. Næringsfattige forhold er forudsætningen for en artsrig bundflora af urter og græsser.

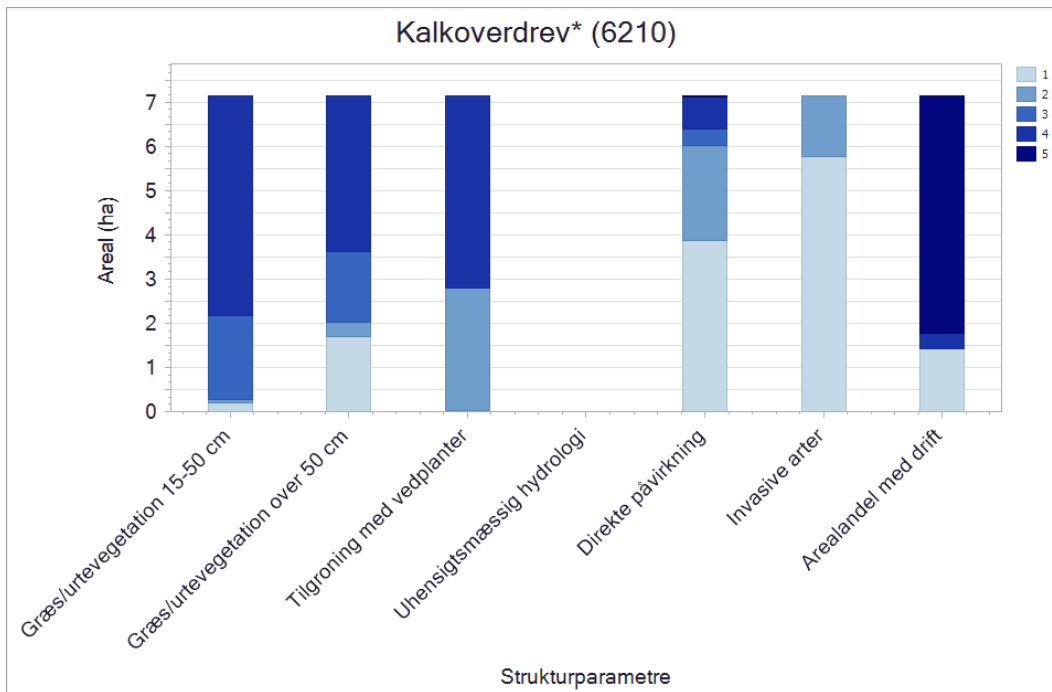
I Natura 2000-området er der kortlagt godt 37 ha med enekrat. Der er registreret drift i form af græsning på hovedparten af det kortlagte areal. Områdets enekrat er i begrænset omfang truet af tilgroning med høj græs- og urtevegetation. Der er en høj dækning af vedplanter, men det skyldes primært en stor forekomst af ene. Der er dog flere steder registreret tilgroning med gyvel i enekrattene. Der er registreret spredt forekomst af invasive arter på godt halvdelen af arealet. Påvirkning af næringsstoffer på naturarealerne fra de dyrkede naboarealer er i dette område registreret i godt $\frac{1}{3}$ af de kortlagte enekrat.

Figuren viser naturtypens strukturelle parametre, der blev registreret ved kortlægningen. For alle parametre går skalaen fra 1 til 5, hvor 1 generelt angiver den mindste grad af negativ påvirkning, fx mindst tilgroning, mindst arealandel, der er påvirket af gødskning, bedst hydrologi osv. Værdien 5 angiver den største grad af negativ påvirkning, fx størst tilgroning, størst arealandel, der er påvirket af gødskning, mest påvirket af uhensigtsmæssig hydrologi. Se afsnittets indledende gennemgang af de enkelte parametre for en mere detaljerede redegørelse

Indlandssalteng (1340) er bedst udviklet, når vegetationen har en forholdsvis lav andel af middelhøje og høje græsser og urter og er fri for vedplanter og invasive arter. Indlandssalteng er i den artsrige, lavtvoksende tilstand helt afhængig af en passende afgræsning, og forekommer der jævnlig gødskning eller afvanding af arealerne påvirkes tilstanden negativt.

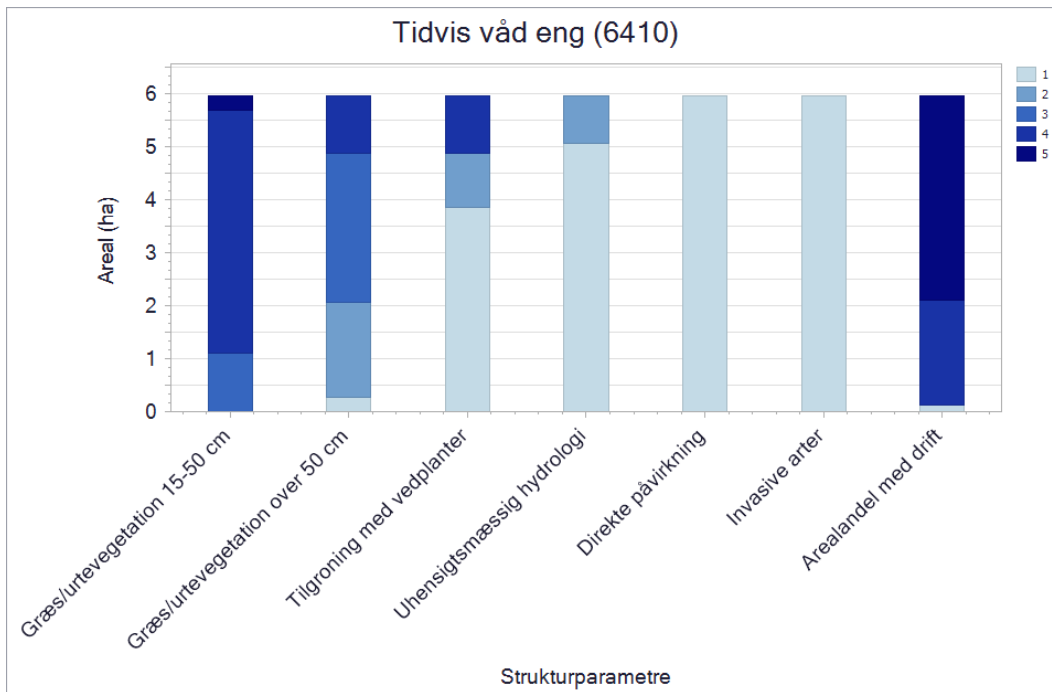
I Natura 2000-området er der kortlagt knap 11 ha med den sjældne naturtype indlandssalteng. Størstedelen af arealerne afgræsses, og der er ikke konstateret vedplanter eller invasive arter på de kortlagte arealer med indlandssalteng. Størstedelen af arealet er svagt påvirket af afvanding, dog stadig med udbredt fugtighedsvegetation. Omkring 2/3 af det kortlagte areal er truet af tilgroning med høje græsser og urter.

Figuren viser naturtypens strukturelle parametre, der blev registreret ved kortlægningen. For alle parametre går skalaen fra 1 til 5, hvor 1 generelt angiver den mindste grad af negativ påvirkning, fx mindst tilgroning, mindst arealandel, der er påvirket af gødsning, bedst hydrologi osv. Værdien 5 angiver den største grad af negativ påvirkning, fx størst tilgroning, størst arealandel, der er påvirket af gødsning, mest påvirket af uhensigtsmæssig hydrologi. Se afsnittets indledende gennemgang af de enkelte parametre for en mere detaljeret redegørelse

Kalkoverdrev (6210) rummer en urtedomineret vegetation udviklet på veldrænet kalkrig (basisk) bund uden anden kulturpåvirkning end græsning. De ofte meget artsrige plantesamfund, der udvikler sig på gamle kalkoverdrev, er stærkt afhængige af en lang, stabil udvikling med konstant græsning og fravær af gødsning og uden isåning af kulturplanter. En vedvarende græsning skaber betingelser for positive strukturelementer som en urterig flora, myretuer, nedbidte træer og buske som evt. har fodposer. Et moderat indslag af vedplanter er således naturligt og ønskeligt på naturtypen.

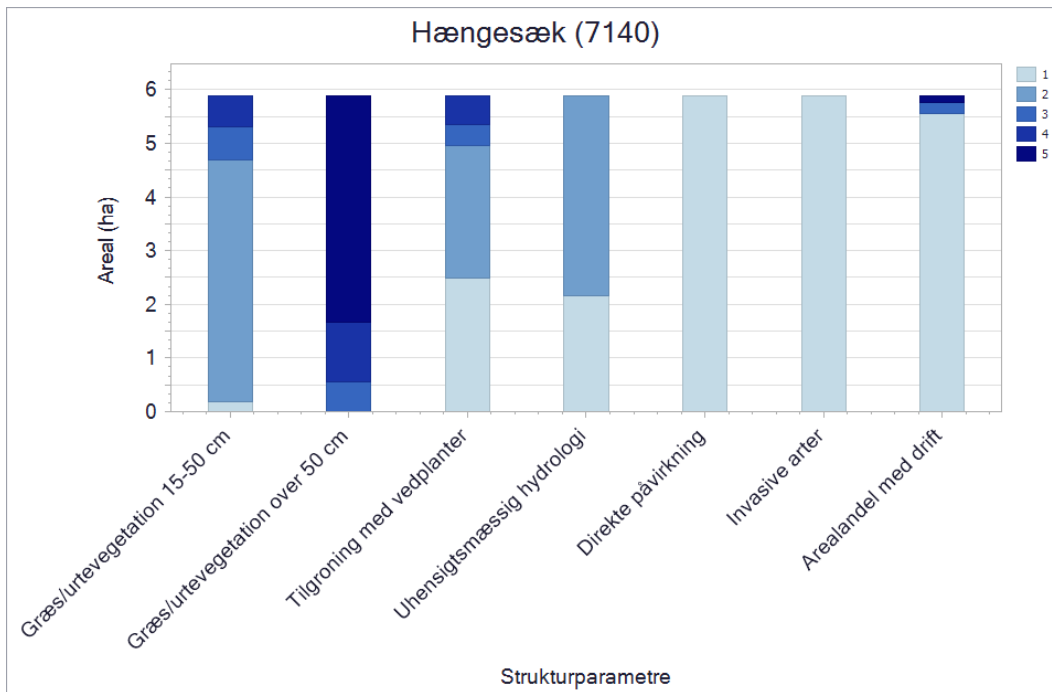
I Natura 2000-området er der kortlagt godt 7 ha med kalkoverdrev. Langt størstedelen af kalkoverdrevene afgræsses, men trods dette er hovedparten af området kalkoverdrev truet af tilgroning af middelhøje og høje græsser og urter. Der er registreret vedplanter i varierende omfang på hele arealet med kalkoverdrev, men dette vurderes kun stedvist at udgøre en trussel, da indslag af vedplanter er naturligt på overdrev. På en mindre del af arealet er der registreret spredt forekomst af invasive arter. Påvirkning af næringsstoffer på naturarealerne fra de dyrkede naboarealer er i dette område registreret på knap halvdelen af det kortlagte areal med kalkoverdrev.

Figuren viser naturtypens strukturelle parametre, der blev registreret ved kortlægningen. For alle parametre går skalaen fra 1 til 5, hvor 1 generelt angiver den mindste grad af negativ påvirkning, fx mindst tilgroning, mindst arealandel, der er påvirket af gødskning, bedst hydrologi osv. Værdien 5 angiver den største grad af negativ påvirkning, fx størst tilgroning, størst arealandel, der er påvirket af gødskning, mest påvirket af uhensigtsmæssig hydrologi. Se afsnittets indledende gennemgang af de enkelte parametre for en mere detaljerede redegørelse

Tidvis våd eng (6410) er først og fremmest betinget af næringsfattige forhold og en fluktuerende vandstand, og udvikles bedst hvor der er intakt hydrologi og fravær af gødskning. Naturtypen er græs- og urtedomineret og således afhængig af drift i form af høslæt eller græsning, men et moderat indslag af vedplanter kan være naturligt og ønskeligt på naturtypen.

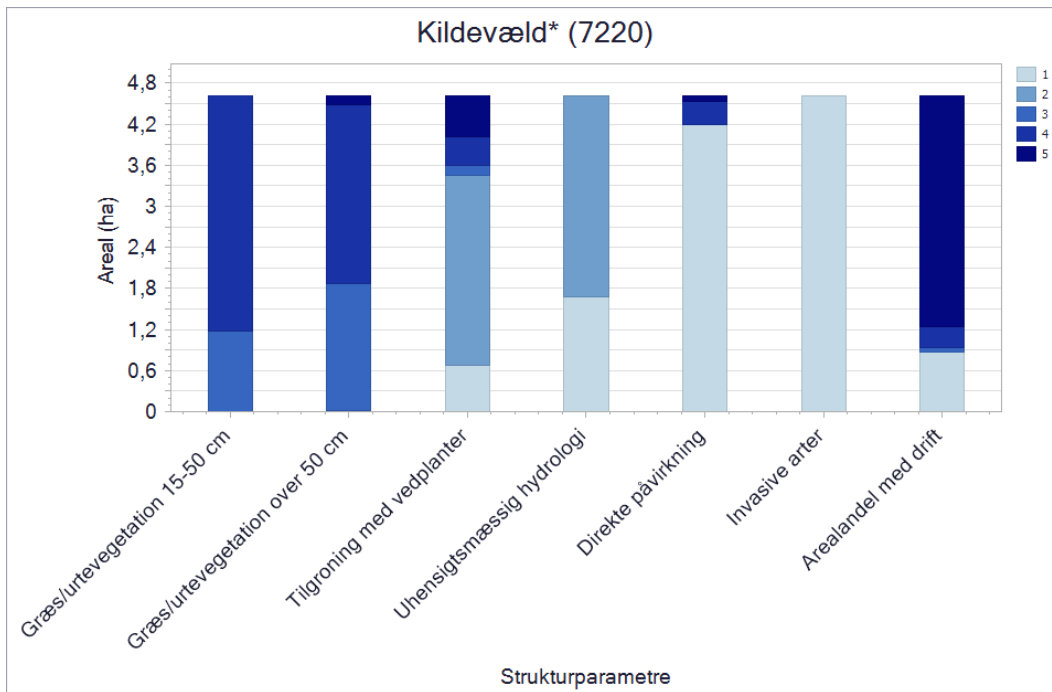
I Natura 2000-området er der kortlagt ca. 6 ha med tidvis våd eng. Langt størstedelen af de tidvist våde enge aflagres, mens hele arealet er fri for invasive arter og uden påvirkning af næringsstoffer fra dyrkede naboarealer. Kun en mindre del af arealet er truet af begyndende tilgroning med høj græs- og urtevegetation samt vedplanter. Der er konstateret naturlig hydrologi på hovedparten af arealerne.

Figuren viser naturtypens strukturelle parametre, der blev registreret ved kortlægningen. For alle parametre går skalaen fra 1 til 5, hvor 1 generelt angiver den mindste grad af negativ påvirkning, fx mindst tilgroning, mindst arealandel, der er påvirket af gødskning, bedst hydrologi osv. Værdien 5 angiver den største grad af negativ påvirkning, fx størst tilgroning, størst arealandel, der er påvirket af gødskning, mest påvirket af uhensigtsmæssig hydrologi. Se afsnittets indledende gennemgang af de enkelte parametre for en mere detaljerede redegørelse

Mosetyper hængesæk (7140) er betinget af stabil, høj vandstand af næringsfattigt vand, og opretholdelse af naturtypen under upåvirkede forhold er normalt ikke afhængig af drift eller pleje. Naturtypen kan dog være driftsbetinget i visse, særlige naturgivne situationer. Det gælder fx, hvor hængesæk er dannet ved at gro ud over kildevæld, og hvor fravær af drift på længere sigt vil resultere i tilgroning med høje urter og vedplanter.

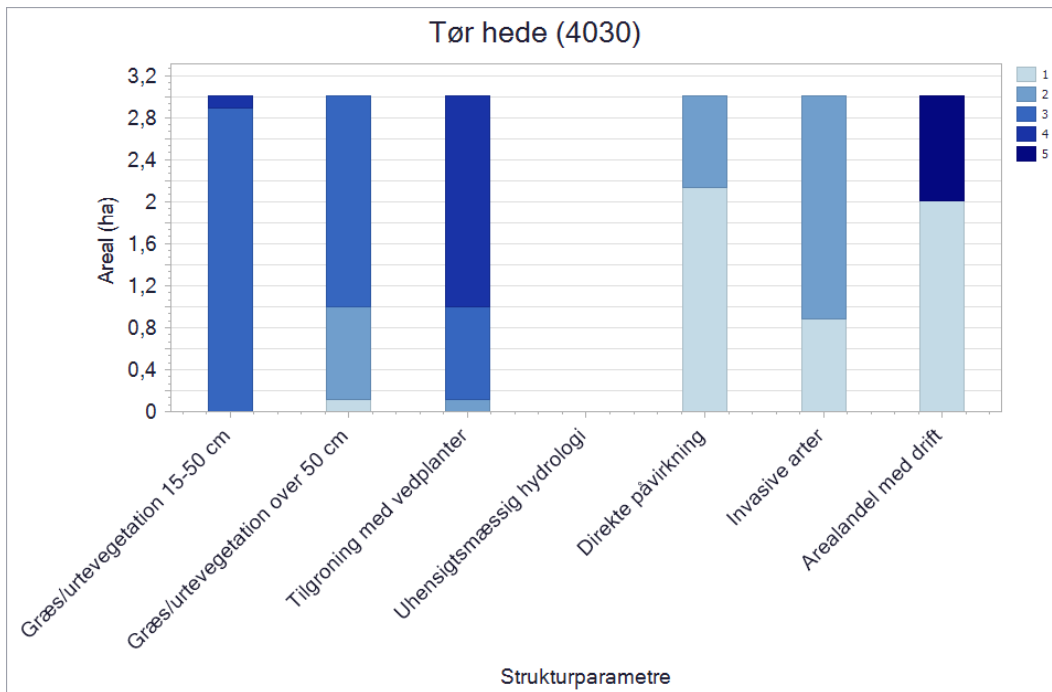
I Natura 2000-området er der kortlagt knap 6 ha med hængesæk. Områdets arealer med hængesæk er truet af tilgroning med høje græsser og urter. Der er endvidere registreret spredt forekomst af vedplanter på 1/3 af arealerne, mens 1/6 er præget af tilgroning med vedplanter. Der er konstateret svag effekt af afvanding på 2/3 af arealerne. Der er ikke registreret påvirkning af næringsstoffer på naturarealerne fra de dyrkede naboarealer eller invasive arter på de kortlagte arealer for hængesæk i dette område.

Figuren viser naturtypens strukturelle parametre, der blev registreret ved kortlægningen. For alle parametre går skalaen fra 1 til 5, hvor 1 generelt angiver den mindste grad af negativ påvirkning, fx mindst tilgroning, mindst arealandel, der er påvirket af gødskning, bedst hydrologi osv. Værdien 5 angiver den største grad af negativ påvirkning, fx størst tilgroning, størst arealandel, der er påvirket af gødskning, mest påvirket af uhensigtsmæssig hydrologi. Se afsnittets indledende gennemgang af de enkelte parametre for en mere detaljeret redegørelse

Kildevæld (7220) findes i tilknytning til udstrømmende kalkholdigt eller hårdt grundvand, og er afhængig af rent grundvand for at udvikles optimalt. Intakt hydrologi med en rigelig mængde rent grundvand er således den væsentligste forudsætning for naturtypen. I lysåbne kildevæld findes en artsrig mos- og urtevegetation, og drift i form af græsning og rydning af opvækst vil typisk være nødvendig for at bevare kildens artsrige vegetation. Kildevæld i skov er derimod ofte med sparsom vegetation og er ikke driftsbetingede.

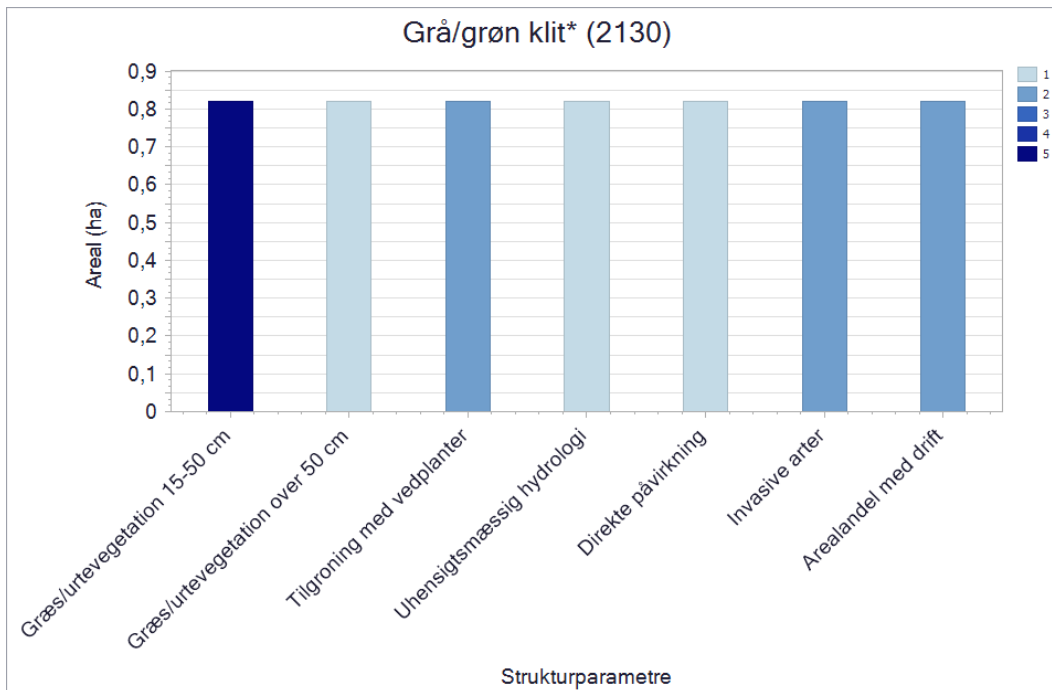
I Natura 2000-området er der kortlagt ca. 4,5 ha med kildevæld. Langt størstedelen af kildevældene afgræsses, men trods dette er områdets kildevæld flere steder præget af en stor andel af middelhøje og høje græsser og urter. Der er endvidere registreret spredt forekomst af vedplanter i godt halvdelen af kildevældene, mens en mindre del har en høj dækningsgrad af vedplanter. Godt 10 % af det kortlagte areal med kildevæld er dog skovkilder, hvor høj dækning af vedplanter vil være en naturlig tilstand for naturtypen. Der er konstateret svag effekt af afvanding, men dog stadig med udbredt fugtigbundsvegetation på ca. 2/3 af arealet med kildevæld. Påvirkning af næringsstoffer på naturarealerne fra de dyrkede naboarealer er i dette område registreret på en mindre del af det kortlagte areal med kildevældene.

Figuren viser naturtypens strukturelle parametre, der blev registreret ved kortlægningen. For alle parametre går skalaen fra 1 til 5, hvor 1 generelt angiver den mindste grad af negativ påvirkning, fx mindst tilgroning, mindst arealandel, der er påvirket af gødskning, bedst hydrologi osv. Værdien 5 angiver den største grad af negativ påvirkning, fx størst tilgroning, størst arealandel, der er påvirket af gødskning, mest påvirket af uhensigtsmæssig hydrologi. Se afsnittets indledende gennemgang af de enkelte parametre for en mere detaljeret redegørelse

Tør hede (4030) er afhængig af dynamik i form af græsning, afbrænding, tørveskrælning eller slæt, der vedligeholder lyngvegetationen, da den ellers naturligt gror til og omdannes til skovtyper på næringsfattig bund. Herudover er næringsfattige forhold en afgørende forudsætning for, at dværgbuskene ikke udkonkurreres af græsser og vedplanter, og det kan også være nødvendigt at bekæmpe tilgroning med invasive arter som glansbladet hæg, bjerg-fyr og andre arter af nåletræer.

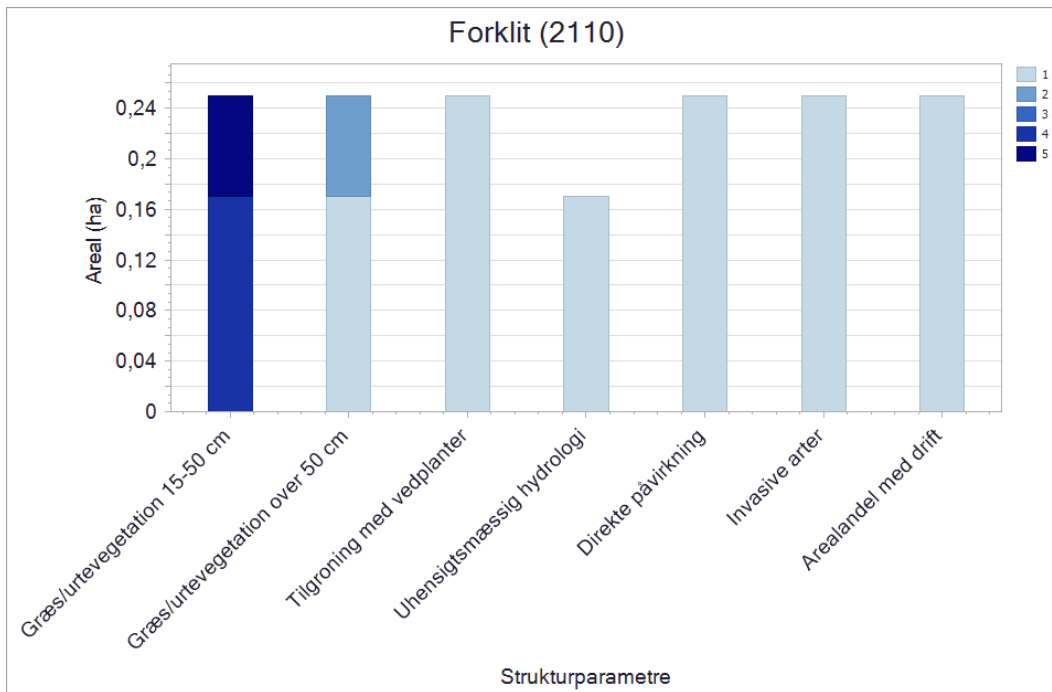
I Natura 2000-området er der kortlagt 3 ha med tør hede. Kun en mindre del af de tørre heder i området afgræsses. De tørre heder er præget af tilgroning med vedplanter på størstedelen af det kortlagte areal samt stedvist præget af stor dækning af bølget bunke. På omkring 2/3 af arealet er der registreret spredt forekomst af med invasive arter.

Figuren viser naturtypens strukturelle parametre, der blev registreret ved kortlægningen. For alle parametre går skalaen fra 1 til 5, hvor 1 generelt angiver den mindste grad af negativ påvirkning, fx mindst tilgroning, mindst arealandel, der er påvirket af gødskning, bedst hydrologi osv. Værdien 5 angiver den største grad af negativ påvirkning, fx størst tilgroning, størst arealandel, der er påvirket af gødskning, mest påvirket af uhensigtsmæssig hydrologi. Se afsnittets indledende gennemgang af de enkelte parametre for en mere detaljerede redegørelse

Grå/grøn klit (2130) er afhængig af næringsfattige forhold, og især grå klit er meget følsom overfor eutrofiering, der skader mos- og lavforekomsterne. Naturtypen kan være betinget af naturlig dynamik, idet den udvikles ved naturlig succession af hvid klit. Især grøn klit vil normalt være driftsbetinget, og desuden kan bekæmpelse af invasive arter som rynket rose være nødvendig for at sikre naturtypen.

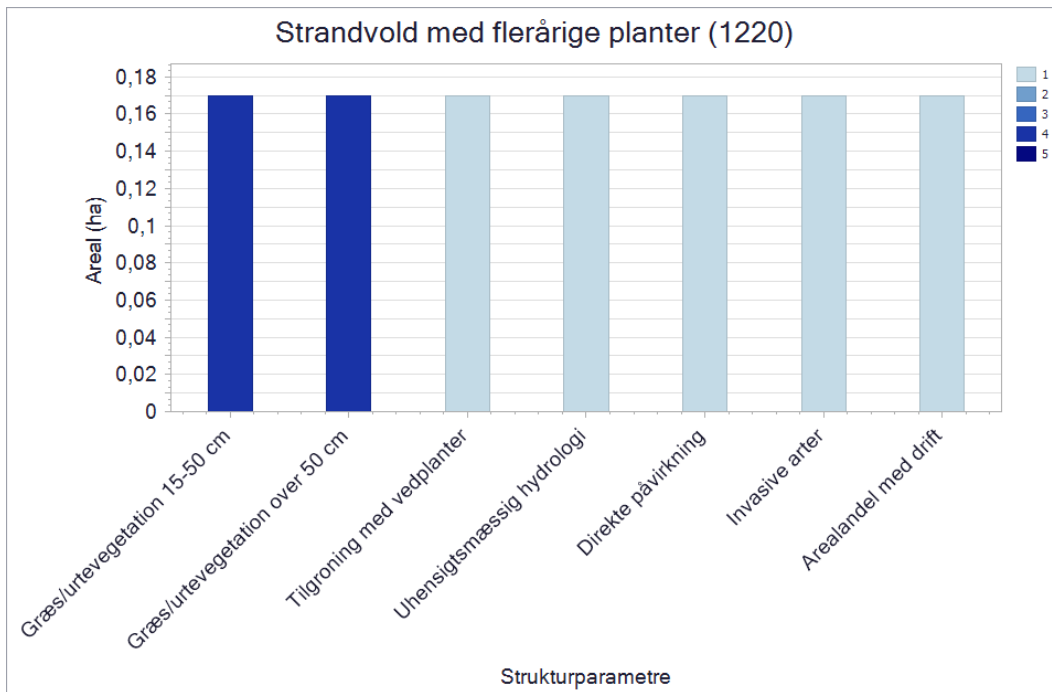
I Natura 2000-området er der kortlagt et mindre areal med grå/grøn klit på ca. 0,8 ha. Der er registreret spredt forekomst af invasive arter i form af rynket rose på arealet. Arealet er stort set uden drift.

Figuren viser naturtypens strukturelle parametre, der blev registreret ved kortlægningen. For alle parametre går skalaen fra 1 til 5, hvor 1 generelt angiver den mindste grad af negativ påvirkning, fx mindst tilgroning, mindst arealandel, der er påvirket af gødskning, bedst hydrologi osv. Værdien 5 angiver den største grad af negativ påvirkning, fx størst tilgroning, størst arealandel, der er påvirket af gødskning, mest påvirket af uhensigtsmæssig hydrologi. Se afsnittets indledende gennemgang af de enkelte parametre for en mere detaljerede redegørelse

Forklit (2110) er afhængig af naturlig dynamik og er normalt ikke betinget af drift, men bekæmpelse af invasive arter som rynket rose kan være nødvendig for at sikre naturtypen.

I Natura 2000-området er der kortlagt to små arealer med forklit på samlet set 0,3 ha. Der er registreret en stor andel af middelhøje græsser og urter på arealerne, hvilket primært er sandhjelme, der er naturligt forekommende i naturtypen. Der er ikke konstateret invasive arter eller vedplanter på de to arealer.

Figuren viser naturtypens strukturelle parametre, der blev registreret ved kortlægningen. For alle parametre går skalaen fra 1 til 5, hvor 1 generelt angiver den mindste grad af negativ påvirkning, fx mindst tilgroning, mindst arealandel, der er påvirket af gødsning, bedst hydrologi osv. Værdien 5 angiver den største grad af negativ påvirkning, fx størst tilgroning, størst arealandel, der er påvirket af gødsning, mest påvirket af uhensigtsmæssig hydrologi. Se afsnittets indledende gennemgang af de enkelte parametre for en mere detaljerede redegørelse.

Strandvold med flerårige planter (1220) er generelt afhængig af kystens dynamik i form af bølgepåvirkningen, som kan danne strandvolde og rullestenskyster. Især de ældre strandvolde kan få en artsrig flerårig flora med mange arter af lav og mosser, som er betinget af næringsfattige forhold og ofte er driftsbetinget. Bekæmpelse af invasive arter som rynket rose kan være nødvendig for at sikre naturtypen.

I Natura 2000-området er der kortlagt et mindre areal med naturtypen strandvolde med flerårige planter på knap 0,2 ha. Arealet er fri for invasive arter og med naturlig hydrologi.

3.1.2 Skovnaturtyper

Bøg på muld (9130) er arealmæssigt den mest udbredte bøgeskovstype med en stor variation i artsindhold, afhængig af jordbundens surhedsgrad og fugtighed. Egeblandskov (9160) er en udbredt og variabel skovtype med eg og avnbøg på relativt rig, og ofte lidt vandlidende bund, der hindrer bøgen i at trives og ask i at dominere. I egeskove på mager, sur bund med dominans af stilkeg findes stilkegekrat (9190), der ofte har artsrig træsammensætning og et rigt bunddække af bregner og andre nøjsomhedsplanter. Skovbevokset tørvemose (91D0) er domineret af birk, skovfyr eller rødgran, og forekommer på relativt næringsfattig, sur bund med højt grundvandsspejl. Elle- og askeskov (91E0) findes på naturlig næringsrig, kalkholdig og ret fugtig jordbund og er typisk domineret af vådbundstolerante og grundvandselskende træarter såsom el og ask. For alle skovnaturtyper gælder, at plantet skov uden plantagekarakter, dvs. ensaldrende træer i rækker, og med enten oprindelig karakteristisk bundflora, sjældne arter eller EU-beskyttede arter, er omfattet. Inden for området er der i alt i den seneste naturtypekortlægning (2016-19) kortlagt ca. 159 ha skovnaturtyper. I den tidligere kortlægning af skovnaturtyperne (2005-09) blev der kortlagt ca. 156 ha. Forskellen skyldes især en mere detaljeret eftersøgning af habitatnaturtyperne i området.

Områdets skovnatur præges af store arealer med stilkegekrat i Sønderup Ådal og enkelte spredte arealer med egeblandskov, elle og askeskov og skovbevokset tørvemose, samt et enkelt nykortlagt areal med bøg på muld. På baggrund af første og anden kortlægning vurderes det at der er tendens til flere træer med huller og råd, store træer og liggende dødt ved på hovedparten af områderne. Medens der er kortlagt mindre stående dødt ved. I de kortlagte skove er det kortlagt en mindre grad af afvanding i sidste kortlægningsperiode. Der er overordnet set ikke registreret problemer i form af afvanding i de skovtyper, der er afhængige af en naturlig hydrologi.

Der er nykortlagt et enkelt areal på under 1 ha med bøg på muld ved Sønderup Ådal.

Der er registreret egeblandskov enkelte steder i området, ved Vår Skov og på Egholm, tilsammen udgør forekomsterne ca. 4 ha. Arealet er stabilt fra første til anden kortlægning.

Der er registreret 3 forekomster af skovbevokset tørvemose på ca. 5 ha, henholdsvis nær Halkær, på et areal sydøst for Stavn og sydvest for Halkær sø. Arealet af naturtypen er stabilt fra første til anden kortlægning.

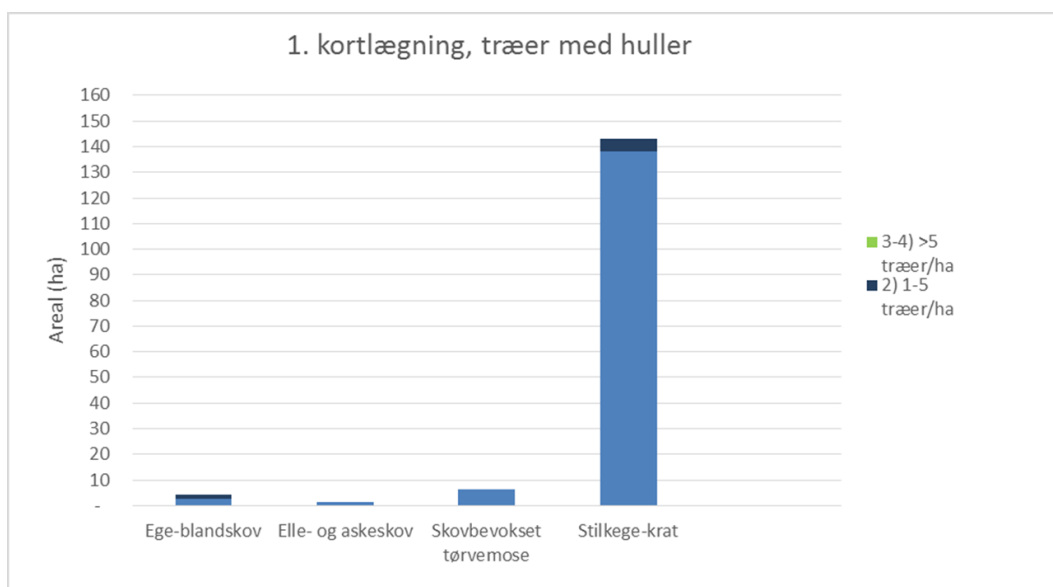
Der er registreret 2 små forekomster med elle- og askeskov på ca. 1 ha sydvest for Halkær Bredning og i Sønderup Ådal. Arealet af naturtypen er stabilt fra første til anden kortlægning. Der er registreret udbredte forekomster af stilkegekrat i Sønderup Ådal. Det kortlagte areal er samlet på ca. 149 ha og svagt stigende.

Det er valgt at præsentere skovenes tilstand med parametrene *huller eller råd*, *store træer*, *liggende dødt ved*, *stående dødt ved* og *hydrologi*, som anses for centrale for at kunne vurdere udviklingen i skovnaturtyperne.

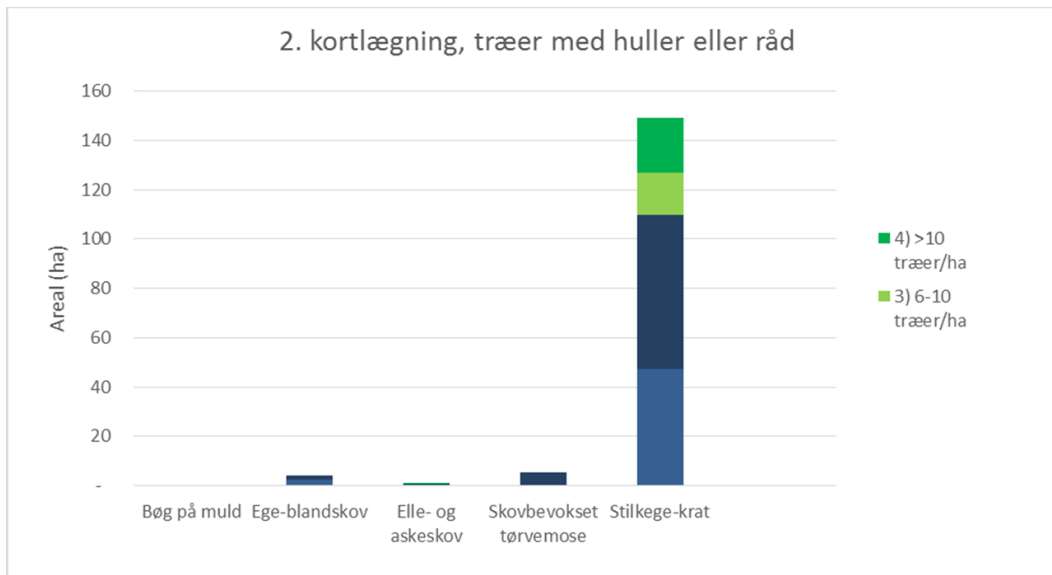
Træer med huller eller råd

I forbindelse med kortlægningen af skovhabitatnaturen kortlægges bl.a. træer med huller eller råd. Ved første kortlægning af skov i 2005-12 blev der kortlagt træer med huller. Ved anden kortlægning af skov i 2016-2019 blev der kortlagt træer med enten huller eller råd.

Ved første kortlægning blev der kortlagt i tre kategorier: under 1 træ/ha, 1-5 træer/ha og over 5 træer/ha. Ved anden kortlægning blev der tilføjet en ekstra kategori, således at man kortlagde i fire kategorier: under 1 træ/ha, 1-5 træer/ha, 6-10 træer/ha og over 10 træer/ha.

Figuren viser strukturparameteren Træer med huller registreret ved første kortlægning. Parameteren inddeles i tre kategorier: Under 1 træ/ha, 1-5 træer/ha og over 5 træer/ha.

Figuren viser strukturparameteren Træer med huller eller råd registreret ved anden kortlægning. Parameteren inddeles i fire kategorier: Under 1 træ/ha, 1-5 træer/ha, 6-10 træer/ha og over 10 træer/ha.

Miljøstyrelsen vurderer, at resultatet af første og anden kortlægningen af skov viser, at andelen af træer med huller eller råd er stigende fra første til anden kortlægning af skov fsva. elle- og askeskov (91E0), skovbevokset tørvemose (91D0) og stilk-ege-krat (9190). Det bemærkes at der er forskel i kort-lægningsmetoden anvendt i hhv. første og anden kortlægning. For egeblandskov (9160) vurderes det, at andelen af træer med huller eller råd er stabil. Bøg på muld (9130) er nykortlagt.

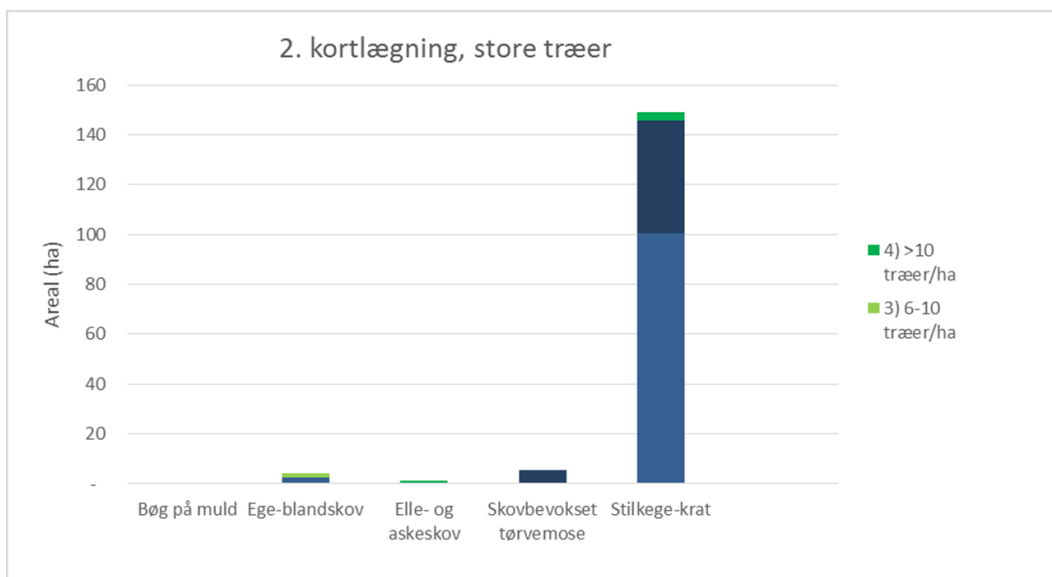
Store træer

I forbindelse med kortlægningen af skovhabitatnaturen kortlægges bl.a. store træer som udtryk for gammel skov med en lang kontinuitet. Definitionen af store træer er ændret fra første til anden kortlægning. Store træer defineres ud fra stammediameter, og ændringerne i stammediameter fra første til anden periode afhænger af både art og naturtype. Derudover blev der ved første kortlægning af skov registreret antallet af store træer/ha for 4 artsgrupper. Ved anden kortlægning blev der registreret et samlet antal store træer/ha. Da der således er sket en udvikling i kortlægningsmetoden, kan resultaterne af de to kortlægninger ikke sammenlignes direkte.

Ved første kortlægning blev der kortlagt i tre kategorier: under 1 træ/ha, 1-5 træer/ha og over 5 træer/ha. Ved anden kortlægning blev der tilføjet en ekstra kategori, således at man kortlagde i fire kategorier: under 1 træ/ha, 1-5 træer/ha, 6-10 træer/ha og over 10 træer/ha.

Figuren viser strukturparameteren Store træer registreret ved første kortlægning. Parameteren er underinddelt i fire kategorier afhængig af træart. Parameteren inddeles i tre kategorier: Under 1 træ/ha, 1-5 træer/ha og over 5 træer/ha.

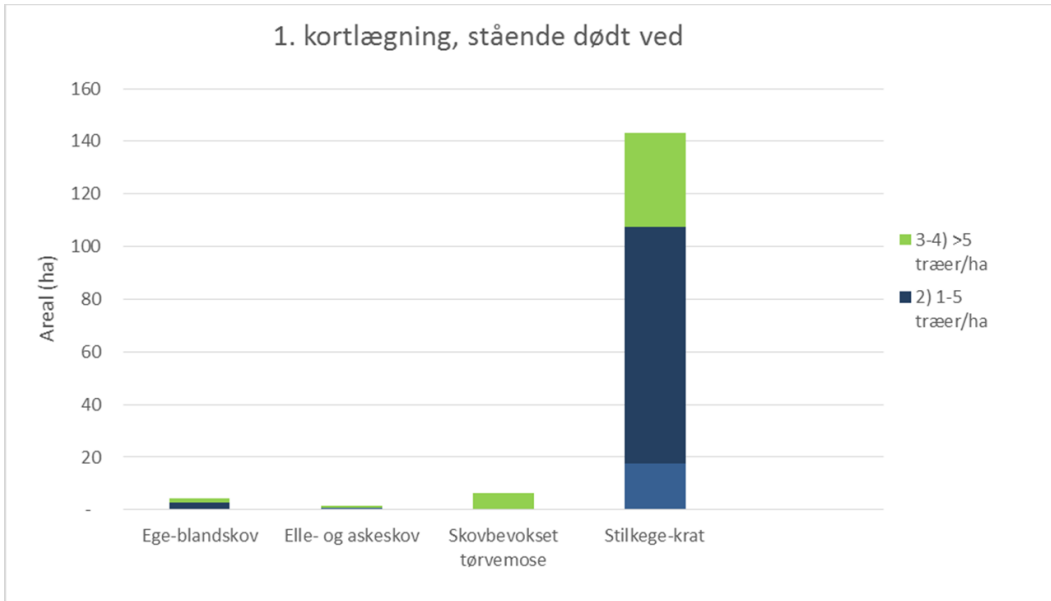
Figuren viser strukturparameteren Store træer registreret ved anden kortlægning. Parameteren inddeles i fire kategorier: Under 1 træ/ha, 1-5 træer/ha, 6-10 træer/ha og over 10 træer/ha.

Miljøstyrelsen vurderer, at resultatet af første og anden kortlægningen af skov viser, at andelen af store træer er svagt stigende for egeblandskov (9160), elle- og askeskov (91E0) og skovbevokset tørvemose (91D0). Medens andelen af store træer for stilkegekrat (9190) er stabil. Bøg på muld (9130) er nykortlagt.

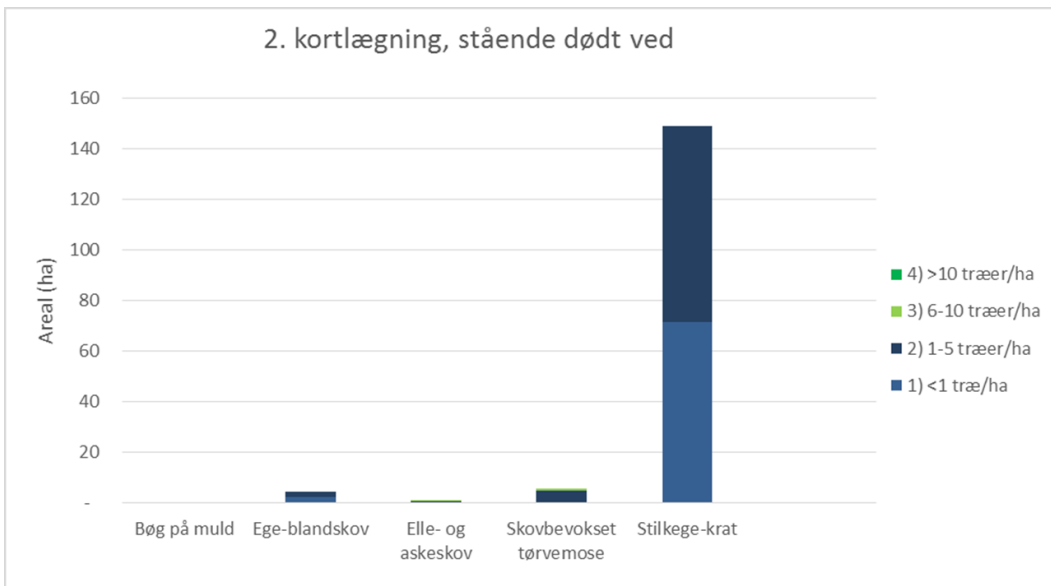
Stående dødt ved

I forbindelse med kortlægningen af skovhabitatnaturen kortlægges bl.a. stående dødt ved højere end 2 m. De enkelte stykker af dødt ved skulle ved første kortlægning have en diameter på over 25 cm og ved anden kortlægning en diameter på over 20 cm.

Ved første kortlægning blev der kortlagt i tre kategorier: under 1 stk/ha, 1-5 stk/ha og over 5 stk/ha. Ved anden kortlægning blev der tilføjet en ekstra kategori, således at man kortlagde i fire kategorier: under 1 stk/ha, 1-5 stk/ha, 6-10 stk/ha og over 10 stk/ha.

Figuren viser strukturparameteren Stående dødt ved registreret ved første kortlægning. Parameteren inddeles i tre kategorier: Under 1 træ/ha, 1-5 træer/ha og over 5 træer/ha.

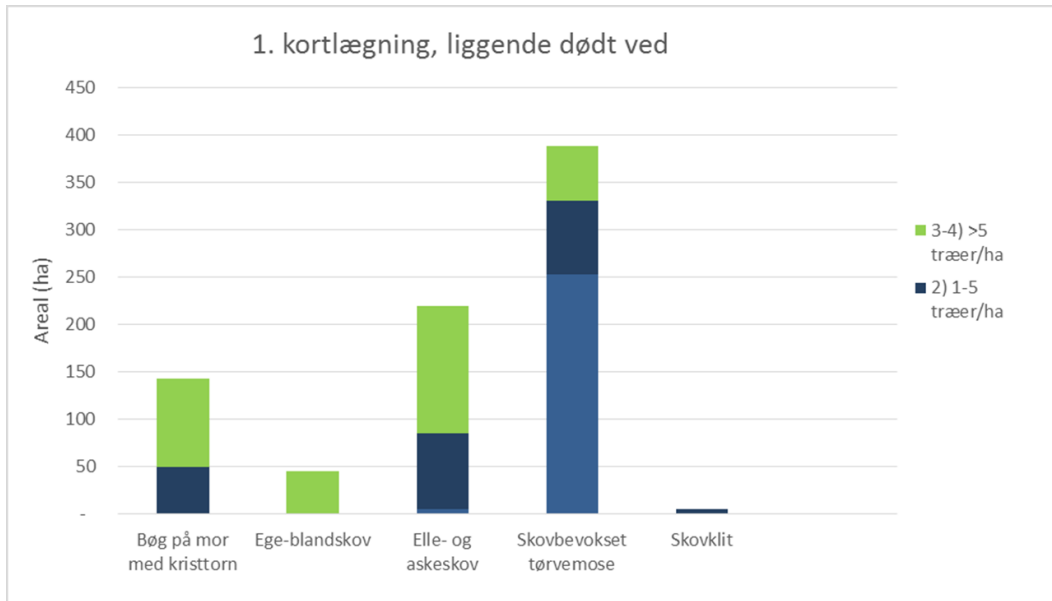
Figuren viser strukturparameteren Stående dødt ved registreret ved anden kortlægning. Parameteren inddeles i fire kategorier: Under 1 stk/ha, 1-5 stk/ha, 6-10 stk/ha og over 10 stk/ha.

Miljøstyrelsen vurderer, at andelen af stående dødt ved er faldende fra første til anden kortlægning af skov fsva egeblandskov (9160), skovbevokset tørvemose (91D0) og for stilkegekrat (9190). For elle- og askeskov vurderes det at andelen af stående dødt ved er stabil. En af årsagerne til at andelen af stående dødt ved er faldende, kan være at stammerne er væltede og derved er blevet registreret som liggende dødt ved. Bøg på muld (9130) er nykortlagt.

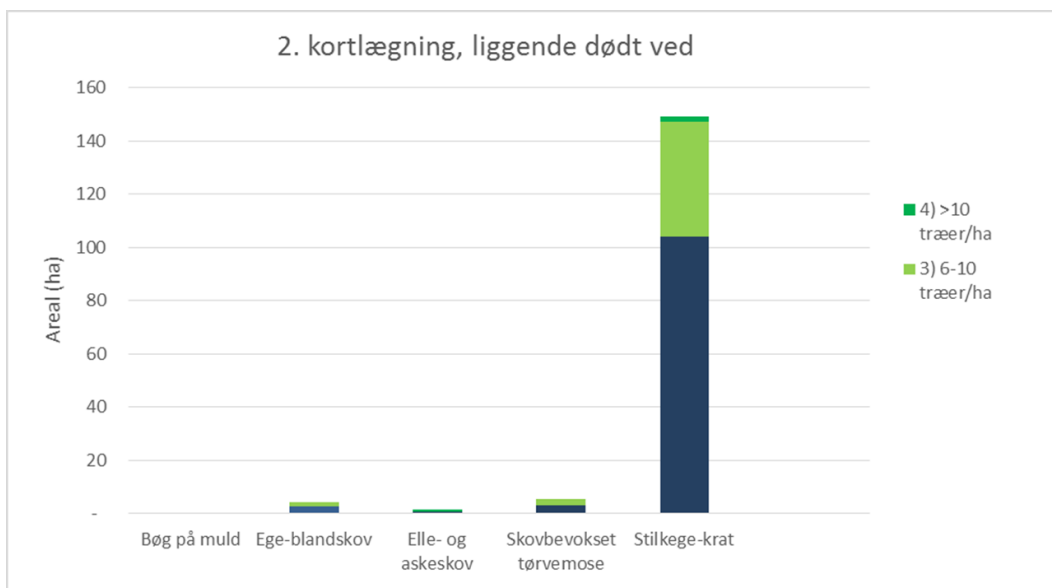
Liggende dødt ved

I forbindelse med kortlægningen af skovhabitatnaturen kortlægges bl.a. liggende dødt ved. I første kortlægning var kriterierne, at de enkelte stykker af dødt ved skulle være længere end 5 m og have en diameter på over 25 cm. Ved anden kortlægning var kriterierne, at det døde ved skulle være længere end 2 m og have en diameter på over 20 cm.

Ved første kortlægning blev der kortlagt i tre kategorier: under 1 træ/ha, 1-5 træer/ha og over 5 træer/ha. Ved anden kortlægning blev der tilføjet en ekstra kategori, således at man kortlagde i fire kategorier: under 1 træ/ha, 1-5 træer/ha, 6-10 træer/ha og over 10 træer/ha.

Figuren viser strukturparameteren Liggende dødt ved registreret ved første kortlægning. Parameteren inddeles i tre kategorier: Under 1 stk/ha, 1-5 stk/ha og over 5 stk/ha.

Figuren viser strukturparameteren Liggende dødt ved registreret ved anden kortlægning. Parameteren inddeles i fire kategorier: Under 1 stk/ha, 1-5 stk/ha, 6-10 stk/ha og over 10 stk/ha.

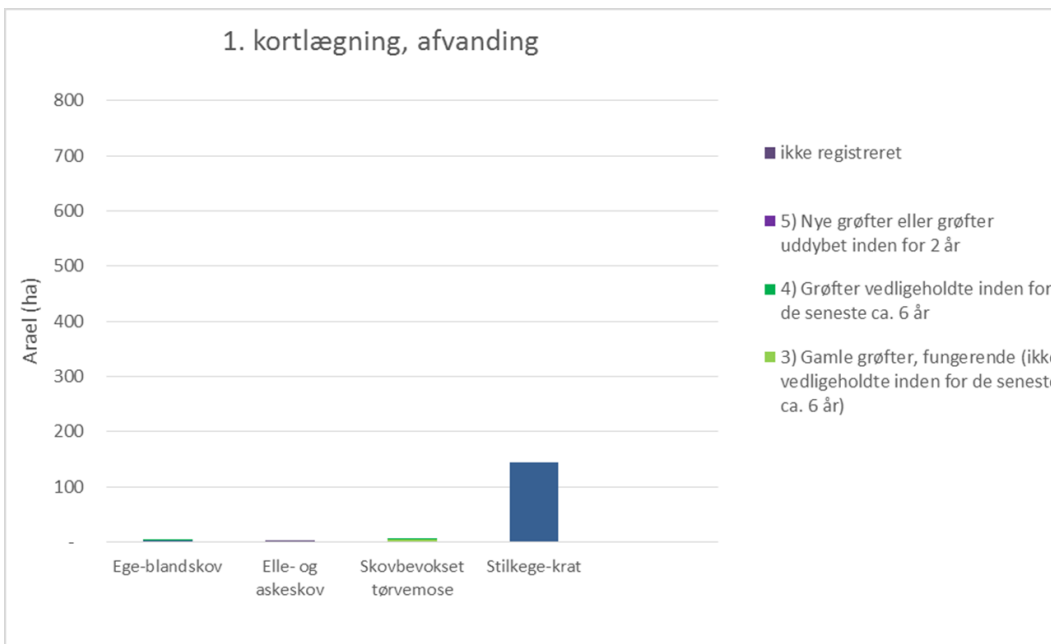
Miljøstyrelsen vurderer, at andelen af liggende dødt ved er stigende fra første til anden kortlægning af skov fsva elle- og askeskov (91E0), skovbevokset tørvemose (91D0) og stilkegekrat (9190). Medens andelen af liggende dødt ved for egeblandskov (91D0) er stabil. Årsagen til at der er kommet en større andel af liggende dødt ved kan være at det er stående dødt ved der er væltet. Bøg på muld (9130) er nykortlagt.

Hydrologi, afvanding

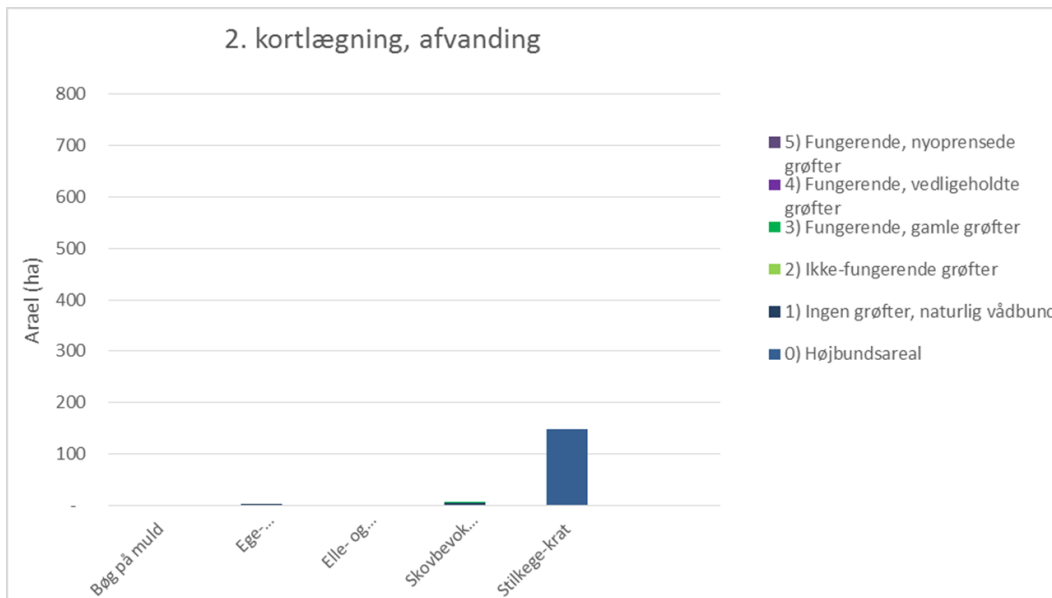
I forbindelse med kortlægningen af skovhabitatnaturen registreres bl.a. den hydrologiske parameter afvanding, der dækker grøftning og dræning. Ved første kortlægning blev effekten af afvanding registreret i 5 kategorier, og ved anden kortlægning blev der registreret i 6 kategorier, da man ved anden kortlægning også registrerede, om der var tale om højbundsjord. Bortset fra det ekstra niveau, er der ikke sket nogen ændring af kortlægningsmetoden fra første til anden kortlægning.

Effekten af grøftning og dræning er ved kortlægningen registreret i én af nedenstående kategorier:

Første kortlægning	Anden kortlægning
1) Ingen grøfter	0) Højbundsareal
2) Alle grøfter ikke-fungerende (fyldt op/tilstoppet)	1) Ingen grøfter, naturlig vådbund
3) Gamle grøfter, fungerende (ikke vedligeholdte inden for de seneste ca. 6 år)	2) Ikke-fungerende grøfter
4) Grøfter vedligeholdte inden for de seneste ca. 6 år	3) Fungerende, gamle grøfter
5) Nye grøfter eller grøfter uddybet inden for 2 år	4) Fungerende, vedligeholdte grøfter
	5) Fungerende, nyoprensede grøfter

Figuren viser strukturparameteren Afvanding registreret ved første kortlægning. Parameteren inddeles i fem kategorier hvor laveste kategori svare til mindst påvirkning af afvanding.

Figuren viser strukturparameteren Afvanding registreret ved anden kortlægning. Parameteren inddeles i seks kategorier hvor laveste kategori svare til mindste afvandings påvirkning.

Bøg på muld, egeblandskov og stilkegekrat er tørbunds naturtyper og er derfor ikke direkte afhængige af hydrologiske forhold. Naturtyperne elle- og askeskov og skovbevokset tørvemose er naturtyper der er knyttet til områder med en høj grundvandsstand og dermed en naturlig hydrologi. Miljøstyrelsen vurderer, at resultatet af første og anden kortlægningen af skov viser, at de naturtyper der er afhængige af en naturlig hydrologi overordnet set er stabile eller forbedrede i 2. kortlægningsrunde.

3.1.2.1 Foreløbig vurdering af negative påvirkninger (trusler mod naturtilstanden)

Skovene i Danmark er generelt unge, således er ca. 80% af de danske skove under 200 år gamle og 25% af landets skovareal er yngre end 55 år. Da man i sin tid udpegede habitatområderne, fokuserede man på at udpege skove, der var selvsåede eller selvfor yngende og med en naturnær skovdrift. Det forventes derfor, at der går lang tid, før man vil kunne se en udvikling i de udvalgte parametre, og man fx får flere store træer og mere dødt ved i skovene. Det vurderes, at man ikke kan forvente at se en stor udvikling inden for det relativt korte tidsinterval, der er mellem de to kortlægningsperioder af skov. Det væsentlige vurderes derfor at være, at man ikke ser en tilbagegang i de enkelte parametre.

På baggrund af udviklingen i de udvalgte parametre kortlagt i 2005-2012 og 2016-2019 vurderes det at alle områdets kortlagte skovnaturtyper overordnet set er stabile eller i fremgang. Andelen af stående dødt ved er for flere af skovtyperne faldende, dog er andelen af liggende dødt ved stigende flere steder, det antages at der er en sammenhæng mellem disse to og det stående døde ved er væltede og er blevet registreret som liggende dødt ved. Andelen af træer med hulheder og råd og store træer er stigende eller stabil.

For egeblandskov vurderes de 3 strukturparametre at være stabile eller stigende, medens andelen stående dødt ved vurderes at være faldende. Samlet set vurderes de udvalgte parametre dog at være stabile. Hydrologien vurderes at være af mindre betydning.

For elle- og askeskov vurderes de 4 strukturparametre at være stabile eller stigende. Det vurderes at graden af afvanding er stabil.

For skovbevokset tørvemose vurderes parametrene huller og råd, store træer og liggende dødt ved at være stigende. Mængden af stående dødt ved er vurderet faldende. Afvanding er vurderet aftagende. Samlet set vurderes de udvalgte parametre dog at være stabile.

For stilkegekrat vurderes de 3 strukturparametre at være stabile eller stigende, medens andelen stående dødt ved vurderes at være faldende. Samlet set vurderes de udvalgte parametre dog at være stabile. Hydrologien vurderes at være af mindre betydning.

Bøg på muld er nykortlagt og er derfor ikke vurderet.

	<i>Huller eller råd</i>	<i>Store træer</i>	<i>Stående dødt ved</i>	<i>Liggende dødt ved</i>	<i>Hydrologi</i>
<i>Bøg på muld</i>	-	-	-	-	-
<i>Ege-blandskov</i>	<i>Stabil</i>	<i>Stigende</i>	<i>Faldende</i>	<i>Stabil</i>	-
<i>Elle- og askeskov</i>	<i>Stigende</i>	<i>Stigende</i>	<i>Stabil</i>	<i>Stigende</i>	<i>Stabil</i>
<i>Skovbevokset tørvemose</i>	<i>Stigende</i>	<i>Stigende</i>	<i>Faldende</i>	<i>Stigende</i>	<i>Forbedret</i>
<i>Stilkege-krat</i>	<i>Stigende</i>	<i>Stabil</i>	<i>Faldende</i>	<i>Stigende</i>	-

I tabellen ses vurderingen af strukturparametrenes udviklingen fra første til anden kortlægning af habitatskovnaturtyperne.

3.2 Områdets sø-natur

Ved overvågning af søer i NOVANA-programmet skelnes der mellem store søer over 5 ha og mindre søer og vandhuller under 5 ha. De store søer overvåges i forbindelse med programmets sø-overvågning, og for denne gruppe er der endnu ikke udviklet et tilstandssystem i forhold til naturtilstand. Der er således alene foretaget en bestemmelse af naturtypen for de store søer. De mindre søer og vandhuller under 5 ha overvåges i NOVANA-programmets naturovervågning, og for de mange søer i denne gruppe er der udover en bestemmelse af de enkelt søers naturtype også foretaget en beregning af søernes naturtilstand.

For de små søer under 5 ha, der er kortlagt i området, er naturtyperne generelt karakteriseret ved at, kransnålalgesø (3140) er kalkrige søer og vandhuller med kransnålalger, der typisk er ganske rene eller kun lidt eutrofierede. Næringsrig sø (3150) er næringsrige søer og vandhuller, typisk med flydeplanter eller store vandaks. Brunvandet sø (3160) er søer og vandhuller, hvor vandets farve skyldes et højt indhold af humus-stoffer. Typisk er det også ret sure søer med lave pH-værdier på 3-6. Kystlaguner og strandsøer (1150) er brakvandssøer afsnøret fra havet, og udgør dermed en overgangszone mellem de indenlandske søer og kysthabitaterne.

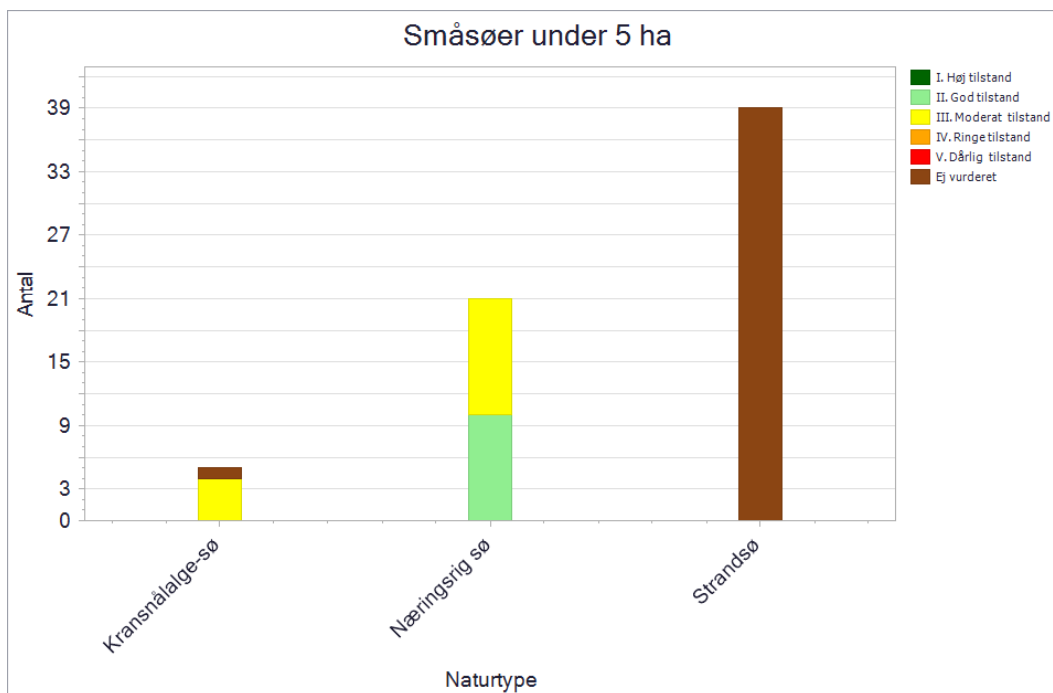
3.2.1 Søer under 5 ha

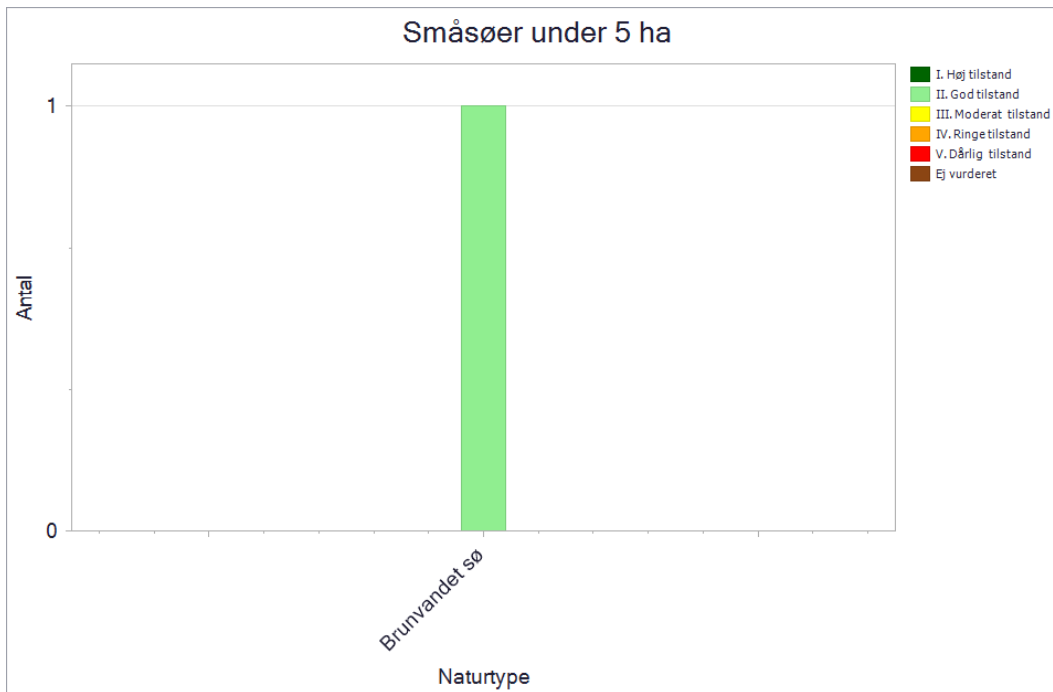
Søer under 5 ha kortlægges og der foretages en beregning af søernes tilstand i forbindelse med NOVANA-programmets kortlægning af vandhuller og småsøer.

Søer under 5 ha er naturtypekortlagt og på baggrund af vegetation og en kombination af en række strukturparametre i og omkring søen er de enkelt søers tilstand beregnet. Metoden er beskrevet i den tekniske anvisning, der kan ses på DCE Aarhus universitets hjemmeside. I de Natura 2000-områder, hvor der er foretaget kortlægning af levesteder for vandhulsarterne stor vandsalamander og klokkefrø, er der samtidig foretaget kortlægning af de pågældende søers naturtype og tilstand.

For et mindre antal søer kortlagt i perioden 2007-2012 er der ikke foretaget en beregning af naturtilstanden.

I en række Natura 2000-områder er alle eller stort set alle småsøerne blevet kortlagt og søernes tilstand er blevet beregnet. I andre områder, typisk de meget store områder med et stort antal småsøer, er kortlægningen ikke fuldt dækkende. Der vil i disse områder således være et antal søer, der ikke er undersøgt. Der er sket et skift i vurderingen af småsøernes naturtype mellem denne og den tidligere kortlægning. Tidligere kunne en enkelt eller nogle få planter være afgørende for fastsættelse af naturtypen. I den seneste kortlægningsrunde er det valgt, at naturtypebestemmelsen foretages på baggrund af den samlede sø-tilknyttede flora og de fysiske forhold i og omkring søerne. Det præsenterede datamateriale i figuren nedenfor vil især være indsamlet i perioden 2013-2018, men vil også kunne indeholde kortlægningsdata fra tidligere år for de småsøer, der ikke er blevet genkortlagt i denne overvågningsperiode.

Figuren viser antal og tilstand af de kortlagte små søer under 5 ha i området. Tilstandsklasserne er angivet med en farveskala.

I Natura 2000-området er der kortlagt i alt 66 små søer under 5 ha. Fem af disse små søer er kortlagt med habitatnaturtypen kransnålgesø (3140), hvor af fire af søerne er beregnet til at være i moderat tilstand og en ikke er der ikke beregnet tilstand for. Søerne i moderat tilstand er præget af manglende græsning, det betyder der i søen er forekomst af trådalger og rørskov. Søerne har desuden en meget lav artsrigdom.

21 søer er kortlagt med habitatnaturtypen næringsrig sø (3150), 10 af de søer er beregnet til at være i god tilstand og 11 er beregnet til at være i moderat tilstand. Søerne i god tilstand har ingen trådalger og kun ubetydelige forekomster af rørskov, hvilket giver gode lysforhold til den øvrige vegetation. Søerne har høj artsrigdom domineret af frøbid og arter af andemad. Søerne i moderat tilstand har udbredte forekomster af trådalger og rørskov og er tydeligt påvirket af næringsstoffer. Søerne har derfor en lavere artsrigdom end søer i god tilstand.

Den sidste sø er af habitatnaturtypen brunvandet sø (3160), denne sø er beregnet til at være i god tilstand.

29 søer er kortlagt som strandsøer (1150), disse saltpåvirkede, kystnære strandengssøer er der endnu ikke beregnet en tilstand for.

3.2.2 Foreløbig vurdering af negative påvirkninger (trusler mod naturtilstanden)

Det er kun en tredjedel af søerne i området der er i god naturtilstand. Søerne i moderat tilstand er truet af tilgroning med rørskov og eutrofiering. Der kan ikke vurderes trusler for søer der endnu ikke er beregnet tilstand for.

3.2.3 Søer over 5 ha

I forbindelse med Miljøstyrelsens overvågning af miljøtilstanden som grundlag for vandområdeplanerne indsamles der for de store søer en lang række miljødata. Der er således i alle større søer gennem flere overvågningsperioder systematisk indsamlet data om søernes miljøtilstand og naturindhold. Det drejer sig bl.a. om udvikling i sigtddybde, indhold af klorofyl a, totalfosfor og totalkvælstof, og undersøgelser af søernes undervandsvegetation. På baggrund af data er der i forbindelse med vandplanlægningen foretaget en vurdering af miljøtilstand og målopfyldelse for søerne. På baggrund af den registrerede plantevækst i søerne er der endvidere foretaget en identifikation af søernes naturtypeindhold. Oplysninger herom kan findes på Miljøstyrelsens hjemmeside i de basisanalyser, der udarbejdes forud for vandområdeplanerne.

I dette område er der tre store søer over 5 ha, to af søerne er kortlagt som laguner (1150) og en sø er kortlagt som næringsrig sø (3150). Nedenfor gennemgås søerne. Alle søer over 5 ha er omfattet af vandområdeplanen og man kan læse mere om dem på Miljøstyrelsens hjemmeside.

Halkær Sø

Halkær sø er en lavvandet sø på 85 ha og har en maxdybde på 1,5 m. Søen er kortlagt som naturtypen næringsrig sø (3150) og ligger sydvest for Aalborg. Søen blev etableret i 2005 som et naturgenopretningsprojekt. Søen har en relativ artsrig vegetation med 12 arter. Der er ikke lavet fiskeundersøgelser i søen i sidste planperiode. I basisanalysen for vandområdeplaner 2021-2027 er det foreløbige miljømål for Halkær Sø god økologisk tilstand, hvilket er vurderet på baggrund af den aktuelle tilstand af fytoplankton og vandplanter. Søen er anlagt med henblik på næringsstoffjernelse og for disse søer er det foreløbige miljømål fastsat til den aktuelle tilstand.

Ulvedybet

Ulvedybet er en lavvandet sø på 629 ha og har en maxdybde på 1,8 m. Søen er kortlagt som en lagune (1150) og ligger vest for Aalborg på nordsiden af Limfjorden. Søen er den sidste rest af et stort vådområde, der er blevet drænet de sidste 100 år. Søen er en vigtig ynglelokalitet for ande- og vadefugle samt rastelokalitet for trækfugle. Vegetationen i søen er grundet saliniteten en blanding af ferskvands og marine plantearter. Fiskebestanden i søen er domineret af smelt og trepigget hundestejle, der er dog fundet i alt 14 fiskearter i søen bl.a. marine arter som sild. Miljømålet for Ulvedybet er en god økologisk tilstand. I basisanalysen for vandområdeplaner 2021-2027 er søen vurderet til at have en dårlig økologisk tilstand på grund af indholdet af fytoplankton.

Ulvedybet syd

Ulvedybet Syd er en lavvandet sø på 43 ha og har en maxdybde på 0,5 m. Søen er kortlagt som en lagune (1150) og ligger sydvest for Ulvedybet. Søen er ligesom ulvedybet en vigtig ynglelokalitet for ande- og vadefugle samt rastelokalitet for trækfugle. Søens vegetation er artsfattig og består af ferskvands og marine arter. Der er ikke lavet fiskeundersøgelser i søen i sidste planperiode. Miljømålet for Ulvedybet syd er en god økologisk tilstand. I basisanalysen for vandområdeplaner 2021-2027 er søen vurderet til at have en dårlig økologisk tilstand på grund af indholdet af fytoplankton.

3.3 Områdets vandløbsnatur

I Danmark findes der to vandløbshabitatnaturtyper: "Vandløb med vandplanter" og "Vandløb med tidvis blottet mudder med enårige planter". Specielt den første naturtype er vidt udbredt i de danske vandløb, og langt de fleste vandløbsstrækninger vil kunne henføres til denne naturtype.

Den anden naturtype er meget sjældent forekommende, og naturtypen vil oftest kun registreres på korte vandløbsstrækninger, normalt i perioder med lav vandstand, hvor naturtypens karakteristiske arter vil kunne etablere sig langs de mudrede vandløbsbredder. I år med dårlige vækstbetingelser eller høj vandstand kan naturtypen helt mangle.

I NOVANA-programmet er de to vandløbsnaturtyper kortlagt i vandløb i de habitatområder, hvor naturtyperne indgår i de pågældende områders udpegningsgrundlag. Der er endnu ikke i NOVANA-programmet udviklet et tilstandssystem til vandløbsnaturtyperne. Der vil således alene blive omtalt naturtypernes aktuelle forekomst på de kortlagte vandløbsstationer i områderne. Det er på nuværende tidspunkt ikke muligt at udtale sig om vandløbsnaturtypernes udbredelse i vandløbene. Kortlægningen er foretaget i de vandløb, der er omfattet af vandområdeplanerne, hvor der også kan findes flere oplysninger om vandløbenes økologiske tilstand.

Naturtype	Naturtype nr.	Længde (km)
Vandløb med vandplanter	3260	54,6

Tabellen viser længden af de kortlagte vandløbsnaturtyper.

I dette område findes der ca. 68,7 km vandløb, der er omfattet af vandområdeplanen for Jylland og Fyn. Habitatnaturtypen vandløb med vandplanter (3260) er registreret på 54,6 km i blandt andet Torsted Bæk, Sønderup Å, Halkær Å, Vår Å og Binderup Å.

3.4 Områdets marine natur

I Danmark forekommer 8 marine habitatnaturtyper. De fem typer, bugter og vige (1160), rev (1170), sandbanke (1110), laguner og strandsøer (1150) og vadeblader (1140) forekommer i flere Natura 2000-områder i Danmark, mens boblerev (1180), flodmundinger (1130) og havgrotte (8330) kun forekommer i få Natura 2000-områder.

For de marinenaturtyper der er kortlagt i området, er naturtyperne generelt karakteriseret ved at sandbanke (1110) er dannet ved materialetransport langs kysterne fx i form af revler, der kan være ubevoksede eller evt. med ålegræs. Vadeblade (1140), der blotlægges ved ebbe, forekommer selvfølgelig primært i Vadehavet, men findes også i de indre danske farvande fra Læsø til Lolland. Kystlaguner og strandsøer (1150) er brakvandssøer afsnøret fra havet, og udgør dermed en overgangszone mellem de indenlandske søer og kysthabitaterne. Bugter og vige (1160) er lavvandede områder med begrænset fersk påvirkning, og udgør dermed størstedelen af fjordene i de indre farvande. Rev (1170) er områder på havbunden med hård bund, fx stenrev, ofte med en stor artsrigdom af dyr og planter. Naturtypen rev rummer også de såkaldte biogene rev, hvor den hårde bund er dannet af fx. blåmuslinger eller hestemuslinger.

De marine naturtyper er på nuværende tidspunkt kortlagt én eller to gange. Resultatet af kortlægningen af områdets marine naturtyper ses af nedenstående tabel.

Naturtype	Naturtype nr.	Kortlægningsår	Kortlagt
Sandbanke	1110	2012	1.477 ha
Vadeblade	1140	2004	2.492 ha
Kystlaguner	1150	2004	600 ha
Bugter og vige	1160	2004	8.605 ha
Biogene rev	1170	20012	23 ha

Tabellen viser arealet af de kortlagte havnaturtyper.

Områdets marine naturtyper er kortlagt i 2004 og 2012 i den forbindelse er der kortlagt 5 marine naturtyper i form af sandbanke (1110), vadeblader (1140), kystlaguner (1150), bugter og vige (1160) og rev (1170).

Vadeflade findes langs kysten i hele habitatområdet, hovedsageligt i den østlige del ved øen Egholm. Naturtypen er kendt for at huse mange hvirvelløse dyr, og er derfor af stor betydning som fourageringsgrundlag for vadefugle. Omkring Egholm er naturtypen især af betydning for lysbuget knortegæs.

Der findes kystlaguner og strandsøer indenfor habitatområdet i vejlén, ved Ulvedybet. Bugter og vige er den dominerende marine naturtype i habitatområdet. Inden for denne naturtype er ålegræs meget udbredt, især ved Nibe Bredning.

I den centrale del af Nibe Bredning findes en række systemer af barrer relateret til det gennemstrømmende vand samt revlesystemer i de kystnære dele som alle tilhører naturtypen sandbanker. Sandbankerne ligger meget lavvandet med en dybde på kun 1-6 m. Faunadækningen på sandbankerne ligger mellem 1-10 % og bestod af blåmuslinger, strandsnegle, søanemone samt mange flere. Af makroalger er der registreret plysalge, løs søsalat og buskformede rødalger samt ålegræs. Dækningsgraden varierer mellem 2-40 % med højeste dækningsgrader de steder, der blev fundet ålegræs.

Der er i habitatområdet registreret 2 lokaliteter med biogene rev. Revene ligger på ca. 3-6 m dybde og består af mellem 30-60 % dække af blåmuslinger. Muslingerne overtræder i bankeformationer som kan bruges som fasthæftningssubstrat for andre dyr, fx. dyriske svampe.

3.4.1 Foreløbig vurdering af negative påvirkninger (trusler mod naturtilstanden)

Generelt er mange af de marine naturtyper påvirket af næringsstofbelastningen, hvor indsatser for denne påvirkning varetages i Vandområdeplanerne. Ligeledes kan der være påvirkning fra menneskelige forstyrrelser fx i form af fiskeri og sejllads. I nedenstående behandles data for to grupper af fiskeri:

- Fiskeri med bundsløbende redskaber (bundtrawl, bomtrawl, snurrevod og muslingeskrabere)
- Fiskeri med ikke bundsløbende fiskeriredskaber (garn, pelagiske redskaber, som er pelagisktrawl og not, samt andre passive redskaber)

Fiskeri med bundsløbende redskaber (bundtrawl, bomtrawl, snurrevod og muslingeskrabere) vurderes generelt at have en påvirkning på havbundens tilstand, herunder på bundvegetationen og dyreliv.

Fiskeri med ikke bundsløbende redskaber som fx med pelagiske trawl og not (fiskeri målrettet organismer i de frie vandmasser) kan i sjældne tilfælde have bifangster af havfugle og marine havpattedyr (primært sæler). Pelagiske trawl og not kan skade boblerev, der rejser sig fra havbunden og op i vandsøjlen. I garnredskaber kan der forekomme bifangster af både havpattedyr og fugle. Omfanget af bifangster afhænger af, hvilke redskaber der anvendes, hvor der fiskes, samt hvilke dybder, der fiskes på.

Nedenstående kort illustrerer registrerede positioner for danske fartøjer, som fisker med henholdsvis bundsløbende redskaber og ikke bundsløbende fiskeriredskaber (pelagisk trawl og not, garn og andre passive redskaber) fra 2013 til 2018 i området. De viste positioner på kortene er de positioner, der logges, når et fartøj sejler med en given hastighed, hvor det antages, at fiskeriet kan foregå. Således viser figurene ikke nødvendigvis fiskeri, idet der kan være punkter, hvor der sejles ved denne hastighed, men hvor der ikke foretages fiskeri fx ved havneindsejlinger. Datapunkter over fx rev og boblerev kan udtrykke fiskeri på figurene, men hvor der reelt ikke er tale om fiskeri. Det har ikke været muligt at frasortere de datapunkter, hvor der ikke foregår fiskeri.

Data viser ikke områdets eventuelle fiskeritryk fra udenlandske fiskere eller eventuel anden fiskeri fra både uden positionsloggere.

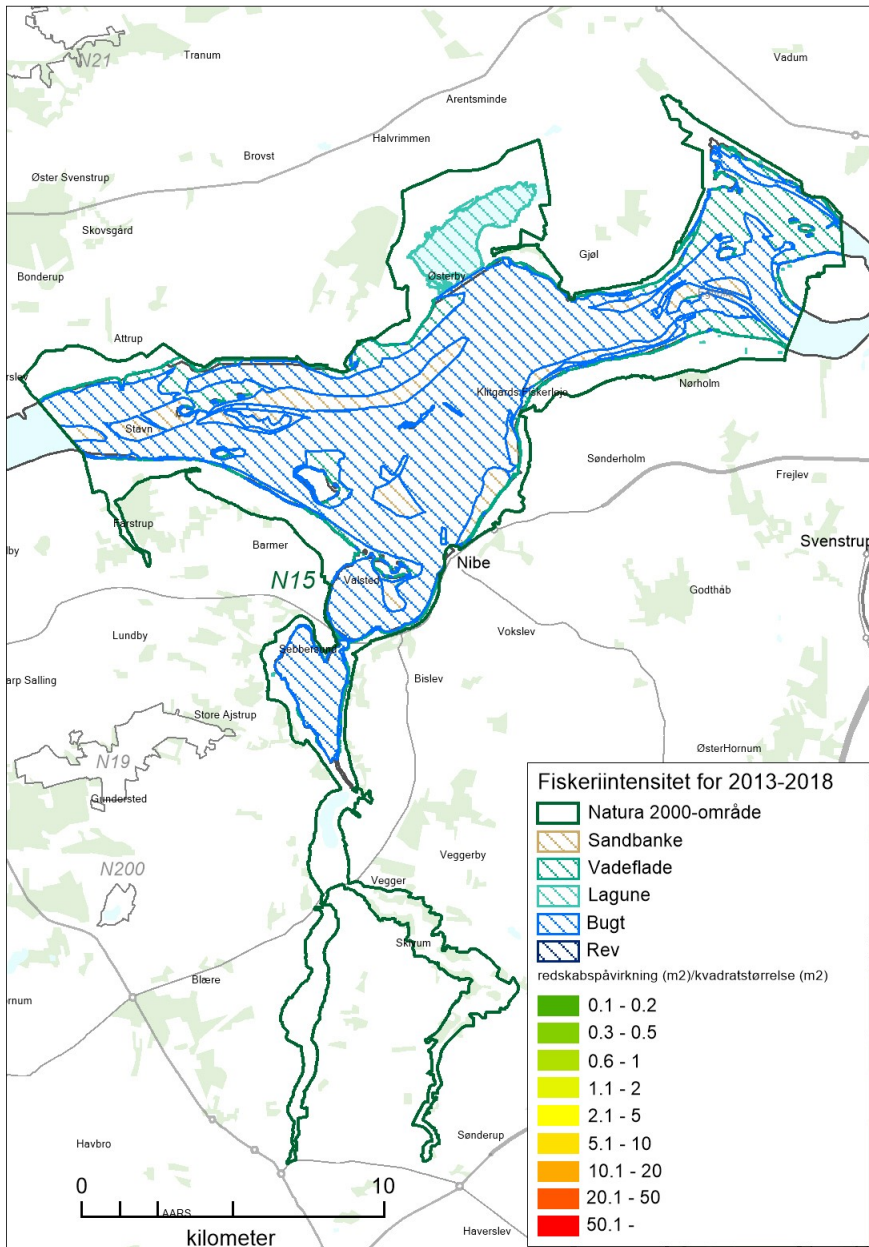
Området er beliggende indenfor 3 sømilegrænsen, hvor det kun er tilladt for danske fiskefartøjer at udøve fiskeri.

For positionsdata med fiskeri med bundslæbende redskaber (bundtrawl, bomtrawl, snurrevod og muslingeskrabere) er data til fiskeriintensitet fremkommet ved positionslogging vha. enten AIS (Automatic Identification System) data, VMS data (Vessel Monitoring System) data eller Black Box-data (BB) samt logbøger i perioden fra 2013-2018. Forskellen mellem de tre data typer er primært det tidsinterval, hvormed fiskefartøjets position og hastighed registreres og dermed, hvor præcist man kan kortlægge de potentielle havbundspåvirkning fra redskaberne.

- BB data er de mest præcise, da de sendes hver 10. sekund. Disse anvendes kun af muslingefiskere.
- VMS er et obligatorisk fiskerikontrolsystem for alle fartøjer over 12 meter, som skal sende én gang i timen.
- AIS er et obligatorisk sikkerhedssystem for alle fartøjer over 15 meter, dog anvender flere fartøjer under 15 meter også AIS sikkerhedssystemet, som sender i real tid dog med variabel intervaller.

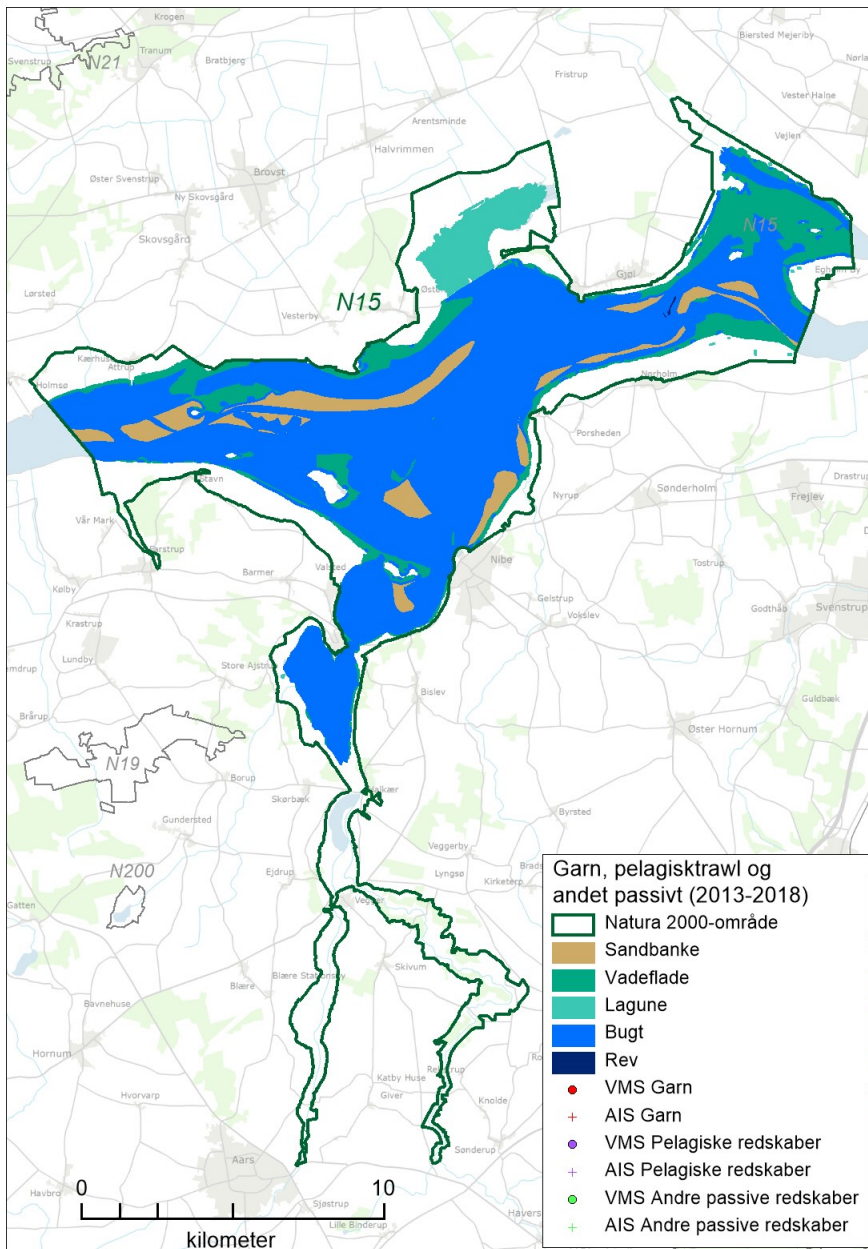
Der kan forekomme fiskeri fra fartøjer under 12 m, som ikke har nogen af disse datasystemer, og dermed kan potentielt fiskeri ikke vises for disse fartøjer.

For bundslæbende fiskeriredskaber er arealet af den havbund, der kan påvirkes ved hver enkelt bundslæbende fiskeriindsats ('swept area' eller aftrykket per trawltræk), estimeret ved brug af metoder udviklet af Eigaard et al. (2016, 2017), hvor informationer om de enkelte fartøjers fiskeriaktivitet fra BB, AIS eller VMS kobles med informationer om de anvendte redskaber (type, antal og størrelse af redskab) fra logbøger. I denne analyse er det potentielle aftryk for Natura 2000-området vist i kvadrater af 100 x 100 m for perioden 2013-2018, og viser hvor mange gange kvadraten kan være påvirket. En fiskeriintensitet på 2 betyder således, at hele kvadraten kan være påvirket af bundslæbende redskaber to gange i løbet af perioden. I praksis kan en fiskeriintensitet på 2 også opnås ved, at eksempelvis halvdelen af kvadraten kan være påvirket, hvad der svarer til fire gange.

Kort over potentiel fiskeriintensitet med bundsløbende fiskeriredskaber og de kortlagte marine habitatnaturtyper. På kortet ses den potentielle fiskeriintensitet af bundsløbende fiskeriredskaber i 100 x 100 meter felter i en 6 årig periode (2013-2018). Kortet viser endvidere afgrænsningen af de kortlagte marine habitatnaturtyper, som forekommer i Natura 2000-området.

Fiskeri med ikke bundsløbende redskaber er opgjort for garn, pelagisk trawl inklusiv notfiskeri og andre passive redskaber, så som ruser, tejner, liner og bundgarn. Denne type af fiskeri er vist på nedenstående kort med AIS og VMS data. VMS data fremgår mindre hyppigt i forhold til AIS data, da disse kun skal sendes én gang i timen fra fartøjer over 12 meter. AIS data er vist med varierende hyppighed, da de kan sendes helt ned til hvert andet sekund. De viste punkter på kortet er de positioner, der logges, når et fartøj sejler med en given hastighed, hvor det antages, at fiskeriet kan foregå. Således kan der være punkter, hvor der sejles ved denne hastighed, men hvor der ikke foretages fiskeri fx ved havneindsejlinger. Datapunkter over fx boblerev kan udtrykke fiskeri på figurene, men hvor der reelt ikke er tale om fiskeri. Det har ikke været muligt at frasortere de datapunkter, hvor der ikke foregår fiskeri.

Kort over fiskerifartøjer med ikke bundslæbende fiskeriredskaber med garn, pelagiske redskaber, som er pelagisktrawl og not, samt andre passive redskaber, og de kortlagte marine habitatnaturtyper i Natura 2000-området i en 6 årig periode (2013-2018).

I perioden 2013-2018 har der ikke været registreret positionsdata for fiskerifartøjer i Natura 2000-området.

4. Områdets habitatarter

I NOVANA-programmet overvåger Miljøstyrelsen forekomst og udbredelse af en lang række arter. Forekomst af de overvågede arter i dette habitatområde er beskrevet nedenfor.

Overvågningsmetoderne er tidligere beskrevet i basisanalysens afsnit om datagrundlag. Inden for området er der desuden foretaget kortlægning af egnede levesteder for enkelte arter. For de arter, der lever i søer, er kortlægningen foretaget ved registrering af relevante biologiske og strukturelle forhold i områdets småsøer. Artskortlægning kan findes på Miljøministeriets [MiljøGIS](#) og i [Danmarks Naturdata](#).

Gul stenbræk

Gul stenbræk er flerårig og vokser i lysåbne kildevæld. Arten har tidligere været fundet på ca. 90 lokaliteter i Danmark primært i den kontinentale region, men også med flere fund i den atlantiske. I slutningen af 1980'erne blev arten registreret på 13 lokaliteter, og i dag kendes Gul stenbræk fra 10 lokaliteter, beliggende både i den atlantiske og den kontinentale biogeografiske region. I det nationale overvågningsprogram 2017-2021 er lokaliteterne med Gul stenbræk blevet overvåget 3 gange. I overvågningen anvendes antallet af blomstrende skud som et indirekte mål for bestandsstørrelsen. Antallet af blomstrende skud af Gul stenbræk har svinget fra år til år og er meget forskellig fra lokalitet til lokalitet.

I Natura 2000-område nr. 15 findes gul stenbræk i en bestand ved Halkær, hvor den overvåges i to mindre delområder. Bestanden her har svinget fra knap 700 blomstrende skud i 2006 til 87 blomstrende skud i 2007. Arten er senest overvåget i 2017 og 2019, hvor der blev registreret henholdsvis 134 og 240 blomstrende skud. Bestanden ved Halkær vurderes at være fluktuerende, men stabil.

Gul stenbræk er følsom over for tilgroning med høje græsser og urter eller træer, der kan skygge den væk. Det nordøstlige delområde ved Halkær er under begyndende tilgroning med bl.a. topstar på trods af at lokaliteten afgræsses. Tilgroning vurderes at være en begyndende trussel for gul stenbræk på lokaliteten.

Fund af gul stenbræk i området.

Hedepletvinge

Hedepletvinge lever i små kolonier på fugtige og tørre arealer på mager jord, såsom fugtige heder, tørvemoser og ugødede enge med rigelige bevoksninger af djævelsbid, som er den foretrukne værtsplante. Larverne lever i et fællesspind, som gradvis flytter sig, efterhånden som de fortærer værtsplanten, og i august/september spinder de et overvintringsspind dybt nede i vegetationen. Arten er generelt meget sårbar overfor selv små ændringer af levestedet. Tidligere var arten udbredt i det meste af landet, men er siden 1920'erne ikke set uden for Jylland. I det nationale overvågningsprogram 2004-2019 er arten overvåget seks gange, og arten er i perioden registreret i 4-22 10x10 km kvadrater i Nordjylland. I Danmark blev der i 2019 fundet hedepletvinge i 22 kvadrater mod hhv. 14 og 10 kvadrater i 2015 og 2012. I forbindelse med NOVANA-programmets overvågning er arten igennem perioden næppe gået væsentligt frem, men der er indikationer på en øget udbredelse og bestandsstørrelse i perioden 2004-2019, selvom de nye forekomster i perioden i en vis udstrækning vurderes at repræsenterer hidtil oversete forekomster frem for nyetablerede bestande.

Hedepletvinge er ikke registreret i dette Natura-2000-område i overvågningsperioden 2004-2019. Arten er senest registreret på Skrædderengen sydvest for Vår Skov i år 2000, hvor der blev registreret 27 spind. Arten er eftersøgt uden held på lokaliteten i forbindelse med NOVANA i 2004 og 2006. På daværende tidspunkt var lokaliteten under tilgroning, hvilket formentlig har været medvirkende til at arten er forsvundet fra området.

Kildevældsvindelsnegl

Kildevældsvindelsnegl lever i kalkrige rigkær og kildevæld. Den ca. 2 mm lange snegl findes på visne blade nær jordoverfladen inde i tuer af græsser og star-arter samt i de små eller større lag af fugtige, visne blade, der fra tuerne strækker sig hen over terrænoverfladen. Kildevældsvindelsnegl havde indtil 2004 været fundet på i alt ca. 15 danske lokaliteter. I overvågningsperioden 2005-2007 og i 2012-2014 blev arten fundet på ca. 40 lokaliteter fordelt på de nordlige dele af Jylland og Sjælland. Derimod blev den ikke genfundet på Sydsjælland og Bornholm. I den endnu ikke afsluttede overvågningsperiode 2018-2020 er arten indtil videre fundet på 27 lokaliteter. Kildevældsvindelsnegl har tilsyneladende et større sammenhængende udbredelsesområde i Himmerland, hvor der skønnes at forekomme flere bestande. Desuden findes spredte fåtallige forekomster i resten af Jylland syd for Himmerland samt i Nordvestsjælland, hvor bestandene sandsynligvis er mindre. Levestederne er gennemgående karakteriseret ved moderate bestandstætheder.

I Natura 2000-området er kildevældsvindelsnegl i overvågningsperioden 2013-2019 fundet på 3 lokaliteter, ved henholdsvis Halkær Mølle, på en lokalitet ned til Sønderup Å ved Bidstrup bro og på en lokalitet sydvest for Rebstrup ned til Sønderup å. I perioden 2004-2012 blev arten fundet på 4 lokaliteter i området. Der vurderes at være gode forudsætninger for en stabil forekomst af kildevældsvindelsnegl i området, da der er flere egnede levesteder for arten. Der vurderes ikke at være væsentlige aktuelle trusler for artens fortsatte forekomst i området.

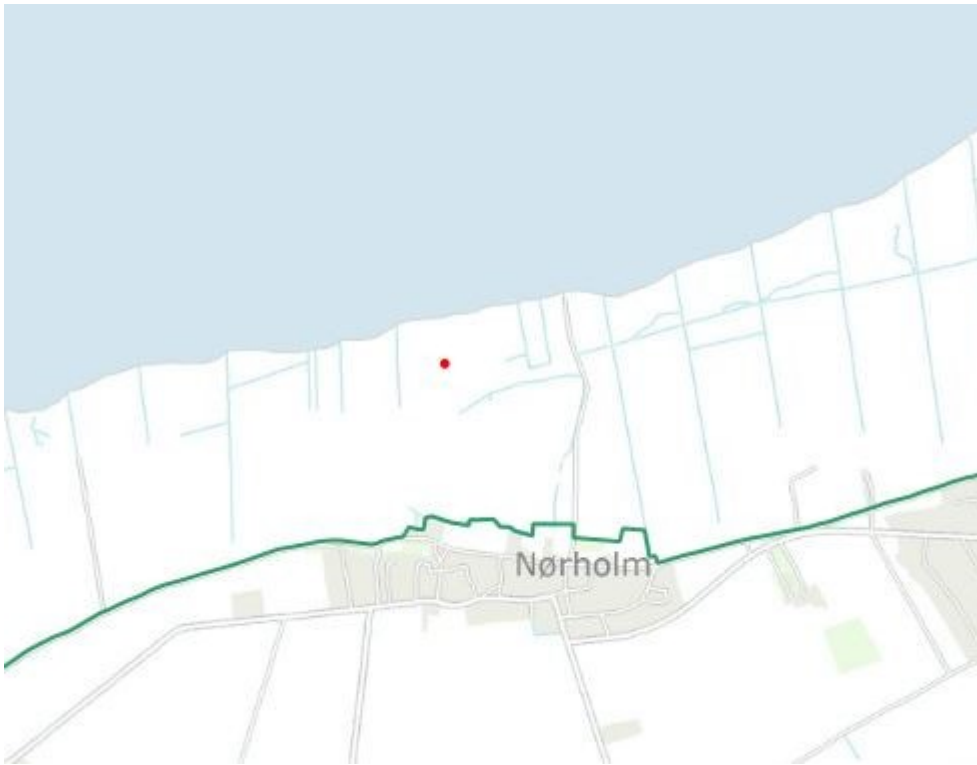

Fund af kildevældsvindelsnegl i området.

Skæv vindelsnegl

Skæv vindelsnegl lever på både tørre og fugtige steder. Arten er ca. 2 mm lang og kan forekomme i en række biotoper, fra fugtige enge, rigkær, starsumpe og strandvolde til mere tørre levesteder som overdrev, blandet løvskov, markhegn og stengærder. Den findes især på kalkholdig eller kalkrig bund. Arten lever på visne blade nær jordoverfladen inde i tuer af græsser og star-arter samt i de små eller større lag af fugtige, visne blade, der fra tuerne strækker sig hen over terrænoverfladen. Skæv vindelsnegl havde indtil 2004 været fundet på i alt ca. 57 danske lokaliteter. I overvågningsperioden 2005-2007 og i 2012-2014 blev arten fundet på ca. 50 lokaliteter fordelt fra det østlige Jylland til Bornholm. I den endnu ikke afsluttede overvågningsperiode 2018-2020 er arten indtil videre fundet på 113 lokaliteter. Overvågningen viste, at skæv vindelsnegl er udbredt i det østlige Danmark i overensstemmelse med at arten er knyttet til levesteder med kalkholdig jordbund. Bestandstæthederne i de enkelte forekomster udviser stor variation.

I Natura 2000-området er skæv vindelsnegl fundet på en enkelt lokalitet på den inderste del af strandengsarealerne ved Nørholm i 2013. I 2006 blev der fundet skæv vindelsnegl ved Koldkilden nær Nibe. Artens udbredelse i habitatområdet er ukendt, men der vurderes at være gode forudsætninger for en stabil forekomst i området, da der er flere egnede levesteder for arten. Der vurderes ikke at være væsentlige aktuelle trusler for artens forekomst i området.

Fund af skæv vindelsnegl i området.

Bæklampret

Bæklampret lever udelukkende i vandløb, og gennemfører hele sin livscyklus uden det parasitiske stadium, der kendes fra de to øvrige lampretter, der vandrer til havet, hvor de i en årrække lever som parasitter på andre fiskearter, inden de vender tilbage til vandløbene for at gyde. Bæklampret lever af fint organisk materiale og alger. Gyddingen foregår på vandløbsbunden, hvor der er sand og grus. Artens beskedne krav til leve- og gydested er givetvis en del af forklaringen på artens forholdsvis store udbredelse i Danmark. Den er udbredt i langt de fleste jyske vandløb, både i de fysisk set bedste vandløb, men også i ensartede, kanalagtige vandløb med langsom strøm og blød bund. I resten af landet forekommer den i en række vandløb på Fyn. Den er bl.a. udbredt i Odense Å-systemet. På Sjælland er der noget længere mellem bestandene, men der er fund i Nordsjælland

omkring Esrum Sø og sporadisk i nogle få andre vandløb. Overordnet set vurderes arten og dens udbredelse i Danmark at være stabil, og der vurderes at være stabile og levedygtige bestande i mange danske vandløb. I NOVANA-programmet overvåges bæklampret både i forbindelse med programmets vandløbsovervågning, men arten er også specifikt eftersøgt i flere habitatområder.

I Natura 2000-området er der i overvågningen 2013-2019 observeret bæklampret 13 steder. Arten er således registreret i Vår å ved Farstrup, i Vidkær å ved Rødemølle, i Halkær å ved Halkær, 2 steder i et lille tilløb til Halkær Å ved Halkær Mølle, ved Øster Oustrup i et tilløb til Halkær å samt 7 steder i Sønderup å.

I perioden 2004-2012 er der observeret bæklampret på 8 lokaliteter i området, i henholdsvis Vår å, Halkær å og Sønderup å. Heraf er 6 steder i Sønderup å.

Ud fra områdets karakter med mange små og middelstore vandløb vurderes der at være gode forudsætninger for en stabil forekomst af bæklampret i området. Der vurderes således umiddelbart ikke at være trusler for artens fortsatte forekomst i området.

Fund af bæklampret i området.

Flodlampret

Flodlampret er en vandrefisk, der yngler i vandløb og vokser op i havet. Efter 1-2 år i havet, hvor flodlampretten lever parasitisk på andre fisk, vandre de voksne lampretter op i vandløbene for at gyde. Gyding sker i vandløb, hvor vandløbsbunden består af småsten og grus. De nyklækkede laver opholder sig på vandløbsstrækninger med blød bund, hvor de graver sig ned i bundsubstratet, hvor de lever af fint organisk materiale og alger. De voksne lampretter dør efter gydingen.

Flodlampretten er forholdsvis sjælden i Danmark, og er kun registreret i større antal ganske få steder. Der ses årlig optrækkende flodlampretter i Ribe Vesterå, hvor de gyder. Arten kendes ikke fra fynske vandløb, og fra Sjælland er der kun gjort ganske få fund. Som for alle andre fisk der opvokser i havet og som gyder i vandløb er det vigtigt, at arternes frie vandring sikres. I NOVANA-programmet er der foretaget overvågning i vandløb i de habitatområder, hvor arten er medtaget på områdernes udpegningsgrundlag. På landsplan er arten kun registreret i ganske få vandløb.

Der er i NOVANA-programmet ikke foretaget overvågning af flodlampret i området. Det er derfor ikke muligt at give en nærmere beskrivelse af artens bestand i området på nuværende tidspunkt.

Havlampret

Havlampretten opvokser i havet som parasit på andre fisk, og vandre i sommerperioden ind i større vandløb for at gyde. Den gyder på vandløbsstrækninger med god strøm, og hvor vandløbsbunden består af sten og grus. De nyklækkede larver vandrer mod områder med blød bund, hvor de som de øvrige lampretarter ernærer sig af fint organisk materiale, alger og mikroorganismer. Havlampretten er forholdsvis sjælden i Danmark, og men ved på nuværende tidspunkt ikke ret meget om artens reelle udbredelse i de danske vandløb. Som for alle andre fisk der opvokser i havet og som gyder i vandløb er det vigtigt, at arternes frie vandring sikres. I NOVANA-programmet er arten overvåget i vandløb i de habitatområder, hvor arten er medtaget på områdernes udpegningsgrundlag.

Der er i NOVANA-programmet ikke foretaget overvågning af havlampret i området. Det er derfor ikke muligt at give en nærmere beskrivelse af artens bestand i området på nuværende tidspunkt.

Odder

Odderen lever i tilknytning til vandområder, og findes i såvel stillestående som i rindende vand. Arten kan findes i både saltvand og ferskvand, og foretrækker især uforstyrrede vandløb, søer, moser og fjordområder, med gode skjulesteder i form af tæt vegetation. Odderens udbredelse i Danmark er blevet overvåget på landsplan i det nationale overvågningsprogram i 2004, 2011-2012 og seneste igen i 2017. Arten blev i 2017 fundet i 332 10x10 km kvadrater mod hhv. 293 og 251 i 2011-2012 og 2004. Samlet set har odderen øget sin udbredelse markant over de ca. 15 år den er overvåget i NOVANA-programmet, og har nu etableret en egentlig ynglebestand både på Fyn og i Vestsjælland. Hvis bestanden på Sjælland på lang sigt skal sikres er det afgørende, at arten formår at genkolonisere de egnede levesteder mod sydøst.

I dette Natura 2000-område er blev odder i perioden 2013-2019 overvåget i 2017. Der blev i 2017 registreret spor/ekskrementer efter odder på 11 lokaliteter i habitatområdet. Nord for Limfjorden er der fundet spor efter odder ved dæmningen i Ulvedybet, ved udløbet af Fannegrøft i den nordvestlige del af Ulvedybet samt nær Gjøl Bro ved Haldager Vejle. Syd for Limfjorden er der fundet spor af odder ved Sebber bro, i Vidkær å ved Rødemølle bro nær udløbet til Halkær bredning, ved Halkær bro samt i Herredsbæk i den sydvestligste del af habitatområdet. Endvidere er der fundet spor af odder 4 steder i Sønderup Ådal ved Højris Møllegård, Hyldal Møllegård, ved Vegger bro samt på en lokalitet sydvest for Rebstrup ned til Sønderup å. I overvågningsperioden 2004-2012 blev der fundet spor af odder på de samme overvågningsstationer.

Ud fra områdets varierede karakter med flere store og mange små vandløb samt uforstyrrede skjulesteder vurderes der at være forudsætninger for en stabil forekomst af odder i området. Der vurderes ikke umiddelbart at være trusler for artens fortsatte forekomst i området.

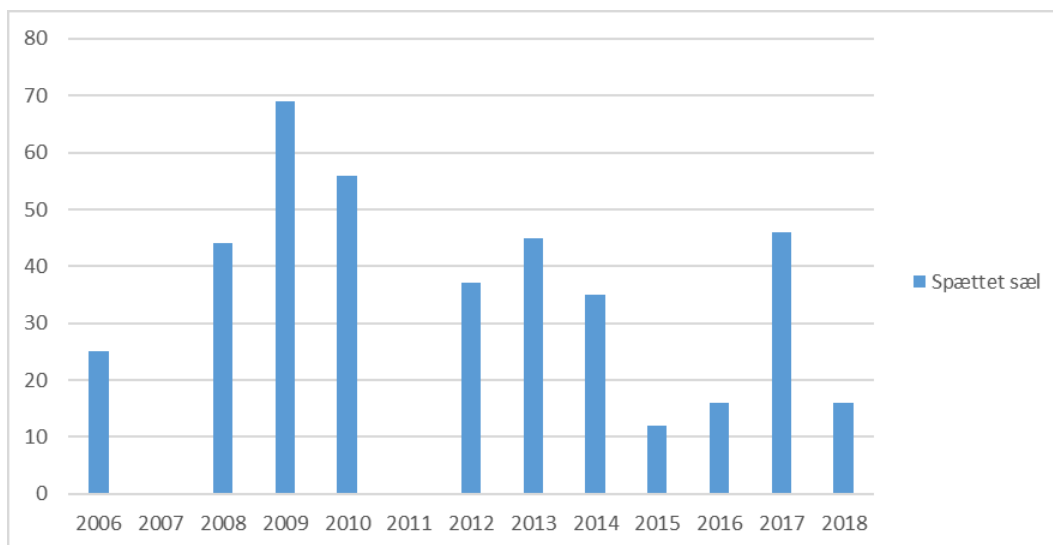
Fund af odder i området.

Spættet sæl

Spættet sæl er den mest almindelige sælart i Danmark. Den forekommer især i de kystnære farvande, hvor der er rigelig føde, og hvor der findes uforstyrrede yngle-/hvilepladser på sandbanker, rev, holme og øer. Den danske bestand af spættet har haft en bestandsfremgang fra ca. 2.000 dyr i 1976 til ca. 13.000 dyr i 2018, fremgangen skyldes hovedsageligt jagtfredningen i 1977 samt oprettelsen af en række sælreservater med adgangsforbud. Den danske sælbestand blev i 1998 og 2002 ramt af en virus, der slog en større del af bestanden ihjel. I 2007 og 2014 har en del af bestanden været ramt af mindre epidemier. Epidemierne har kun midlertidigt sat bestanden tilbage.

Spættet sæl er opdelt i de fire forvaltningsområder/populationer: Vadehavet, Kattegat, den vestlige Østersø og Limfjorden (som bestandsmæssigt opgøres i vestlig Limfjord og central Limfjord). Den gennemsnitlige årlige vækstrate for de fem områder har over de sidste fem år været på henholdsvis -3 %, -2 %, 5 %, -8 og -1 %. Vækstraterne er hovedsagligt negative, hvilket tyder på, at spættede sæl i Danmark nærmer sig den økologiske bæreevne i de enkelte områder. DCE har ved habitatdirektivets artikel 17 vurdering til EU i 2019, vurderet, at spættet sæl har gunstig bevaringsstatus i Danmark.

Spættet sæl findes spredt fouragerende i hele habitatområdets marine del, hvor de bl.a. benytter Rønholm midt i Nibe Bredning som hvileplads året rundt. De sidste 10 år har bestanden varieret meget og er faldet de seneste år til under 20 individer. Udviklingen i sælbestanden i Limfjorden er svær at tolke, da man mener, sælerne vandre ind og ud af Limfjorden afhængig af tilgængeligheden af føde.

Grafen viser udviklingen i årligt max antal sæler på hvilepladserne fra 2006-2018 baseret på NOVANA overvågningen.

4.1 Foreløbig vurdering af negative påvirkninger (trusler mod marine pattedyr)

Vurdering af betydningen af forstyrrelser af sæler bygger i udgangspunktet på de vurderinger, som DCE Aarhus Universitet udarbejdede, da forstyrrelser og behov for justeringer af vildtreservaternes geografiske afgrænsning og adgangforhold blev vurderet i 2013.

DCE vurderede i 2013, at adgangsforbuddet på Rønholm bør forlænges til 30/9, og at adgangsforbuddet bør udvides til at gælde det omliggende vand i en afstand af 500 m fra Rønholm, for give en bedre beskyttelse af spættet sæl, der benytter Rønholm som hvileplads året rundt.

5. Områdets fuglearter

De fuglearter, der indgår i fuglebeskyttelsesområdernes udpegningsgrundlag, er kort beskrevet nedenfor. Overvågningsmetode er beskrevet tidligere under basisanalysens dataafsnit.

Resultaterne fra NOVANA-programmets fugleovervågning ses i tabellerne under henholdsvis yngle- og trækfuglene neden for. For mere detaljeret beskrivelse af overvågningsmetode og resultater for de enkelte arter henvises til de tekniske anvisninger på DCE Aarhus Universitets hjemmeside. Artskortlægning kan findes på Miljøministeriets [MiljøGIS](#) og i [Danmarks Naturdata](#).

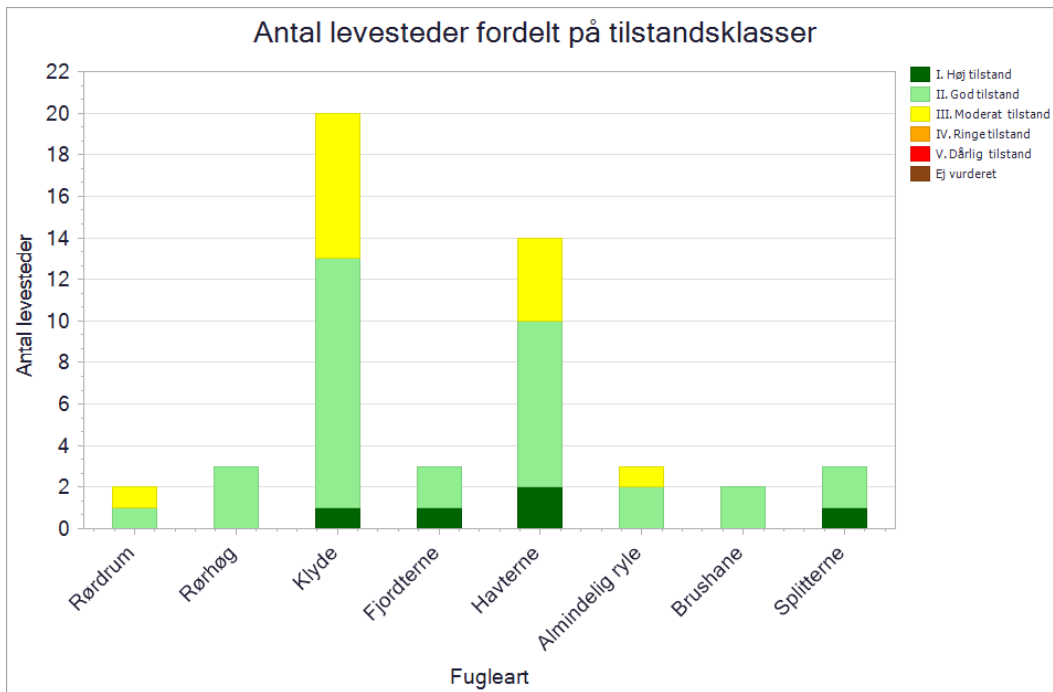
5.1 Ynglefugle

Fuglebeskyttelsesområde 1 - Ulvedybet og Nibe Bredning

Ynglefugle 2004-2012										
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	
Rørdrum										
Skkestork	16	14	20	27	32	30		33		
Rørhøg										
Hedehøg		0		0	1	1		0		
Klyde	125	11	64	65	192	279				
Almindelig ryle	5	9	3	3			2		1	
Brushane	0	0	1	0	0	0	0		2	
Splitterne	10	15	2			0			0	
Fjordterne	0	0	0						0	
Havterne	131	6	96	17	254	40			7	
Blåhals										

Ynglefugle 2013-2019							
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Rørdrum	2						2
Skkestork		87			140		150
Rørhøg							2
Hedehøg		0			0	0	
Klyde		59			226		98
Almindelig ryle		0		1		0	
Brushane		0		0		0	
Splitterne			0		0		0
Fjordterne			0		1		4
Havterne			56		108		40
Blåhals							15

Forekomst af ynglefugle på udpegningsgrundlaget. Antal ynglepar optalt ved NOVANA-overvågningen 2004–2019. Årene 2017-19 indgår i det igangværende overvågningsprogram. Der er alene medtaget data indsamlet af Miljøstyrelsens NOVANA-program.

Figuren viser antal og tilstand af de kortlagte levesteder for ynglefugle. Tilstandsklasserne er angivet med en farveskala.

Rørdrum

Rørdrum er tæt knyttet til lokaliteter med store vanddækkede rørskove ved søer, fjorde og vandløb. Arten er overvejende standfugl, men kan trække mod sydvest i forbindelse med strenge vintre. I begyndelsen af 1970'erne yngede der 10-20 par i Danmark, men sidenhen er såvel ynglebestanden som udbredelsen øget markant. Ynglebestanden blev midt i 1990'erne opgjort til maksimalt 200 ynglepar, og bestanden har været stigende siden da. Rørdrum findes nu ynglende over hele Danmark. I NOVANA-programmet overvåges rørdrum af Miljøstyrelsen nu hvert andet år i de fuglebeskyttelsesområder, hvor den indgår i områdernes udpegningsgrundlag. Rørdrum er senest overvåget i 2017 og 2019.

Arten er ny på områdets udpegningsgrundlag og har i fuglebeskyttelsesområde nr. 1 været overvåget i 2019, hvor der blev registreret to paukende fugle (ynglefugle) i rørskoven ved Haldager Vejle. I 2013 blev der i forbindelse med den landsdækkende overvågning i NOVANA-programmet ligeledes registreret to ynglefugle inden for fuglebeskyttelsesområdets rørskove, et ved Haldager Vejle og et ved Halkær Bredning. Arten vurderes at have en stabil forekomst i området.

Der er kortlagt 2 levesteder for rørdrum inden for dette fuglebeskyttelsesområde, et i Ulvedybet og et ved Haldager Vejle. Levestedet ved Ulvedybet, der består af flere mindre delområder, er beregnet til at være i god tilstand, og bl.a. karakteriseret ved tæt rørskov uden forstyrrelse, hvilket skaber gode yngle- og fourageringsmuligheder for rørdrum. Levestedet ved Haldager Vejle er beregnet til at være i moderat tilstand, hvilket bl.a. skyldes at rørskoven er mere åben og at der er registreret afvanding på arealet. Dette gør levestedet mere tilgængeligt for rovdyr, og øger risikoen for prædation af æg og unger.

På baggrund af de sammenhængende rørskovsarealer i området vurderes der at være forudsætninger for en ynglebestand af rørdrum i området. Ynglebestanden vurderes dog i nogen grad, at være negativt påvirket af afvanding samt prædation i de tørre dele af levestederne.

Tilstand af kortlagte levesteder for rørdrum. Tilstanden er angivet med en farveskala: mørkegrøn= høj, lysegrøn= god, gul= moderat, orange= ringe, rød= dårlig og grå= ej vurderet. Den orange streg angiver fuglebeskyttelsesområdets grænse.

Skestork

Skestork er en fåtallig, men regelmæssig ynglefugl i Danmark, som helt overvejende findes i kolonier på rovdrysfrie mindre øer. Den danske ynglebestand har gennem en årrække været stigende især inden for de udpegede fuglebeskyttelsesområder. Ynglebestanden blev således opgjort til ca. 100 ynglepar i 2010, og er ved seneste overvågning i NOVANA-programmet på ca. 450 ynglepar. Bestandsstigningen har også resulteret i at arten er indvandret til helt nye områder. De største ynglekolonier findes på øer i Ringkøbing Fjord og i Limfjorden. I NOVANA-programmet overvåges skestork af Miljøstyrelsen nu hvert andet år i de fuglebeskyttelsesområder, hvor arten indgår i områdernes udpegningsgrundlag. Skestork er senest overvåget i 2017 og 2019. Én gang i hver overvågningsperiode udvides tællingen til at dække hele landet dvs. også uden for områderne. Seneste landsdækkende tælling foregik i 2017.

I forbindelse med gennemførelsen af overvågningen i 2019 blev der registreret 150 ynglepar i dette fuglebeskyttelsesområde, hvilket er 1/3 af det samlede antal i NOVANA-programmet. Overordnet set har bestanden været i fremgang i hele perioden 2004-2019 inden for området. I dette fuglebeskyttelsesområde ynglede skestork tidligere kun på Vårholm/Kyøholm, som har været en af de vigtigste ynglelokaliteter for skestork siden arten indvandrede midt i halvfemserne. Arten er i de senere år begyndt at yngle på andre holme i Limfjorden og blev således registreret ynglende på Fruens Holm og Troldholmene i 2019. Endvidere blev der registreret yngleforsøg på Horngårds Holm i 2019, men kolonien blev opgivet tidligt på sæsonen, og fuglene omlagde senere på Vårholm/Kyøholm. Ynglefuglene fouragerer primært i Ulvedybet og Vejlerne, men de benytter også de nærliggende enge langs Limfjorden.

Områdets mange øer i Nibe Bredning giver gode ynglemuligheder for arten, og lokalt vurderes der ikke at være væsentlige, aktuelle trusler mod artens yngleforekomst. Ynglebestanden vurderes dog, at være negativt påvirket af prædation fra ræve og andre rovdyr, der i perioder med lavvande kan komme ud til holmene og prædere på æg og unger. Dette blev bl.a. observeret i 2010 og 2011 hvor den store koloni på Vårholm/Kyøholm ikke fik unger på vingerne pga. prædation af rederne.

Rørhøg

Rørhøg yngler primært i vådområder med veludviklede rørskove og fouragerer desuden ofte over dyrkede marker, enge og græsarealer. Den samlede danske ynglebestand blev i 1980'erne opgjort til ca. 600 ynglepar. Ynglebestanden er siden vokset en smule, og det vurderes at den danske ynglebestand er nogenlunde stabil. Arten er trækfugl og den danske bestand overvintrer i Middelhavsområdet og i Afrika syd for Sahara. Rørhøg er almindeligt forekommende i store dele af landet, hvor den kan finde egnede ynglelokaliteter. Der er næppe større trusler mod rørhøg herhjemme, og artens bestandsudvikling og udbredelse synes at være i en mindre fremgang. I NOVANA-programmet overvåges rørhøg af Miljøstyrelsen nu hvert andet år i de fuglebeskyttelsesområder, hvor arten indgår i de pågældende områders udpegningsgrundlag. Yngleforekomsten af rørhøg blev senest overvåget i 2019.

Arten er ny på området udpegningsgrundlag og har i fuglebeskyttelsesområde F1 været overvåget for første gang i 2019, hvor der blev registreret 1 ynglepar i rørskoven ved Haldager Vejle og 1 ynglepar i moseområdet på vestsiden af Ulvedybet. Arten ses tit fouragere i områdets store vådområder, hvor fødeudbuddet også tiltrækker ynglepar med placering uden for området.

Der er kortlagt 3 levesteder for rørhøg inden for området ved henholdsvis Haldager Vejle, Ulvedybet og den sydlige ende af Halkær bredning. Levestederne er alle beregnet til at være i god tilstand. Den gode tilstand skyldes primært, at der er store sammenhængende og våde arealer med rørskov, hvor der samtidig er registreret ingen eller ringe forstyrrelser.

Med tre velegnede levesteder i området vurderes der at være tilstrækkelige, uforstyrrede ynglehabitater til en fast ynglebestand, og der vurderes ikke at være aktuelle trusler for artens fortsatte yngleforekomst i dette Natura 2000-område.

Tilstand af kortlagte levesteder for rørhøg. Tilstanden er angivet med en farveskala: mørkegrøn= høj, lysegrøn= god, gul= moderat, orange= ringe, rød= dårlig og grå= ej vurderet. Den orange streg angiver fuglebeskyttelsesområdets grænse.

Hedehøg

Hedehøg yngler i Danmark primært på marker med vinterafgrøder samt færre par i naturområder i hedemoser og marskområder med lidt rørskov. Arten er trækfugl og overvintrer i Afrika syd for Sahara. Hedehøgen er primært knyttet til Sønderjylland. Arten blev i NOVANA-programmet senest overvåget i 2018, og samtlige ca. 25 ynglepar blev registreret i Sydjylland. På baggrund af hedehøgens status som truet dansk ynglefugl, har der gennem en årrække været et samarbejde mellem Dansk Ornitologisk Forening, lokale lodsejere, Tønder, Aabenraa, Haderslev og Esbjerg Kommuner samt Miljøstyrelsen i forhold til sikring af redestederne primært på intensive landbrugsarealer. I NOVANA-programmet overvåges arten nu årligt i "Projekt Hedehøg" igennem samarbejdsprojektet. Disse data kvalitetssikres af Miljøstyrelsen inden de finder anvendelse i Natura 2000-planlægningen. I resten af landet overvåges arten af Miljøstyrelsen hvert andet år i de fuglebeskyttelsesområder, hvor arten indgår i de pågældende områders udpegningsgrundlag.

I fuglebeskyttelsesområde nr. 1 blev der i forbindelse med de seneste overvågninger i perioden 2010-2019 ikke konstateret ynglende hedehøg i området. Tidligere ynglede arten uregelmæssigt i området ved Ulvedybet, Øland, Tøtterne, Kytterne og Haldager Vejle, men arten findes nu kun i Sydjylland. Det seneste ynglefund er fra Tøtterne i 2009, hvor en hun blev registreret på en høstet mark med fire unger.

På trods af at arten gennem en årrække ikke har ynglet i området, så tilbyder områdets store sammenhængende våde og tørre naturtyper stadigvæk gode ynglemuligheder for arten, og lokalt vurderes der ikke at være væsentlige, aktuelle trusler for artens yngleforekomst.

Klyde

Klyden yngler hovedsageligt i kolonier primært langs lavvandede fjordkyster og i salte eller brakke kystlaguner, hvor der findes slikvader og åbne enge med kort vegetation. I sjældne tilfælde træffes den også ynglende på egnede lokaliteter ved ferskvand. Klyde findes udbredt over hele landet med undtagelse af Bornholm. Rederne placeres ofte på småøer, gerne hvor de er i sikkerhed for ræve og andre rovdyr. Arten er trækfugl, der overvintrer i Sydvesteuropa og i Vestafrika. Klyden blev totalfredet i Danmark i 1922, hvorefter bestanden var i fremgang i gennem en lang årrække. De seneste år har den dog igen været i tilbagegang. I NOVANA-programmet overvåges klyde af Miljøstyrelsen nu hvert andet år i de fuglebeskyttelsesområder, hvor arten indgår i de pågældende områders udpegningsgrundlag. Endelig overvåges artens ynglebestand landsdækkende én gang i hver overvågningsperiode. Yngleforekomsten af klyde blev senest overvåget i 2019 og der er gennemført landsdækkende overvågning af alle de kolonirugende arter i hele landet i 2019.

I dette fuglebeskyttelsesområde yngler klyde på holmene i Limfjorden, i Ulvedybet og på strandenge langs Limfjordens kyster. Antallet af ynglefugle på de egnede ynglelokaliteter inden for området har fluktueret meget i overvågningsperioden 2004-2019, men overordnet set vurderes bestanden at være stabil med over 100 par i 2004, 2008, 2009 og 2017. Det største antal på 279 ynglepar blev registreret i 2009, hvor bestanden ved Perlen i Ulvedybet talte 210 ynglepar. I forbindelse med gennemførelsen af overvågningen i 2019 blev der registreret 98 par inden for dette fuglebeskyttelsesområde, heraf blev der registreret 55 ynglepar på Klosterholm/Startøtterne, 36 ynglepar i Ulvedybet samt 7 ynglepar på en lille holm ved Aalborg lufthavn. Dette er mere end en halvering i forhold til overvågningen i 2017, hvor der samlet set blev registreret 226 ynglepar, og hvor arten fik etableret sig på flere af de egnede ynglelokaliteter i området i forhold til 2019. Vandstanden i Ulvedybet er altafgørende for bestandsdynamikken i hele området, hvor år til år svingningerne typisk afspejler, hvor gunstig vandstanden i Ulvedybet er i forhold til kolonietablering. Ved høj vandstand opgiver fuglene visse år ynglen og spredes til andre yngleområder.

Der er kortlagt 20 levesteder for klyde inden for dette fuglebeskyttelsesområde, hvoraf 13 levesteder er i god/høj tilstand, mens 7 levesteder er i moderat tilstand. Der er kortlagt levesteder på holmene i Limfjorden samt på flere strandenge i området, bl.a. i Ulvedybet, ved Kytterne, på Egholm, Nørholm Enge samt Staun, Barmer og Valsted Enge. De kortlagte levesteder på holmene og på strandengene syd for fjorden er i god/høj tilstand, og er generelt kendetegnet ved at have en god vegetationsstruktur, være uforstyrrede og med lav risiko for overskylning af rederne. Levestederne på holmene er endvidere isolerede fra fastlandet og er dermed svært tilgængelige for ræve og landlevende rovdyr. På holmen ved lufthavnen og på Startøtterne er der registreret en hættemågekoloni, der bidrager yderligere til beskyttelse mod prædation af æg og unger.

Levestederne ved Ulvedybet og på strandenge nord for fjorden er i moderat tilstand, og er generelt kendetegnet ved risiko for bortskylning af reder samt at være tilgængelige for ræv og andre rovdyr ved lavvande.

Med områdets mange isolerede øer og holme samt større velafgræssede strandenge vurderes der at være gode muligheder for fortsat at opretholde en fast, større ynglebestand i området. Ynglebestanden vurderes dog, at være negativt påvirket af tilgængelighed for ræv på øerne og strandengene ved lavvande samt risiko for bortskylning af reder.

Tilstand af kortlagte levesteder for klyde. Tilstanden er angivet med en farveskala: mørkegrøn= høj, lysegrøn= god, gul= moderat, orange= ringe, rød= dårlig og grå= ej vurderet. Den orange streg angiver fuglebeskyttelsesområdets grænse.

Almindelig ryle

Almindelig ryle er som ynglefugl i Danmark repræsenteret af den underart, der ofte omtales som engryle. Arten yngler nu overvejende på kortgræssede strandenge. Tidligere ynglede den også udbredt på ferske enge. Ynglebestanden af almindelig ryle er i løbet af 1900-tallet gået tilbage, og den samlede danske ynglebestand i dag er formodentlig kun på omkring 140 ynglepar. Som andre almindelige ryler overvintrer også engrylen i Vesteuropa. Arten har gennem en længere årrække været i tilbagegang og forekommer nu kun regelmæssigt på enkelte store strandengsområder i Vestdanmark og på Læsø. Med Vejlerne og Tipper-halvøen som de to klart vigtigste yngleområder, samt en lille bestand i Vadehavet og på Agger Tange. Den er derud over konstateret uregelmæssigt og med meget små isolerede og uregelmæssigt forekommende ynglefremkomster andre steder. Det vurderes, at de største trusler mod ynglende almindelig ryle er prædation samt tab af ynglehabitat pga. dens krav til vegetationshøjde og hensigtsmæssig hydrologi. I NOVANA-programmet overvåges almindelig ryle af Miljøstyrelsen nu hvert andet år i de fuglebeskyttelsesområder, hvor arten indgår i de pågældende områders udpegningsgrundlag. Ynglefremkomsten af almindelig ryle blev senest overvåget i 2018.

I dette fuglebeskyttelsesområde ynglede almindelig ryle på flere strandenge tilbage i 80'erne. Bestanden er sidenhen gået markant tilbage og afspejler således den generelle tilbagegang for arten på landsplan. Det seneste fund af ynglende almindelig ryle blev gjort i 2016 i dette fuglebeskyttelsesområde, hvor der blev registreret et par ved Nørholm Enge. I 2012 blev der ligeledes registreret et par ved Nørholm Enge, mens der på de tidligere kernelokaliteter i Ulvedybet kun kortvarigt blev hørt mulige ynglefugle uden der kunne konstateres yngleforsøg. Ved gennemførelsen af overvågningen i 2018 blev der ikke registreret ynglende almindelig ryler inden for dette fuglebeskyttelsesområde. Antallet af ynglepar har fluktueret mellem 0 og 1 par i perioden

2013-2019, mens der i perioden 2004-2012 blev registreret mellem 2 og 9 ynglepar indenfor området. Tallene viser, at arten er i gået markant tilbage, og at der er risiko for at den forsvinder helt fra området. Det højeste antal ynglepar blev registreret i 2005, hvor der blev talt 9 ynglepar inden for fuglebeskyttelsesområdet.

Inden for dette fuglebeskyttelsesområde er der kortlagt 3 levesteder for almindelig ryle, et ved Nørholm Enge og to i Ulvedybet. De to levesteder i Ulvedybet har god tilstand, mens levestedet på Nørholm Enge har moderat tilstand. Dette skyldes primært lav vandstand på engarealerne samt risiko for prædation af æg og unger.

På trods af at arten gennem en årrække ikke har ynglet i området, så findes det fortsat en række egnede ynglelokaliteter på enge og strandenge langs Nibe Bredning. En ynglebestand vurderes dog, at være negativt påvirket af lav vandstand på engarealerne og prædation fra ræve og andre rovdyr.

Tilstand af kortlagte levesteder for almindelig ryle. Tilstanden er angivet med en farveskala: mørkegrøn= høj, lysegrøn= god, gul= moderat, orange= ringe, rød= dårlig og grå= ej vurderet. Den orange streg angiver fuglebeskyttelsesområdets grænse.

Brushane

Brushane yngler på forholdsvis kortgræssede ferskere dele af strandengene. Arten er trækfugl og overvintrer i Sydeuropa og Vestafrika. Arten er gået kraftigt tilbage gennem en længere årrække, og forekommer i dag kun i enkelte fuglebeskyttelsesområder hovedsageligt i Vest- og Nordjylland, hvor Tipper-halvøen i Ringkøbing Fjord i dag er kernelokaliteten for arten. Antallet af ynglepar af brushane er således faldet med 90-95 % over de seneste 30 år, og den samlede danske ynglebestand vurderes nu at være på ca. 50 ynglepar. De største trusler mod brushane er

prædation samt tab af ynglehabitat pga. dens krav til vegetationshøjde og hydrologi. I NOVANA-programmet overvåges brushane af Miljøstyrelsen nu hvert andet år i de fuglebeskyttelsesområder, hvor arten indgår i de pågældende områders udpegningsgrundlag. Yngleforekomsten af brushane blev senest overvåget i 2018.

I dette fuglebeskyttelsesområde yngler brushane kun sporadisk i området, og bestanden her afspejler således den generelle tilbagegang for arten på landsplan. Efter flere år uden ynglefugle i hele området, blev der i 2012 registreret to ynglepar i Ulvedybet. Der er ikke registreret ungevarslende hunner siden 2012 i området og det vurderes, at arten igen er forsvundet fra området.

Der er kortlagt 2 levesteder i den østlige del af Ulvedybet for Brushane, som er beregnet til at være i god tilstand pga. vegetationshøjde og høj vandstand med vandfyldte eller mudrede pander og loer.

På trods af at arten gennem en årrække ikke har ynglet i området, så findes det fortsat en række egnede ynglelokaliteter i Ulvedybet. En ynglebestand vurderes dog, at være negativt påvirket af lav vandstand på engarealerne og prædation fra ræve og andre rovdyr.

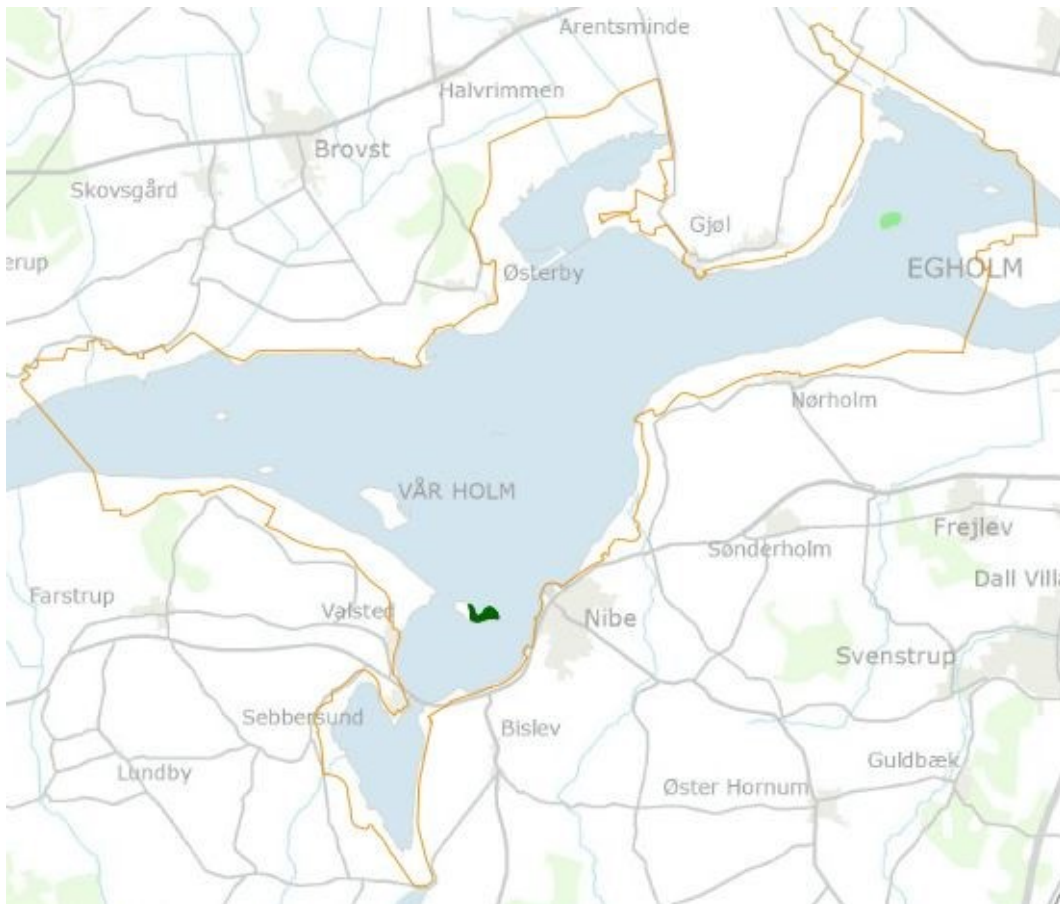
Tilstand af kortlagt levested for brushane. Tilstanden er angivet med en farveskala: mørkegrøn= høj, lysegrøn= god, gul= moderat, orange= ringe, rød= dårlig og grå= ej vurderet. Den orange streg angiver fuglebeskyttelsesområdets grænse.

Splitterne

Ved gennemførelsen af seneste overvågning i 2019 blev der ikke registreret ynglende splitterne inden for dette fuglebeskyttelsesområde. I 2004 og 2005 blev der registreret henholdsvis 10 og 15 ynglende par, mens der i 2006 blev registreret 2 ynglende par. Siden er der ikke registreret ynglende splitterne i området, og arten er således forsvundet fra området. Arten har tidligere ynglet

på Fruens Holm og Klosterholm/Startøtterne, men forsvandt fra lokaliteterne i 2006, hvor arten kun yngede med et enkelt par begge steder.

Der er kortlagt 3 levesteder for splitterne i området, et på dele af Klosterholm/Startøtterne, et på en lille holm nordvest for Klosterholm samt et på Fruens holm. De kortlagte levesteder er beregnet til at være i god/høj tilstand, hvilket bl.a. skyldes at de er uforstyrrede og svært tilgængelige for rovdyr. På trods af at arten gennem en årrække ikke har ynglet i området, så findes det fortsat en række egnede ynglelokaliteter på øer og holme i Nibe Bredning, og lokalt vurderes der ikke at være væsentlige, aktuelle trusler mod artens yngleforekomst.

Tilstand af kortlagte levesteder for splitterne. Tilstanden er angivet med en farveskala: mørkegrøn= høj, lysegrøn= god, gul= moderat, orange= ringe, rød= dårlig og grå= ej vurderet. Den orange streg angiver fuglebeskyttelsesområdets grænse.

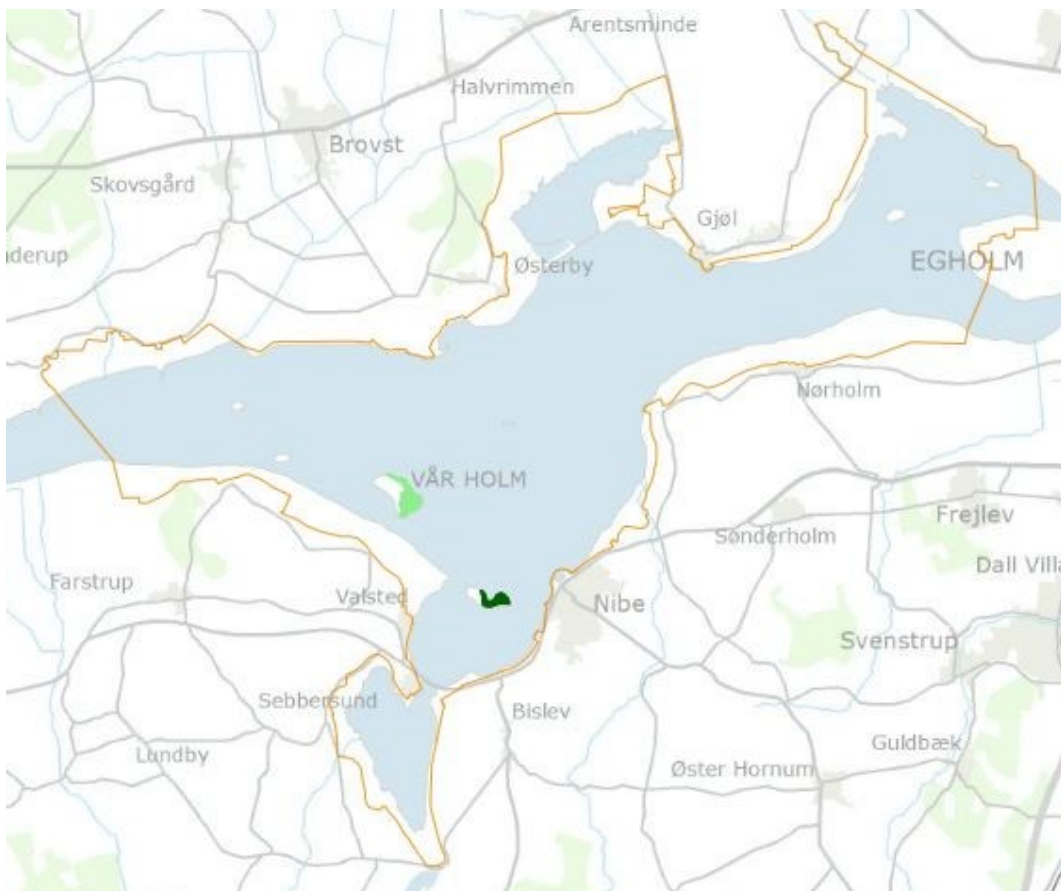
Fjordterne

Fjordterne yngler i kolonier på øer og holme langs kysten ofte i selskab med havterne eller hættemåge. Arten ses også yngende på indlandslokaliteter, og også her ofte i selskab med hættemåge. Arten er trækfugl og overvintre langs Vestafrikas kyster. Den danske bestand af fjordterne blev i slutningen af 1980'erne vurderet til ca. 1500 ynglepar, herefter gik bestanden gradvist tilbage, og den samlede bestand vurderes nu til ca. 1/3 af bestanden i slutfirserne. De seneste år er der dog konstateret en svag fremgang i antallet af ynglepar. Største trussel for den danske ynglebestand vurderes at være prædation på ynglepladserne samt tilgroning af de rovdyrsfrie yngleøer. I NOVANA-programmet overvåges fjordterne af Miljøstyrelsen nu hvert andet år i de fuglebeskyttelsesområder, hvor arten indgår i de pågældende områders udpegningsgrundlag. Endelig overvåges artens landsdækkende én gang i hver overvågningsperiode. Yngleforekomsten af fjordterne blev senest overvåget i 2017 og der er gennemført landsdækkende overvågning af alle de kolonirugende arter i hele landet i 2019.

I forbindelse med gennemførelsen af overvågningen i 2019 blev der registreret 4 ynglepar i koloni med havterne og klyder på Klosterholm/Startøtterne. Arten forekommer kun sporadisk i området, hvor få par typisk yngler med de andre kolonirugende fugle i området.

Der er kortlagt 3 levesteder for fjordterne på henholdsvis Klosterholm/Startøtterne, på Vårholm/Kyøholm samt en lille holm nordvest for Klosterholm. De kortlagte levesteder er i god/høj tilstand, hvilket bl.a. skyldes at de har en god vegetationsstruktur, er uforstyrrede og svært tilgængelige for rovdyr.

Levestederne for fjordterne er generelt vurderet til at være gode, da vegetationsstrukturen og isolationen fra fastlandet de fleste steder tilgodeser artens behov for en fast ynglebestand. Lokalt vurderes der ikke at være væsentlige, aktuelle trusler mod artens yngleforekomst.

Tilstand af kortlagte levesteder for fjordterne. Tilstanden er angivet med en farveskala: mørkegrøn= høj, lysegrøn= god, gul= moderat, orange= ringe, rød= dårlig og grå= ej vurderet. Den orange streg angiver fuglebeskyttelsesområdets grænse.

Havterne

Havterne yngler i Danmark overvejende på små ubeboede øer og sandrevler med sparsom vegetation. Arten er trækfugl, som overvintrer i åbentvandsbæltet omkring Antarktis. Havterner er Danmarks almindeligst ynglende terneart og forekommer i kolonier spredt langs de danske kyster og fjorde undtagen på Bornholm. Den danske ynglebestand har både i antal og i udbredelse været for nedadgående siden 1990'erne, og arten er forsvundet fra flere tidligere kendte ynglepladser. Største trussel for den danske ynglebestand vurderes at være prædation fra rovdyr på ynglepladserne samt bortskyning af reder i forbindelse med ekstreme højvander i yngletiden. I NOVANA-programmet overvåges havterne af Miljøstyrelsen hvert andet år i de

fuglebeskyttelsesområder hvor arten indgår i de pågældende områders udpegningsgrundlag. Endelig overvåges artens landsdækkende én gang i hver overvågningsperiode. Yngleforekomsten af havterne blev senest overvåget i 2017 og der er gennemført landsdækkende overvågning af alle de kolonirugende arter i hele landet i 2019.

I dette fuglebeskyttelsesområde yngler havterne på holmene i Limfjorden samt i Ulvedybet, når vandstanden tillader det. Bestanden er meget fluktuerende fra få par til over 100 par i 2004, 2008 og 2017. Arten yngede med 40 par i 2019, hvor 38 par lå i koloni med fjordterne og klyder på Klosterholm/Startøtterne. Enkelte par yngede desuden ved Kytterne og Tagholmene. Arten har store naturlige svingninger i lokale bestande, da kolonierne flytter meget rundt i området efter optimale ynglebetingelser. I etableringsperioden er fuglene meget følsomme over for forstyrrelser tæt ved rederne samt diverse vejrlige forhold som regn, blæst og forhøjet vandstand, hvilket kan få arten til at opgive tidligere ynglelokaliteter og omlægge på nærliggende lokaliteter inden for og uden for området. Bestanden er nogenlunde stabil med en tendens til nedgang mellem perioderne 2004-2009 og 2010-2019, og det største antal ynglefugle i perioden 2004-2019 er registreret i 2008, hvor der blev observeret 254 ynglepar.

Der er kortlagt 14 levesteder for havterne på holmene i Limfjorden samt i Ulvedybet og på Kytterne. De 10 kortlagte levesteder på holmene er i god eller høj tilstand, hvilket bl.a. hænger sammen med at levestederne har en god vegetationsstruktur, er uforstyrrede og svært tilgængelige for rovdyr. Det kortlagte levested på Kytterne og de tre levesteder i Ulvedybet er i moderat tilstand, hvilket hænger sammen med ynglestedernes tilgængelighed for rovdyr og stedvis risiko for bortskylning af reder.

Levestederne for havterne er generelt vurderet til at være gode, da vegetationsstrukturen og isolationen fra fastlandet de fleste steder tilgodeser artens behov for en fast ynglebestand. En ynglebestand vurderes dog, at være negativt påvirket af risiko for bortskylning af reder i Ulvedybet samt prædation fra ræve og andre rovdyr på fastlandslokaliteterne.

Tilstand af kortlagte levesteder for havterne. Tilstanden er angivet med en farveskala: mørkegrøn= høj, lysegrøn= god, gul= moderat, orange= ringe, rød= dårlig og grå= ej vurderet. Den orange streg angiver fuglebeskyttelsesområdets grænse.

Blåhals

Blåhals genindvandrede i 1992 som ynglefugl i Danmark efter ca. 100 års fravær. Siden starten af 1990'erne har bestanden af ynglende blåhals spredt sig fra Sønderjylland til store dele af Jylland, og de seneste år også til Fyn og Sjælland. Artens bestandsudvikling har således været meget positiv, hvilket har haft den konsekvens, at arten nu er medtaget på udpegningsgrundlaget for en lang række fuglebeskyttelsesområder. Den kraftige ekspansion i udbredelsen af den danske ynglebestand vurderes, at skulle ses med baggrund i artens beskedne krav til ynglehabitat, der ofte udgøres af større eller mindre rørskovsområder med indslag af pil langs grøfter og kanaler og ofte i nærhed af mere eller mindre intensivt dyrkede arealer. I NOVANA-programmet overvåges blåhals af Miljøstyrelsen nu hvert andet år i de fuglebeskyttelsesområder, hvor arten indgår i de pågældende områders udpegningsgrundlag. Yngleforekomsten af blåhals blev i NOVANA-programmet for første gang overvåget i 2018 og 2019.

Arten er ny på området udpegningsgrundlag og har i fuglebeskyttelsesområde nr. 1 været overvåget for første gang i 2019, hvor der blev registreret 15 ynglepar. Arten yngler især langs kanalerne i tilknytning til områdets rørskove, og arten har den største forekomst ved Halager Vejle, Ulvedybet og Halkær Bredning med hhv. 4, 5 og 4 par. Derudover er arten registreret på Egholm og ved Attrup Dæmningen.

På baggrund af artens forholdsvis beskedne krav til en ynglehabitat vurderes der at være store arealer med velegnede levesteder med våd rørsump og pilekrat langs kanaler og grøfter i dette fuglebeskyttelsesområde. Som det er tilfældet for arten på nationalt plan vurderes der at være gode muligheder for at arten fremover kan ekspandere og øge ynglebestanden yderligere. Der vurderes på den baggrund ikke at være lokale trusler for arten i dette område.

5.2 Trækfugle

Fuglebeskyttelsesområde 1 - Ulvedybet og Nibe Bredning

Trækfugle 2004-2017									
	2004 - 2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Skestork									
Knopsvane	1600	441	2	746	488	446	1320	1691	1543
Pibesvane	105	6	915	5	32	85	0	3	6
Sangsvane	1352	349	1546	210	2221	450	535	4354	5052
Grågås	3689	2975	312	3244	602	3279	2286	3084	8044
Kortnæbbet gås	7750	650	8380	4000	3000	7327	20240	14050	700
Bramgås			300	1800	110	8086	8135	12780	2230
Lysbuget knortegås	4000	4918	2556	2820	2820	3292	4695	5195	6100
Pibeand	10446	6045	4858	6512	8100	10016	10382	23014	22437
Krikand	3000	1805	1842	3000	3862	4044	6484	1445	7737
Hvinand	3025	933		114	2852	60	2644	1684	2459
Toppet skallesluger	2000	215		54	226	0	1	235	290
Blishøne	5000	1345	1422	340	1400	1133	5453	5050	2815
Klyde									
Hjejle	20390	6995	0	2633	1350	27958	0	13320	815

Trækfugle på udpegningsgrundlaget i dette fuglebeskyttelsesområde. Trækfuglearterne antal er optalt i NOVANA-programmet. I perioden 2004-2009 vises den største forekomst gennem perioden. For perioden 2010-2017 vises der årlige data.

Skestork

Forekomsten af skestork som trækfugl skal ses i nøje sammenhæng med artens forekomst som ynglefugl. Da ynglefuglene og de flyvefærdige unger efter endt yngletid ofte samles i ret store flokke på egnede fourageringslokaliteter ved eller lige omkring det tidligere ynglested. Her fouragerer fuglene i en periode inden de i løbet af efteråret trækker sydpå til overvintringslokaliteterne i Sydeuropa og Nordafrika. I takt med at ynglebestanden har været i markant positiv fremgang de seneste år, ses der helt naturligt også mange flere skestørke før og efter yngleperioden. I NOVANA-programmet overvåges antallet af rastende skestørke af DCE Aarhus Universitet i de fuglebeskyttelsesområder, hvor arten indgår som trækfugl i de pågældende områders udpegningsgrundlag.

Skestork yngler på holmene i Nibe Bredning og spreder sig i juli-august (efter ynglesæsonen) rundt i området, hvor især Ulvedybet bliver brugt til raste- og fourageringsområde inden arten trækker sydpå. Arten er hidtil ikke overvåget i det nationale overvågningsprogram (NOVANA), og det er derfor ikke muligt på nuværende tidspunkt at udtale sig om artens aktuelle forekomst i området. Områdets karakter med mange vådområder samt uforstyrrede rastepladser tilgodeser generelt artens beskedne krav til en raste- og fourageringslokalitet i træktiden, og der vurderes således ikke at være trusler for artens lokale forekomst i området.

Knopsvane

Knopsvane er både som fælde- og trækfugl almindelig over hel landet. Den optræder som trækfugl i Danmark primært i lavvandede fjorde og vige med udbredt undervandsvegetation. De overvintrende knopsvaner er fordelt overalt langs Danmarks beskyttede kystområder og i mange søer. Knopsvane optælles årligt i januar, dette suppleres med en optælling i fældeperioden hvert 6. år. Set gennem et længere perspektiv vurderes bestanden af rastende og overvintrende knopsvaner i Danmark at være stabil, med de udsving der naturligt ses i bestandene. I NOVANA-programmet overvåges arten af DCE Aarhus Universitet. Der foretages optælling af bestandene mindst tre gange i hver overvågningsperiode i de fuglebeskyttelsesområder hvor knopsvane som trækfugle indgår i de pågældende områders udpegningsgrundlag.

Knopsvanen har en noget fluktuerende forekomst som trækfugl i dette område, men overordnet set har artens forekomst i området været stabil i overvågningsperioden 2004-2017. Knopsvanen benytter i området primært Ulvedybet som fælde- og rastelokalitet, hvor den fouragerer på de store forekomster af undervandsvegetation på de lavvandede flader. Større forekomster kan i perioder også observeres i Halkær Bredning, og arten træffes desuden i mindre antal i hele det øvrige vandareal. Området oplevede sidst i 1990'erne en markant tilbagegang i udbredelsen af ålegræs, hvilket resulterede i markant faldende antal af flere af de rastende herbivore arter, herunder også knopsvane, samt omfordeling af de tilbageværende fugle i området. De senere år har udbredelsen af ålegræs været i fremgang, hvilket afspejler sig ved en stigning i antallet af knopsvaner i området.

Områdets karakter med enge, marker og store lavvandede fjordområder tilgodeser generelt artens krav til fouragering samt uforstyrrede raste- og overnatningslokaliteter, og det vurderes, at områderne er sikret via de eksisterende reservatbestemmelser. Der vurderes ikke at være trusler for artens fortsatte forekomst i området.

Pibesvane

Pibesvane trækker mellem ynglepladserne på den arktiske tundra til og fra overvintringspladserne især i Holland gennem Danmark. Førhen forekom arten primært ved lavvandede fjorde eller søer med en udbredt undervandsvegetation. I dag ses pibesvane hyppigere på agerjord, hvor den ofte ses fouragerende i selskab med sangsvaner. Pibesvane ankommer til Danmark i oktober måned, og nogle trækker hurtigt videre, mens andre bliver i landet indtil det bliver vinter eller evt. hele vinteren. Antallet af overvintrende fugle er naturligvis meget afhængig af vinterens hårdhed. Artens forekomst overvåges hvert år ved tællinger i januar og hvert andet år suppleres disse med en tælling i november. I NOVANA-programmet overvåges arten af DCE Aarhus Universitet. Der foretages optælling af bestandene mindst tre gange i hver overvågningsperiode i de fuglebeskyttelsesområder, hvor pibesvane som trækfugl indgår i de pågældende områders udpegningsgrundlag.

Pibesvane har i dette område en meget fluktuerende forekomst med en tendens til at blive yderst fåtallig sidst i overvågningsperioden. Status for pibesvane kan ikke vurderes ud fra de foreliggende tal, fordi arten ifølge DCE forekommer hyppigere i området i oktober-november og forårsmånederne, hvor der er udført færre tællinger i 2004-2017. Desuden gælder det for pibesvane, at tællingerne oftest er udført om dagen, hvor hovedparten af svanerne hyppigt fouragerer på agerjorde væk fra Limfjorden og udenfor fuglebeskyttelsesområdet. De reelle antal, der forekommer og overnatter i området, kan derfor være større. Artens foretrukne rasteområder er i Ulvedybet og de omkringliggende agerjorde, hvor den fouragerer på vandplanter, græs og såsæd. Vandfladen især i Ulvedybet og i selve Nibe Bredning anvendes i et vist omfang til overnatning for arten, men andre større vandflader, der måske ligger nærmere et velegnet fourageringsareal, kan også anvendes.

Områdets karakter med enge, marker og store lavvandede fjordområder tilgodeser generelt artens krav til fouragering samt uforstyrrede raste- og overnatningslokaliteter, og det vurderes, at områderne er sikret via de eksisterende reservatbestemmelser. De senere år er ålegræsset kommet igen, hvilket på sigt kan give en stigning i antallet af pibesvaner i området. Der vurderes ikke at være trusler for artens fortsatte forekomst i området.

Sangsvane

Sangsvane yngler i det nordlige Europa og i det nordlige Rusland. Fuglene overvintrer i

Nordvesteuropa med tyngdepunkt i Danmark. Sangsvanen optræder som træk- og vintergæst i områder med gode fødemuligheder. Tidligere fouragerede sangsvane primært på vandplanter i lavvandede fjordområder, men de seneste årtier ses arten næsten udelukkende i større antal på landbrugsarealer, hvor især høstede majsmarker byder på gode fourageringsmuligheder for arten. Den overvintrende bestand af sangsvaner i Danmark optælles årligt ved midvinter i januar måned, og bestanden er firdoblet siden 1992. I NOVANA-programmet overvåges arten af DCE Aarhus Universitet. Der foretages optælling af bestandene mindst tre gange i hver overvågningsperiode i de fuglebeskyttelsesområder, hvor sangsvane som trækfugle indgår i de pågældende områders udpegningsgrundlaget.

Sangsvanen har en fluktuerende forekomst som trækfugl i dette område og i overvågningsperioden 2004-2017 har bestanden en stigende tendens. For sangsvane gælder, at tællingerne ifølge DCE oftest er udført om dagen, hvor hovedparten af svanerne hyppigt fouragerer på agerjorde væk fra Limfjorden og udenfor fuglebeskyttelsesområdet. De reelle antal, der forekommer og overnatter i området, kan derfor være større. Arten fouragerer på vandplanter i Ulvedybet, Nibe og Gjøl Bredning og på naturlige græsarealer og vinterafgrøder på de omkringliggende agerjorde ved Ulvedybet. Vandfladen især i Ulvedybet og i selve Nibe Bredning anvendes i et vist omfang til overnatning for arten, men andre større vandflader, der måske ligger nærmere et velegnet fourageringsareal, kan også anvendes.

Områdets karakter med enge, marker og store lavvandede fjordområder tilgodeser generelt artens krav til fouragering samt uforstyrrede raste- og overnatningslokaliteter, og det vurderes, at områderne er sikret via de eksisterende reservatbestemmelser. En sikring af vandkvaliteten i Nibe Bredning og Ulvedybet og dermed grundlag for etablering af tidligere tiders udbredte undervandsvegetation, vil givetvis på længere sigt bidrage positivt til sangsvanens forekomst i området. Der vurderes ikke at være trusler for artens fortsatte forekomst i området.

Grågås

Grågås er en udbredt ynglefugl i Danmark. Den danske ynglebestand suppleres i efteråret af trækfugle fra Norge der trækker gennem Jylland og fugle fra Sverige, der trækker igennem Østdanmark. Både overvintrings- og trækbestanden af grågås har været optalt gennem en lang årrække. Antallet af grågæs i Danmark opgøres to gange årligt. Den overvintrende bestand optælles ved midvinter i januar, og der foretages en tælling af trækkende fugle i september. Både den overvintrende bestand og trækbestanden har igennem en lang årrække været stigende. De seneste år har bestandene tilsyneladende udvist en stagnerende men høj bestandsstørrelse. I NOVANA-programmet overvåges arten af DCE Aarhus Universitet. Der foretages optælling af bestandene mindst tre gange i hver overvågningsperiode i de fuglebeskyttelsesområder, hvor grågås som trækfugle indgår i de pågældende områders udpegningsgrundlag.

Grågås har en stigende forekomst som trækfugl i dette område. For grågås gælder, at tællingerne ifølge DCE oftest er udført om dagen, hvor hovedparten af gæssene hyppigt fouragerer på græsarealer og agerjorde væk fra Limfjorden og udenfor fuglebeskyttelsesområdet. De reelle antal, der forekommer og overnatter i området, kan derfor være større. De største forekomster i området findes på markerne og engene ved Staun, Barmer, Valsted, Attrup og omkring Ulvedybet, som er vigtige raste- og fourageringsområder for arten. Vandfladen især i Ulvedybet og i selve Nibe Bredning anvendes i et vist omfang til overnatning for arten, men andre større vandflader, der måske ligger nærmere et velegnet fourageringsareal, kan også anvendes.

Områdets karakter med enge, marker og store lavvandede fjordområder tilgodeser generelt artens krav til fouragering samt uforstyrrede raste- og overnatningslokaliteter, og det vurderes, at

områderne er sikret via de eksisterende reservatbestemmelser. Der vurderes ikke at være trusler for artens fortsatte forekomst i området.

Kortnæbbet gås

Kortnæbbet gås yngler på Svalbard og overvintrer i Nordvesteuropa bl.a. Danmark, hvor den ofte ses fouragerende på marker og enge, overvejende i Vest- og Nordjylland, men de seneste år er arten i stigende grad registreret i Østdanmark, bl.a. på Sydfalster. Antallet af kortnæbbet gås er gennem en lang årrække blevet optalt ved midvintertællinger i januar og fra 2004 også om foråret i marts. Bestanden af kortnæbbet gås har set i et længere perspektiv været stigende. De betydelige år-til-år udsving skyldes givetvis især forskelle mellem vinterens hårdhed og snefald. I NOVANA-programmet overvåges arten af DCE Aarhus Universitet. Der foretages optælling af bestandene mindst tre gange i hver overvågningsperiode i de fuglebeskyttelsesområder, hvor kortnæbbet gås som trækfugle indgår i de pågældende områders udpegningsgrundlag.

Kortnæbbet gås har en fluktuerende men dog stigende forekomst som trækfugl i dette område. For kortnæbbet gås gælder, at tællingerne ifølge DCE oftest er udført om dagen, hvor hovedparten af gæssene hyppigt fouragerer på græsarealer og agerjorde væk fra Limfjorden og udenfor fuglebeskyttelsesområdet. De reelle antal, der forekommer og overnatter i området, kan derfor være større. De største forekomster af kortnæbbet gås i området findes på markerne og engene ved Staun, Barmer, Valsted, Attrup og omkring Ulvedybet, som er vigtige raste- og fourageringsområder for arten. Vandfladen især i Ulvedybet og i selve Nibe Bredning anvendes i et vist omfang til overnatning for arten, men andre større vandflader, der måske ligger nærmere et velegnet fourageringsareal, kan også anvendes.

Områdets karakter med enge, marker og store lavvandede fjordområder tilgodeser generelt artens krav til fouragering samt uforstyrrede raste- og overnatningslokaliteter, og det vurderes, at områderne er sikret via de eksisterende reservatbestemmelser. Der vurderes ikke at være trusler for artens fortsatte forekomst i området.

Bramgås

De bramgæs der kommer til Danmark i træktiden kommer primært fra ynglepladserne i Sibirien. Arten havde tidligere sin hovedforekomst i Vadehavsområdet, men inden for de seneste par årtier har arten udvidet sit overvintringsområde til også at omfatte Vest- og Nordjylland, og registreres nu i stort antal i Østdanmark. Arten har som de øvrige gåsearter været overvåget i Danmark gennem en lang årrække, og siden 2004 er der gennemført tællinger to gange årligt, både om vinteren og igen i det tidlige forår. Antallet af bramgås har siden midten af 1980'erne været stærk stigende i Danmark. I NOVANA-programmet overvåges arten af DCE Aarhus Universitet. Der foretages optælling af bestandene mindst tre gange i hver overvågningsperiode i de fuglebeskyttelsesområder, hvor bramgås som trækfugle indgår i de pågældende områders udpegningsgrundlag.

Bramgås har en stigende forekomst som trækfugl i dette område. For bramgås gælder, at tællingerne ifølge DCE oftest er udført om dagen, hvor hovedparten af gæssene hyppigt fouragerer på græsarealer og agerjorde væk fra Limfjorden og udenfor fuglebeskyttelsesområdet. De reelle antal, der forekommer og overnatter i området, kan derfor være større. De største forekomster af bramgås i området findes på naturlige græsarealer og markerne ved Staun, Barmer, Valsted, Attrup og omkring Ulvedybet, som er vigtige raste- og fourageringsområder for arten. Vandfladen især i Ulvedybet og i selve Nibe Bredning anvendes i et stort omfang til overnatning for arten, men andre større vandflader, der måske ligger nærmere et velegnet fourageringsareal også anvendes.

Områdets karakter med enge, marker og store lavvandede fjordområder tilgodeser generelt artens krav til fouragering samt uforstyrrede raste- og overnatningslokaliteter, og det vurderes, at

områderne er sikret via de eksisterende reservatbestemmelser. Der vurderes i øvrigt ikke at være trusler for artens fortsatte forekomst i området.

Lysbuget knortegås

Lysbuget knortegås yngler på Svalbard og Nordgrønland. I Danmark træffes de som træk- og vintergæster ved kystnære, lavvandede områder med undervandsvegetation og på strandenge, og den seneste årrække også på landbrugsjorde nær kysterne. Lysbugt knortegås er følsom overfor eutrofieringsbetingede reduktioner i udbredelsen af undervandsvegetation, men har klaret sig ved at kolonisere nye egnede levesteder i Danmark de sidste 40 år. Limfjords-området er samlet set det vigtigste område for lysbuget knortegås i Danmark, hvor bestanden af gæs flytter fra den østlige del og længere mod vest i søgen efter føde. På forårstrækket på vej mod yngleområderne samles det meste af bestanden i Limfjordsområdet inden de i den sidste uge af maj trækker med Arktis. Der har gennem en lang årrække været to optællinger af lysbuget knortegås og siden 2005 er bestanden blevet optalt hele tre gange årligt. Igennem hele perioden siden 1981 har bestanden været støt stigende så bestanden nu vurderes til ca. 10.000 individer af denne tidligere meget sjældne gåseart. I NOVANA-programmet overvåges lysbuget knortegås af DCE Aarhus Universitet. Der foretages optælling af bestandene mindst tre gange i hver overvågningsperiode i de fuglebeskyttelsesområder, hvor den som trækfugle indgår i de pågældende områders udpegningsgrundlag.

Lysbuget knortegås har en stabil og stigende forekomst som trækfugl i området i overvågningsperioden 2004-2017. Området er en af kernelokaliteterne for lysbuget knortegås og gæssene er udbredt nær holmene og langs hele kyststrækningen i Nibe og Gjøl Bredning, hvor den fouragerer på kystnære ålegræsbede, strandenge og agerjorder. Særlig vigtigt er holmene og kyststrækningen ved Staun, Barmer og Valsted Enge samt strækningen fra Ulvedybet til Kysterne. Den lokale bestand flytter rundt til de lavvandede dele af fjorden hvor den fouragerer på ålegræs. Områdets karakter med enge, marker og store lavvandede fjordområder tilgodeser generelt gæssenes krav til fouragering samt uforstyrrede raste- og overnatningslokaliteter, og det vurderes, at områderne er sikret via de eksisterende reservatbestemmelser. De senere år er ålegræsset kommet igen, hvilket på sigt vil give en stigning i antallet af lysbuget knortegæs i området. Der vurderes i øvrigt ikke at være trusler for gæssenes fortsatte forekomst i området.

Pibeand

Pibeand er en meget fåtallig ynglefugl, men en almindelig og vidt udbredt trækfugl i Danmark fra ynglepladserne i det nordlige og nordøstlige Europa, Rusland og Sibirien. Arten overvintrer i Vest- og Sydeuropa og Nordafrika. I milde vintre bliver et større antal pibeænder i Danmark gennem hele vinteren. Arten lever af plantemateriale der findes på lavt vand eller på strandenge. De vigtigste danske områder for arten er Vadehavet, de vestjyske fjorde, Vejlerne og Limfjords-området. I Østdanmark er Ulvshale-Nyord og Saltholm-området normalt de vigtigste rastepladser. I det nationale overvågningsprogram er arten overvåget i forbindelse med midvintertællingerne og indtil 2016 ved efterårstællinger i oktober. Ud over dette er der i 2013 og 2016 foretaget landsdækkende midvintertællinger af arten og årligt foretages en reduceret midvintertælling på i udvalgte områder. Tællingerne indikerer en fluktuerende overvintrende bestand, men en overordnet set stabil til stigende bestand om efteråret. Fra 2017 overvåges arten hvert andet år. I NOVANA-programmet overvåges arten af DCE Aarhus Universitet. Der foretages optælling af bestandene mindst tre gange i hver overvågningsperiode i de fuglebeskyttelsesområder, hvor pibeand som trækfugl indgår i de pågældende områders udpegningsgrundlag.

Pibeand har en stabil og stigende forekomst som trækfugl i området i overvågningsperioden 2004-2017. Ulvedybet er artens primære raste- og fourageringsområde, hvor den fouragerer på græs og

vandplanter. Antal på flere tusind individer ses periodevis i Ulvedybet, men flere andre enge langs Nibe og Gjølbredning er også vigtige raste- og fourageringsområder for arten. Området oplevede sidst i 1990'erne en markant tilbagegang i udbredelsen af ålegræs, hvilket resulterede i markant faldende antal af flere af de rastende herbivore arter, herunder også pibeand, samt omfordeling af de tilbageværende fugle i området. De senere år er ålegræsset kommet igen, hvilket afspejler sig i en stigning i antallet af pibeænder i området.

Områdets karakter med fugtige enge og store lavvandede fjordområder med en udbredt undervandsvegetation tilgodeser generelt artens krav til fouragering samt uforstyrrede raste- og overnatningslokaliteter, og det vurderes, at områderne er sikret via de eksisterende reservatbestemmelser. Der vurderes i øvrigt ikke at være trusler for artens fortsatte forekomst i området.

Krikand

Krikand er en fåtallig ynglefugl i Danmark og som trækfugl træffes arten ved de fleste egnede lokaliteter over hele landet. Arten yngler udbredt over det meste af Nordeuropa og Asien. De nordlige og østlige bestande trækker til Vest- og Sydeuropa for at overvintre og raster undervejs i stort tal i danske søer og lavvandede kyster. De vigtigste danske områder for arten er fjordområderne i Vest- og Nordjylland samt Ulvshale-Nyord og på fjordområder på Sydsjælland. I det nationale overvågningsprogram er arten overvåget årligt indtil 2016 ved efterårstællinger i oktober. Ud over dette er der i 2013 og 2016 foretaget landsdækkende midvintertællinger af arten og årligt foretages en reduceret midvintertælling i udvalgte områder. Vurderet både på kort og lang sigt ud fra oktober- og midvintertællingerne vurderes bestanden at være stigende. Fra 2017 overvåges arten hvert andet år. I NOVANA-programmet overvåges arten af DCE Aarhus Universitet. Der foretages optælling af bestandene mindst tre gange i hver overvågningsperiode i de fuglebeskyttelsesområder, hvor krikand som trækfugl indgår i de pågældende områders udpegningsgrundlag.

Krikand vurderes at have en overordnet set stabil - stigende forekomst som trækfugl i dette område. Ulvedybet er artens primære raste- og fourageringsområde med periodevise forekomster på flere tusind individer, men også de mange enge langs Nibe og Gjølbredning er vigtige områder for arten.

Områdets karakter med fugtige enge og store lavvandede fjordområder tilgodeser generelt artens krav til fouragering samt uforstyrrede raste- og overnatningslokaliteter, og det vurderes, at områderne er sikret via de eksisterende reservatbestemmelser. De senere år er ålegræsset kommet igen, hvilket på sigt kan give en stigning i antallet af krikænder i området. Der vurderes ikke at være trusler for artens fortsatte forekomst i området.

Hvinand

Hvinand yngler i større og mindre søer i Skandinavien, i Østeuropa og østover. I Danmark yngler arten fåtalligt og overvejende på Sjælland, mens arten overvintre almindeligt i de fleste danske farvande og med de største antal i Limfjorden, Ringkøbing Fjord, Mariager Fjord, Horsens Fjord, Roskilde Fjord, Isefjorden og farvandet mellem Sjælland og Møn/Falster. I det nationale overvågningsprogram er arten overvåget i 2013 og 2016 ved midvintertællinger samt ved en landsdækkende fældefugletælling i 2012. Ud over dette er der årligt foretaget reduceret midvintertælling på udvalgte lokaliteter. I Limfjordsområdet er der i NOVANA-programmet suppleret med en optælling i november, hvor arten antalsmæssigt topper. På baggrund af optællingerne i NOVANA-programmets midvintertællinger vurderes antallet af hvinænder i Danmark at være stabil.

I NOVANA-programmet overvåges arten af DCE Aarhus Universitet. Der foretages optælling af bestandene mindst tre gange i hver overvågningsperiode i de fuglebeskyttelsesområder, hvor

hvinand som trækfugl indgår i de pågældende områders udpegningsgrundlag.

Hvinand er en meget fluktuerende men stabil forekomst som trækfugl i området. Der er ifølge DCE en vis usikkerhed vedrørende optællingerne af arten, da arten ikke er blevet optalt på den optimale tid af året mellem november og marts, hvor denne art normalt forekommer i størst antal. Derfor er der i det aktuelle NOVANA-program indført en tælling målrettet denne art hvert andet år i november med start i 2017. De største forekomster med op til flere tusind fugle findes i områderne ved Halkær Bredning, Sebber Sund og Ulvedybet, hvor arten raster og fouragerer. Arten kan dog træffes i mindre antal i hele det øvrige vandareal. Arten fouragerer i træk og vintertiden på muslinger, snegle, krebsdyr og småfisk. Pga. eutrofiering af fjorden har vandplanterne og de dertil knyttede fødeemners udbredelse i en årrække været betydeligt reduceret, men i de seneste 10-15 år er der dog set en gradvis fremgang i fjordens udbredelse af bundplanter. Det kan være medvirkende til, at antallet af hvinand har været stabil til stigende de senere år i perioden fra 2004 til 2017.

Områdets karakter med store lavvandede fjordområder tilgodeser generelt artens krav til fouragering samt uforstyrrede raste- og overnatningslokaliteter, og det vurderes, at områderne er sikret via de eksisterende reservatbestemmelser. De senere år er ålegræsset kommet igen, hvilket på sigt kan give en stigning i antallet af hvinænder i området. Der vurderes i øvrigt ikke at være trusler for artens fortsatte forekomst i området.

Toppet skallesluger

Toppet skallesluger yngler almindeligt i salt- og brakvandsområder i Nordeuropa og østover, og den danske bestand yngler langs alle danske kyster undtagen den jyske vestkyst. Uden for yngletiden træffes arten fortrinsvis i lavvandede, beskyttede dele af kyststrækningerne i de indre danske farvande. Artens vigtigste overvintringsområder i Danmark er Limfjordsområdet, Hyllekrog/Rødsand, Sydfynske Øhav og i Issefjord. Antallet af overvintrende toppede skalleslugere i danske vandområder fluktuerer en del, men bedømt ud fra indeksoptællingerne vurderer DCE Aarhus Universitet, at bestanden på lang sigt har været stabil. For den kortere tidsperiode 2006-2017 indikerer resultaterne både for de landsdækkende tællinger og indeksoptællingerne, at bestanden har været stigende. Arten overvåges i forbindelse med de landsdækkende optællinger af fugle i de danske farvande ved midvinter seneste i 2016 og 2013 og ved de årlige reducerede optællinger ved midvinter samt til dels ved de landsdækkende fældefugletællinger seneste i 2012. Derudover optælles artens forekomst fra 2017 hvert andet år i Limfjordsområdet, hvor arten toppe i antal i november. I NOVANA-programmet overvåges arten af DCE Aarhus Universitet. Der foretages optælling af bestandene mindst tre gange i hver overvågningsperiode i de fuglebeskyttelsesområder, hvor toppet skallesluger som trækfugl indgår i de pågældende områders udpegningsgrundlag.

Toppet skallesluger har en fluktuerende forekomst som trækfugl i området, og det er på nuværende tidspunkt ikke muligt at udtale sig om artens aktuelle forekomst i området. Der er ifølge DCE en vis usikkerhed vedrørende optællingerne af arten, da arten ikke er blevet optalt på den optimale tid af året mellem november og marts, hvor denne art normalt forekommer i størst antal. Derfor er der i det aktuelle NOVANA-program indført en tælling målrettet denne art hvert andet år i november med start i 2017. Ulvedybet er en meget vigtig fouragerings- og overnatningslokalitet, hvor toppet skallesluger kan opleves i store antal trækkende til og fra overnatning. Toppet skallesluger opholder sig langs kysten i hele Nibe og Gjøll Bredning.

Områdets karakter med store lavvandede fjordområder tilgodeser generelt artens krav til fouragering samt uforstyrrede raste- og overnatningslokaliteter, og det vurderes, at områderne er sikret via de eksisterende reservatbestemmelser. Der vurderes i øvrigt ikke at være trusler for artens fortsatte forekomst i området.

Blishøne

Blishøne er en almindelig dansk og europæisk ynglefugl. Arten er desuden en talrig vintergæst fra Østersøområdet. Den største koncentration registreres i de østlige og sydøstlige dele af landet. Artens forekomst i landet er stærkt påvirket af vinterens hårdhed, da blishøne i mindre grad end andre vandfugle trækker sydpå, hvis vandområderne dækkes af is. I sådanne år dør mange blishøns, men bestanden er sædvanligvis efter få år igen på et tilsvarende niveau. I de seneste midvintertællinger ligger antallet noget under totalerne fra midvintertællingerne i perioden 1992-2008 og arten vurderes at være stabil eller i svag tilbagegang i Nordvesteuropa som helhed. I NOVANA-programmet overvåges arten af DCE Aarhus Universitet. Der foretages optælling af bestandene mindst tre gange i hver overvågningsperiode i de fuglebeskyttelsesområder, hvor blishøne som trækfugl indgår i de pågældende områders udpegningsgrundlag.

Blishøne har en fluktuerende men stabil forekomst som trækfugl i området. De største forekomster med tusindvis af fugle findes i områderne ved Halkær Bredning, Sebber Sund og Ulvedybet. Arten kan dog også træffes i mindre antal i hele det øvrige vandareal. Området oplevede sidst i 1990'erne en markant tilbagegang i udbredelsen af ålegræs, hvilket resulterede i markant faldende antal af flere af de rastende herbivore arter, herunder også blishøne, samt omfordeling af de tilbageværende fugle i området. De senere år er ålegræsset kommet igen, hvilket afspejler sig i stigningen i antallet af blishøne i området.

Områdets karakter med store lavvandede fjordområder tilgodeser generelt artens krav til fouragering samt uforstyrrede raste- og overnatningslokaliteter, og det vurderes, at områderne er sikret via de eksisterende reservatbestemmelser. De senere år er ålegræsset kommet igen, hvilket på sigt kan give en stigning i antallet af blishøns i området. Der vurderes ikke at være trusler for artens fortsatte forekomst i området.

Klyde

Klyde yngler spredt over store dele af Europa, og som trækfugl træffes klyde almindeligt på kystlokaliteter over det meste af landet, men dog på forholdsvis få lokaliteter. De nord- og vesteuropæiske fugle overvintrer i Vesteuropa, Middelhavsområdet og langs kysten af Vestafrika. Arten optælles ved optællinger i august måned på de danske fældepladser, som bl.a. omfatter Vadehavet, Vejlerne og vestjyske fjordområder. Langt den største del af de fældende klyder træffes i Vadehavet. I overvågningsperioden 2004-2011 var antallet af fældende klyder i Danmark noget svingende. Bestanden, der lå på ca. 7900 fældende individer i 2007 er sidenhen faldet til et niveau på mellem 5-6000 individer i perioden 2013-17. Da det formentlig primært er danske fugle, der tælles på de danske fældepladser kan nedgangen afspejle en tilbagegang af den danske ynglebestand, men den samlede vesteuropæiske bestand er sandsynligvis i fremgang. I NOVANA-programmet overvåges arten af DCE Aarhus Universitet. Der foretages optælling af bestandene mindst tre gange i hver overvågningsperiode i de fuglebeskyttelsesområder, hvor klyde som trækfugl indgår i de pågældende områders udpegningsgrundlag.

Klyde samles om for- og efteråret i området på vej til og fra ynglepladserne i det nordlige Jylland. Fuglene benytter Ulvedybet samt de lavvandede områder i hele Nibe Bredning som raste- og fourageringsområde i trækperioden. Arten er hidtil ikke overvåget i det nationale overvågningsprogram (NOVANA), og det er derfor ikke muligt på nuværende tidspunkt at udtale sig om artens forekomst i området. Områdets karakter med mange små og store vandhuller samt uforstyrrede raste- og fourageringspladser langs Nibe Bredning tilgodeser generelt arten i træktiden, og der vurderes således ikke at være trusler for artens lokale forekomst.

Hjejle

Hjejle forekommer i Danmark med to bestande – en sydlig og en nordlig. Den nordlige, som er langt

den talrigeste yngler i højlandet i Nordskandinavien, Finland og Rusland og overvintrer i Vesteuropa og Nordafrika. Som trækfugl er hjejle almindelig i det meste af landet, med størst antal i Vadehavsområdet, langs Jyllands vestkyst og i Limfjordsområdet. I det nationale overvågningsprogram overvåges hjejle indtil 2016 som trækfugl hvert sjette år, dvs. én gang i hver overvågningsperiode. Siden 2017 sker optællingen årligt ved en landsdækkende tælling i skiftevis april og oktober, med særligt fokus på optælling i de fuglebeskyttelsesområder, hvor arten er på områdets udpegningsgrundlag. Hjejle har tidligere været genstand for landsdækkende optællinger, og i oktober 2014 blev antallet vurderet til at være ca. 320.000 fugle. Bestanden er sandsynligvis i fremgang. I NOVANA-programmet overvåges arten af DCE Aarhus Universitet. Der foretages optælling af bestandene mindst tre gange i hver overvågningsperiode i de fuglebeskyttelsesområder, hvor hjejle som trækfugl indgår i de pågældende områders udpegningsgrundlag.

Hjejle har en stærk fluktuerende men nogenlunde stabil forekomst som trækfugl i området. Områdets vigtigste lokaliteter med mange tusind rastende fugle er især Ulvedybet og Egholm, men også de mange enge langs Nibe og Gjølbredning er vigtige raste- og fourageringsområder for arten.

Områdernes karakter med mange åbne arealer til fouragering og med gode oversigtsforhold ift. prædatorer tilgodeser generelt artens behov, og der vurderes ikke umiddelbart at være trusler for artens fortsatte forekomst i området.

6. Indsatser i området

Der er en 6-årig (12-årig for skovbevoksede fredskovpligtige arealer) rullende planlægning og gennemførelse af indsatserne i Natura 2000-områderne. Der udarbejdes først basisanalyser med faktuel viden om området. Disse følges op af Natura 2000-planer med beskrivelse af mål og indsatser. Herefter udarbejdes handleplaner, hvorefter der gennemføres indsatser for at nå de mål, der er sat i planerne. Det betyder, at der udarbejdes basisanalyser til den næste generation af planer, mens indsatserne for at opfylde den gældende plan er ved at blive gennemført.

Den anden generation af Natura 2000-planer blev udsendt i april 2016, de opfølgende handleplaner udkom i 2017, og gennemførelse sker frem mod udgangen af 2021. Statslige lodsejere har enten udarbejdet særlige drifts- og plejeplaner eller har andre forvaltningsplaner, som opfylder Natura 2000-planernes krav til indsats

I forhold til indsatserne i første planperiode (2010-2015) har både Naturstyrelsen og Forsvaret orienteret om, at de indsatser, som skulle gennemføres på deres arealer, er gennemført. I forbindelse med udarbejdelse af handleplaner for 2016-2021, har kommunerne redegjort for gennemførte indsatser beskrevet i første planperiode i forhold til deres myndighedsområde. Kommunernes redegørelse for dette område kan ses i bilag 1. I kommunernes redegørelse lægges der vægt på de indsatser, der ikke har været finansieret via Landdistriktsprogrammet eller andre tilskudsordninger.

Indsatsen efter den gældende plan (2016-2021) er ikke nødvendigvis afspejlet i de data, der ligger til grund for denne basisanalyse, dels fordi flere af indsatserne endnu ikke var igangsat ved gennemførelsen af dataindsamlingen (dataindsamling i perioden 2016-2019), og dels fordi naturens økologiske træghed medfører, at resultatet i naturtilstanden i de fleste tilfælde først kan erkendes efter en årrække. Hertil kommer, at en række plejekrævende naturtyper er afhængige af en fortsat indsats.

I den anden generation af Natura 2000-planer blev der fokuseret på indsatser, der kan sikre områdernes robusthed samt sammenkædning af naturarealer. Dette var en overbygning på de første Natura 2000-planer der fastlagde rammerne for en række grundlæggende handleplaniltag, som fx rydninger, forbedrede hydrologiske forhold og iværksættelse af plejetiltag som fx græsning. LIFE-projekter, projekter og indsatser med tilskud fra landdistriktsordningerne (LDP) og andre tilskudsordninger samt kommunale/statslige projekter bidrager til at gennemføre både første og anden Natura 2000-plan.

For de skovbevoksede fredskovpligtige arealer, der følger en 12-årig cyklus, løber første planperiode fra 2010 og frem til 2021. Første planperiode er således endnu ikke afsluttet for de skovbevoksede fredskovpligtige arealer. Miljøstyrelsen har udarbejdet en redegørelse for den foreløbige status for de gennemførte indsatser beskrevet i første planperiode (bilag 2). Derudover kommer også Naturstyrelsens indsats i forhold til urørt skov og biodiversitetsskov.

I nedenstående tabel ses et overblik over de tiltag, der er igangsat eller gennemført i perioden 2010-2019 i området, og som er finansieret via landdistriktsprogrammet eller anden tilskudsordning. Der kan være ansøgt om flere typer af indsats på det samme areal. Dette gør sig specielt gældende i forbindelse med igangsætning af naturpleje – fx både rydning og forberedelse til græsning med hegnssætning. Ordningerne Rydning, Forberedelse til afgræsning, Hydrologi, afgræsning samt sammenhæng har været specielt rettet mod Natura 2000-områder. Øvrige ordninger har været landsdækkende. Tabellen viser alene de arealer, der ligger i Natura 2000-

områder (både dem, der har været udpeget i hele perioden og de nye, der er kommet til med grænsejusteringen i 2018.)

Type af indsats	Sum af Areal i ha
Forberedelse til afgræsning	949
Græsning/slæt	2279
Lavbundsprojekter, Etableret	
Lavbundsprojekter, Forundersøgelse	
Hydrologiprojekter, Etableret	6
Hydrologiprojekter, Forundersøgelse	514
Natur og Miljø-projekter, etablering og genopretning	320
Rydningprojekter	28
Sammenhængende arealer	96
Skovnaturtypebevarende drift og pleje	39
Urørt skov	43
Alle indsatser samlet	2.868

Tilskud til naturforbedring og naturpleje i området. Der kan være flere typer af indsats på det samme areal.

I Natura 2000-området er der indgået aftaler om tilskud til naturforbedring på betydelige arealer. Den primære naturplejeindsats har været tilsagn om midler til afgræsning på ca. 2.279 ha. Der er desuden givet tilsagn til forberedelse til afgræsning på ca. 949 ha, forundersøgelser af hydrologiprojekter på 514 ha, etablering af hydrologiprojekter på 6 ha, natur og miljø-projekter på 320 ha til etablering og genopretning, lavet sammenhængende naturarealer på 96 ha, sikring af skovnaturtyper ved drift og pleje på 39 ha, udlæggelse af urørt skov på 43 ha og rydningsprojekter på 28 ha.

Området er også en del af det integrerede LIFE-projekt "LIFE IP Natureman" (2018-2025). Projektet har hovedfokus på at bevare og beskytte rigkær, kilder og overdrev i 11 Natura 2000-områder i Himmerland og Midtjylland.

Endelig er der vedtaget en forvaltningsplan for forvaltning af mink, mårhund og vaskebjørn i Danmark. Målet er at reducere skader forvoldt af de tre invasive rovdyr primært på populationer af kolonirugende og jordrugende fuglearter og sekundært på mindre pattedyr. Indsatsområderne ligger primært indenfor Natura 2000-områderne.

6.1 Indsatser på marine arealer

I forhold til eventuelle indsatser fastsat i første planperiode (2010-2015) om at sikre beskyttelse af boblerev og rev, er disse generelt kun delvis gennemført i første planperiode. Eventuelle indsatser med nødvendig fiskeriregulering, som skal sikre beskyttelse af rev og boblerev er videreført i anden planperiode (2016-2021).

Området er i dag omfattet af bekendtgørelse om trawl- og vadfiskeri, som begrænser fiskeri med trawl og vod. Bekendtgørelsen er opdateret i 2019. Fiskeri af muslinger og østers reguleres via Bekendtgørelse om regulering af fiskeri af muslinger og østers. Der kan kun gives tilladelse til fiskeri af muslinger og østers i N2000 områder, hvis der foreligger en konsekvensvurdering som tillader dette fiskeri.

Forvaltningsplanen for sæler fra 2005 er revideret i juni 2020.

6.2 Indsatser i vandplaner

Med vandområdeplanerne og de tilhørende indsatsprogrammer gennemføres indsatser til opfyldelse af vandplanlægningens mål om god økologisk tilstand i vandløb, søer og kystvande. Disse indsatser bidrager tillige til at opfylde bevaringsmålsætningerne for akvatiske arter og naturtyper i overensstemmelse med de bevaringsmålsætninger, der fremgår af Natura 2000-planen for området. Vandområdeplanerne for 2015-2021 og de tilhørende bekendtgørelser med miljømål og indsatsprogrammer findes på Miljøstyrelsens hjemmeside. De konkrete indsatser, der skal gennemføres i planperioden 2015-2021, er sammenfattet i vandområdeplanernes kapitel 6.

Vandområdeplanernes indsatser omfatter både forebyggelse af yderligere forringelser, fx ved regulering af lokale kilder til forurening og genopretning af god tilstand, fx ved genslyngning af vandløb og fjernelse af spærringer. Kommunerne har ansvaret for gennemførelse af den del af indsatsen, som omfatter spildevandsudledninger og de fysiske forhold i vandløb og søer, herunder restaurering. Kommunerne skal koordinere indsatsen i de kommunale Natura 2000-handleplaner og Natura 2000-skovhandleplaner med indsatsen for vådområder og andre naturtyper, der med hensyn til deres vandbehov er direkte afhængige af vandøkosystemer og omfattet af vandområdeplanerne.

7. Litteratur

7.1 Anvendte EU-direktiver, love og bekendtgørelser

Rådets direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992 om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter med senere ændringer (**Habitatdirektivet**).

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:1992:206:0007:0050:DA:PDF>

Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/147/EF af 30. november 2009 om beskyttelse af vilde fugle med senere ændring (**Fuglebeskyttelsesdirektivet**).

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2010:020:0007:0025:DA:PDF>

Bekendtgørelse nr. 119 af 26. januar 2017 af lov om miljømål m.v. for internationale naturbeskyttelsesområder (**Miljømålsloven**).

<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=186416>

Bekendtgørelse nr. 653 af 19. maj 2020 om klassificering og fastsættelse af mål for naturtilstanden i internationale naturbeskyttelsesområder (**målbekendtgørelsen**).

<https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2020/653>

Bekendtgørelse nr. 1595 af 6. december 2018 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter (**habitatbekendtgørelsen**).

<https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2018/1595>

Bekendtgørelse nr. 1389 af 3. december 2017 om særlig fiskeriregulering i marine Natura 2000 områder for beskyttelse af revstrukturer (**Natura 2000-bekendtgørelsen**).

<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=195198>

Bekendtgørelse nr. 1355 af 27. november 2018 om anvendelse af akustiske alarmer (pingere) i visse garnfiskerier (**pingerbekendtgørelsen**).

<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=205353>

7.2 Anvendt faglitteratur

Naturtyper

Fredshavn, J.R., Nygaard, B., Ejrnæs, R., Damgaard, C., Therkildsen, O.R., Elmeros, M., Wind, P., Johansson, L.S., Alnøe, A.B., Dahl, K., Nielsen, E.H., Pedersen, H.B., Sveegaard, S., Galatius, A. & Teilmann, J. (2019). Bevaringsstatus for naturtyper og arter – 2019. Habitatdirektivets Artikel 17-rapportering. Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi, 52 s. Videnskabelig rapport fra DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi nr. 340.

Fredshavn, J.R. (2012). Tilstandsvurdering af habitatnaturtyper 2010-11. NOVANA. Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi, 32 s. - Videnskabelig rapport fra DCE - Nationalt Center for Miljø og Energi nr. 39

Fredshavn, J.R. & Nygaard, B. (2014). Tilstandsvurdering af ni habitatnaturtyper. Strandvolde, klinger, strandenge og kystklitter. Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi, 28 s. - Videnskabelig rapport fra DCE - Nationalt Center for Miljø og Energi nr. 113.

Hansen, J.W. (red.) 2018: Marine områder (2016). NOVANA. Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi, 140 s. - Videnskabelig rapport fra DCE - Nationalt Center for Miljø og Energi nr. 253.

Hansen J.W. & Høgslund S. (red.) 2019. Marine områder (2018). NOVANA. Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi, 156 s. - Videnskabelig rapport fra DCE nr. 355.

Johansson, L.S., Søndergaard, M., Landkildehus, F., Kjeldgaard, A., Sortkjær, L. & Windolf, J. (2018). Søer 2016. NOVANA. Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi, 84 s. - Videnskabelig rapport fra DCE - Nationalt Center for Miljø og Energi nr. 259.

Rasmussen, J.J., Andersen, D.K. & Alnøe, A.B. (2018). Vandløb 2016. Økologisk tilstand, miljøfremmede stoffer og tungmetaller samt naturtyper og arter. NOVANA. Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi, 64 s. - Videnskabelig rapport fra DCE - Nationalt Center for Miljø og Energi nr. 260.

Nygaard B., Damgaard C., Nielsen K.E., Bladt J., Ejrnæs R. (2019). Terrestriske Naturtyper 2004-2016. NOVANA. Aarhus Universitet, DCE - Nationalt Center for Miljø og Energi. www.novana.au.dk.

Hansen J.W. & Høgslund S. (red.) (2019). Marine områder 2018. NOVANA. Aarhus Universitet, DCE Nationalt Center for Miljø og Energi, 156 s. - Videnskabelig rapport fra DCE nr. 355.

Arter

Eigaard OR, Bastardie F, Breen M, Dinesen GE, Hintzen NT, Laffargue P et al. (2016). Estimating seabed pressure from demersal trawls, seines, and dredges based on gear design and dimensions. ICES J Mar Sci., 73(Suppl. 1), 27-43.

Eigaard, O.R., Bastardie, F., Hintzen, N.T., Buhl-Mortensen, L., Buhl-Mortensen P., Catarino, R. et al. (2017). The footprint of bottom trawling in European waters: Distribution, intensity, and seabed integrity. ICES J Mar Sci., 74(3): 847–865.

Fredshavn, J.R., & Søgaard, B. (2014). Levestedsvurdering for to paddearter. Stor vandsalamander og klokkefrø. Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi, 26 s. - Videnskabelig rapport fra DCE - Nationalt Center for Miljø og Energi nr. 88.

Fredshavn, J. & Søgaard, B. (2014). Levestedsvurdering for eremit *Osmoderma eremita*. Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi, 18 s. - Videnskabelig rapport fra DCE - Nationalt Center for Miljø og Energi nr. 89.

Miljø- og Fødevarerministeriet, Miljøstyrelsen (2019). Kortlægning af Natura 2000-områder. Marin habitatkortlægning i Skagerrak og Nordsøen 2017-2019.

Sveegaard, S., Nabe-Nielsen, J. & Teilmann, J. (2018). Marsvins udbredelse og status for de marine habitatområder i danske farvande. Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi, 36 s. - Videnskabelig rapport nr. 284.

Søgaard, B., Wind, P., Sveegaard, S., Galatius, A., Teilmann, J. Therkildsen, O.R., Mikkelsen, P. & Bladt, J. (2018). Arter 2016. NOVANA. Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi, 40 s. - Videnskabelig rapport fra DCE - Nationalt Center for Miljø og Energi nr. 262.

Søgaard, B., Wind, P., Bladt, J.S., Mikkelsen, P., Therkildsen, O.R., Wiberg-Larsen, P., Johansson, L.S., Galatius, A., Sveegaard, S. & Teilmann J. (2016). Arter 2015. NOVANA. Aarhus Universitet,

DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi, 126 s. - Videnskabelig rapport fra DCE - Nationalt Center for Miljø og Energi nr. 209.

Fugle

Clausen, P., Petersen, I.K., Bregnballe, T. & Nielsen, R.D. (2019). Trækfuglebestande i de danske fuglebeskyttelsesområder, 2004 til 2017. Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi, 308 s. - Teknisk rapport nr. 148.

Fredshavn, J.R., Pihl, S., Bregnballe, T. & Søgaard, B. (2014). Tilstandsvurdering af levesteder for ynglefugle. 16 Natura 2000 udpegningsarter. Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi, 52 s. - Videnskabelig rapport fra DCE - Nationalt Center for Miljø og Energi nr. 114.

Holm, T.E., Clausen, P., Nielsen, R.D., Bregnballe, T., Petersen, I.K., Mikkelsen, P. & Bladt, J. (2018). Fugle 2018. NOVANA. Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi, 136 s. - Videnskabelig rapport fra DCE - Nationalt Center for Miljø og Energi nr. 261.

Holm, T.E., Clausen, P., Nielsen, R.D., Bregnballe, T., Petersen, I.K., Mikkelsen P., Bladt, J., Kotzerka, J. & Søgaard, B. (2016). Fugle 2015. NOVANA. Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi, 142 s. - Videnskabelig rapport fra DCE - Nationalt Center for Miljø og Energi nr. 210.

Petersen, I.K., Nielsen, R.D., Therkildsen, O.R. & Balsby, T.J.S. 2017. Fældende havdykænders antal og fordeling i Sejerøbugten i relation til menneskelige forstyrrelser. Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi, 38 s. - Videnskabelig rapport fra DCE - Nationalt Center for Miljø og Energi nr. 239

Therkildsen, O.R., Andersen, S.M., Clausen, P., Bregnballe, T., Laursen, K. & Teilmann, J. (2013). Vurdering af forstyrrelsestrusler i NATURA 2000-områderne. Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi, 174 s. - Videnskabelig rapport fra DCE - Nationalt Center for Miljø og Energi nr. 52.

Tekniske anvisninger i NOVANA-programmet

<https://dce.au.dk/udgivelser/tekniske-anvisninger/>

Buttenschøn, R.M. et al. (2006). Tekniske anvisninger for kortlægning og registrering af skovnaturtyper og levesteder for skovlevende arter i Natura 2000 områder. Udarbejdet af Skov & Landskab.

8. Bilag 1

Status for gennemførte indsatser beskrevet i 1. planperiode. Fokus er indsatser gennemført for kommunale midler. Oversigten er hentet fra Natura 2000-handleplanen 2016-2021.

Aalborg Kommune	Indsats	Kommunalt ejet	Privatejet
	<i>Hegning</i>	<i>3,3 ha realiseret</i>	<i>366,1 ha realiseret</i>
	<i>Afgræsning</i>	<i>3,3 ha realiseret</i>	<i>359,1 ha realiseret 30,9 ha planlagt</i>
	<i>Andre anlæg</i>		<i>30,9 ha planlagt</i>
	<i>Diverse</i>		<i>138,2 ha realiseret</i>
	<i>Facilitering</i>		<i>51,5 ha realiseret</i>
	<i>Naturlig hydrologi</i>		<i>226,4 ha planlagt</i>
Rebild Kommune	<i>Hegning</i>		<i>133,8 ha realiseret</i>
	<i>Afgræsning</i>		<i>43,5 ha realiseret</i>
	<i>Facilitering</i>		<i>0,4 ha realiseret</i>
Vesthimmerlands Kommune	<i>Facilitering</i>		<i>55,0 ha realiseret</i>
Jammerbugt Kommune	<i>Andre anlæg</i>	<i>5,9 ha realiseret</i>	<i>8 ha realiseret</i>
	<i>Vandhul</i>	<i>0,1 ha realiseret</i>	

Indsatser gennemført af kommuner i N2000-området i perioden 2010-2015.

9. Bilag 2

Status for igangværende eller gennemførte indsatser for skovbevoksede fredskovspligtige arealer

Skovbevoksede fredskovspligtige arealer følger en 12 års-cyklus og første planperiode for disse løber således frem til 2021. Tabellen viser status for de gennemførte eller igangværende indsatser i perioden 2010-2019 beliggende i kortlagt habitatskov indenfor Natura 2000-området. Der kan være gennemført flere indsatser på det samme areal. Indsatsplanerne for arealerne blev først udgivet i skovhandleplanerne i 2012.

Tabellen er baseret på data fra tilskudsordningerne, Naturstyrelsens opgørelse over deres egne indsatser samt tinglyste indsatser såsom urørt skov. Der kan være usikkerheder i data fra tilskudsordningerne fra 2010-15,

Type af indsats	Areal (ha)
Forbedring af hydrologi*	
Indsatser m.h.p. lysåben natur**	
Skovnaturtypebevarende drift og pleje***	30,8
Urørt skov	41,3

* *Forbedring af hydrologi* dækker over lukning af dræn og grøfter samt ophør med vedligeholdelse af afvanding

** *Indsatser m.h.p. lysåben natur* dækker over græsning, hegning og rydning med henblik på lysåben natur.

*** *Skovnaturtypebevarende drift og pleje* dækker over flere indsatser, heriblandt sikring af naturtyper, træer til naturlig henfald, naturvenlig skovdrift, rydning af uønsket opvækst, problemarter og invasive arter, skovgræsning og foryngelse.

Tabellen viser en arealopgørelse over gennemførte eller igangsatte indsatser til sikring af skovnaturtyperne i de skovbevoksede, fredskovspligtige arealer inden for Natura2000-området. Der kan være gennemført flere typer indsatser på samme areal.

Resume

Basisanalyse for Nibe Bredning, Halkær Ådal og Sønderup Ådal. Basisanalysen sammenfatter landsdækkende, kvalitetssikrede data for de arter og naturtyper, som Natura 2000-området er udpeget af hensyn til. Basisanalysen indeholder en kortlægning af naturtyper og levesteder, en vurdering af naturtilstanden og en foreløbig vurdering af negative påvirkninger (trusler) mod en god naturtilstand.

Miljøstyrelsen
Tolderlundsvej 5
5000 Odense C

www.mst.dk